

Leto XXI. Stev. 164

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK

IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO»

NEMSKI OREH NA ŽENEVSKI KONFERENCI

Pomisliki v Londonu o sovjetskih pogojih za združitev Nemčije

London, 13. julija (Tanjug). Uradni predstavnik angleškega zunanjega ministrstva je sprico sinočnega poročila sovjetske agencije Tass o združitvi Nemčije izjavil, da v tem prikazu sovjetskega gledišča ni novih momentov. Pripomnil je, da mora imeti združena Nemčija tudi po mnenju angleške vlade proste roke, da si lahko izbira zaveznike. Londonski politični krogi sodijo, da je v poročilu agencije pojasnjeno stališče vlade, kakor ga je ondan napovedal maršal Bulganin kot odgovor na izjavo Edena in Dullesa o načrtih zahodnih držav pred ženevsko konferenco.

Angleški politični krogi mislijo, da je glavna ovira na poti k združitvi Nemčije sovjetska odklonitev načela, da bi imela združena Nemčija proste roke, da bi se pridružila zahodnemu bloku. Angleški politični poudarjajo, da vprašanje svobodnih volitev po angleškem mnenju ni nič manj važno od vprašanja, kako se bo sta obe Nemčiji združili. Upoštevati je treba tudi pobudo, da bi omejiteli prosto dejavnost vlade združene Nemčije. Angleži primerjajo sovjetsko stališče z govorom, ki ga je imel Eden minulo nedeljo. Eden je tedaj pojasnjeval gledišče zahodnih držav in rekel, da more priti do pogajanj o združitvi Nemčije na osnovi svobodnih volitev, da pa Atlant-

ske zveze ni moč omajati. V diplomatskih krogih pa se zanimajo še posebej za tisti del sovjetskega poročila, po katerem bi bilo treba sporazum o združitvi Nemčije urediti v etapah. V Londonu poudarjajo, da je to pravzaprav politika, ki jo je London zagovarjal že prej, in da torej sovjetsko poročilo ni znak ne zaostitve v Moskvi, ne pomanjkanja stvarnega presojanja problemov sedanje Evrope.

Diplomatski opazovalci opozarjajo tudi na zmernost sovjetskega poročila, ki omogoča pročitavost različnih variant v obravnavanju združitve Nemčije. Ko primerjajo gledišče zahodnih držav in Sovjetske zveze, v Londonu ugotavljajo, da nobena stran ne verjame, da bi lahko dosegli na ženevski konferenci velik uspeh na poti k združitvi Nemčije, da pa ni izključen dogovor o popuščanju napetosti v razpravah o evropski varnosti. Angleški opazovalci sklepajo po sovjetskem poročilu, da se Vzhod in Zahod strinjata v mnenju, da je potreben nov varnostni sistem zaradi nevarnosti atomske vojne in da stojita Vzhod in Zahod na stališču, da je vprašanje nemške enotnosti v središču evropske problematike.

Diplomatski urednik «Timesa» meni, da sta gledišči obeh strani o združitvi Nemčije nezdružljivi.

Sovjetsko stališče

glede združitve Nemčije in občin pogojev za ureditev ostalih spornih vprašanj, ki bodo o njih govorili na ženevski konferenci

Moskva, 13. jul. TASS je objavila sinoči poročilo o nemškem vprašanju, v katerem pravi, da je bila SZ vedno zainteresirana na ponovni združitvi Nemčije in da nedavne izjave ameriških, britanskih in francoskih državnikov, češ da gleda na združeno Nemčijo kot na grožnjo za svojo varnost, ne drži. SZ se tudi zdaj zanima za združitev Nemčije in daje temu vprašanju še nadalje prednost. SZ je samo proti oživilju nemškega militarizma in vključitvi Zahodne Nemčije v vojaške bloke. Pariški sporazumi pa so preračunani na obnovo militarizma v Zahodni Nemčiji in njih podpisniki so s tem žrtvovali načrte o združitvi Nemčije vprav oživilju tega militarizma.

TASS zanika trditve, ki se pojavljajo na Zahodu, da so svobodne volitve v vsej Nemčiji v sedanjih razmerah odločilnega pomena. V položaju, ki je nastal po pariških sporazumih, je dejansko odločilnega pomena vprašanje, ali bodo

Veleposlanik Velebit pri Macmillanu

London, 13. julija (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Londonu dr. Vladimir Velebit je danes obiskal v zunanjem ministrstvu britanskega zunanjega ministra Macmillana, preden je odpotoval v Pariz in v Zenevo.

Triumfalen sprejem Nehruja v Delhiju

New Delhi, 13. jul. (Tanjug). — Djavaharlal Nehru se je danes popoldne vrnil v New Delhi, kjer so mu priredili veličasten sprejem. Ljudje so prebili kordon policije na letališču in odnesli državniko ob silnem navdušenju, kakršnega New Delhi ne pomeni, do tribune, pred katero so ga pričakali diplomatski zbor, člani vlade ter novinarji.

Sprejem, ki ga je sam Nehru imenoval »veličastnega«, je potrdil prepričanje, da ljudstvo odobrava delo svojega voditelja in se zaveda velikega uspeha Nehrujevega potovanja v Evropo.

VREMENSKA NAPOVED

Močno vreme z delno oblačnostjo, popoldna povečana oblačnost in naglajenje k nevihtam predvsem v alpskem svetu. Temperatura ponoči 12 do 16, dnevna 24 do 28.

Iz javno opredeljenih gledišč pozvema «Times» naslednje zaključke:

Prvič, zelo malo je upanja, da bi mogli na ženevski konferenci doseči sporazum o kakršnemkoli načrtu za združitev Nemčije; drugič, Rusi najbrž namenjajo pustiti odprto nemško vprašanje in neposredno apelirajo na tisti del nemške javnosti, ki bi sprejel združitev ob popolni nevtralizaciji;

tretjič, naj bo razprava o združitvi v Ženevi koristna ali ne, zahodne države bodo ukrenile vse, kar je v njihovih močeh, da bi prepričale Ruse, da nudijo zahodni predlogi, naj bi se združena Nemčija povezala z Atlantsko zvezo, pravzaprav popolno varnost Vzhodni in Zahodni Evropi ter večje poročstvo, kakor če bi Nemčija ostala zunaj kakšnega regionalnega vojaškega sistema.

V Bonnu

Bonn, 13. jul. (Tanjug). Sovjetsko stališče o nemškem vprašanju so sprejeli v zahodnonemški politični javnosti z izredno pozornostjo. Vladni predstavnik je izjavil, da sovjetska izjava kaže, da bodo razgovori velesil o Nemčiji zelo težavni in dolgotrajni. Liberalna stranka, ki sodeluje v vladni koaliciji, pa nasprotno sodi, da je sovjetska izjava prožna in da vzbuja upe, da bo razprava možna. Socialni demokrati sodijo, da je SZ s svojo izjavo jasno pokazala, da je pripravljena omogočiti združitev Nemčije.

V Washingtonu

Washington, 13. julija (AFP). V ameriških uradnih krogih sodijo, da pomeni poročilo agencije TASS o združitvi Nemčije poskus SZ, da bi pred ženevsko konferenco prevzela pobudo v tem vprašanju. Izjava Molotova v San Franciscu, da združitev Nemčije ni pereča, v Nemčiji ni bila ugodno sprejeta in jo zato sinočnje poročilo nekako popravlja. Ameriški strokovnjaki sodijo, da ta popravek ni doletel negativno.

Eisenhowerjeva zahvala

Beograd, 13. julija (Tanjug). Predsednik republike Tito je prejel od predsednika ZDA Eisenhowerja brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za čestitko ob državnem prazniku ZDA.

Naši gospodarski stiki s Poljsko

Beograd, 13. jul. (Tanjug). — Jugoslovanska gospodarska delegacija, ki se je mudila deset dni na Poljskem, se je sinoči vrnila v Beograd. Delegacijo je vodil član Zveznega izvršnega sveta tov. Nikola Minčev, v njej pa sta bila tudi direktor uprave za zunanjo trgovino Rudi Polak in svetnik Zvezne industrijske zbornice Leopold Zorič.

Delegacija je bila na velesjemu v Poznanju in si ogledala več industrijskih centrov na Poljskem. Ob povratku je Minčev izjavil, da se je delegacija razgovarjala s poljskimi gospodarskimi funkcionarji o sedanji trgovinski menjavi med obema deželama. Po njegovem mnenju so dani pogoji za njeno razširitev, o čemer se bodo razgovori s poljskimi gospodarstveniki tudi nadaljevali.

Francoski načrti

o mednarodni pomoči zaostalim deželam v zvezi z razorožitvijo

Pariz, 13. jul. (Tanjug). Predsednik francoske vlade Edgar Faure si je danes zagotovil podporo vlade za načrt, ki so ga pripravili za konferenco v Ženevi. Na seji vlade je Faure podaril, da bodo na konferenci proučili združitev Nemčije, morebitni varnostni pakt za vse dežele, ki ga žele, vstevši Sovjetsko zvezo, in razorožitve.

Kar zadeva združitev Nemčije, je Francija pripravljena podpreti angleški načrt o združitvi na osnovi splošnih volitev, kakor naj bi Nemčija sama odločila, kateri izmed obeh evropskih zvez se bo pridružila. Pogoj pa bi bil, da bi dosegli poprej med velesilami sporazum, da bo sistem vzhodni in zahodni vojaški sistem uporabila enake določbe o kontroli in omejitvi nemške oborožitve in nemške oborožene sile.

Varnostni pakt naj bi po francoski zamisli sklenili med Zahodnoevropsko in Vzhodnoevropsko zvezo. Kar se tiče vprašanja razorožitve, bo Francija v Ženevi predložila načrt, ki bi povezoval idejo razorožitve s francoskim načrtom o zboljanju življenjskih razmer v nezadostno razvitih deželah. Razliko med sedanjimi in bodočimi znižanimi stroški za oborožitev bi uporabili za pomoč omenjenim deželam. To bi pomenilo internacionalizacijo proizvodnih zmogljivosti dežel, ki bi privolile v usta-

V BONNU SO RAZPRAVLJALI o pogajanjih glede naših terjatev

(Od stalnega dopisnika)

Bonn, 13. jul. Na konferenci za radio in tisk v Bonnu je vladni predstavnik Forschbach izjavil, da gre za »zunanjepolitična vprašanja, ki vise še v zraku« in da zato novinarjem ne more postreči z natančnejšimi obvestili. Odgovoril je tudi, da ne ve, ali bo zunanji minister v Brentano v tej zadevi potoval v Beograd ali ne.

more odgovoriti. Pripomnil pa je, da je pripravila zahodnonemška vlada konkreten predlog, katerega vsebine »iz razumljivih razlogov« ne more pojasniti, ker je to stvar bodočih razgovorov.

Na ponovno vprašanje novinarjev je vladni predstavnik izjavil, da gre za »zunanjepolitična vprašanja, ki vise še v zraku« in da zato novinarjem ne more postreči z natančnejšimi obvestili. Odgovoril je tudi, da ne ve, ali bo zunanji minister v Brentano v tej zadevi potoval v Beograd ali ne.

Naša letalska delegacija se je vrnila iz SZ

Beograd, 13. julija (Tanjug). Jugoslovanska letalska delegacija je pod vodstvom komandanta generalpodpolkovnika Ulepića je danes z letalom odpotovala iz Moskve nazaj v Beograd. Slovesu na letališču Vukovo so prisostvovali komandant in glavni maršal letalstva Zigarev, armijski general Antonov ter veleposlanik Dobrivoje Vidić in vojaški ataše Bogdan Mamula.

Pred odhodom sta generalpodpolkovnik Ulepić in generalpodpolkovnik Lazarević obiskala sovjetskega obrambnega ministra maršala Zukova.

Jugoslovanska delegacija, ki je prisostvovala letalski paradi ob Dnevu letalstva, se je mudila v SZ 13 dni in si je ogledala vojaške muzeje in ustanove.

Delegacija je popoldne prispele v Beograd.

NAŠE PRIPRAVE

na ženevsko konferenco jedrskih fizikov in tehnikov

Beograd, 13. jul. (Tanjug). Jugoslovanska delegacija na prvi mednarodni konferenci o uporabi jedrske energije v mirnodobne namene, ki bo od 8. do 20. avgusta v Ženevi, bo brzkone imenovana konec tega meseca. Delegacija bo štela 15 do 25 članov.

Jugoslovanska delegacija bo sodelovala na konferenci s skupno 17 referati v glavnem o vprašanjih, ki so na dnevnem redu velike konference znanstvenikov in tehničnih strokovnjakov z vsega sveta. Razen tega prikazuje del jugoslovanskih referatov delo v zvezi z jedrskimi raziskavam v Jugoslaviji. Referate so že poslali pripravljalnemu odboru konference, ki posluje v Washingtonu.

Na ženevski konferenci bodo sodelovale — kakor kažejo dosedanje prijave — delegacije iz 66 dežel. Na njej bodo razpravljali o novih energetskih virih za industrijo in druge gospodarske panoge, o konstrukcijah reaktorjev za proizvodnjo jedrske energije, kakor tudi o proizvodnji in uporabi jedrske energije v kmetijstvu in gozdarstvu ter še o drugih vprašanjih, povezanih z uporabo jedrske energije v mirnodobne namene.

V zvezi s to konferenco bo v Ženevi tudi prva mednarodna razstava jedrskih strojev in naprav, med njimi tudi največji reaktor v Evropi.

DELO LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

Zakon o pristojnosti ljudskih odborov je nadaljnji korak v formiranju novih občin in okrajev

Skupščinska odbora sta na ločenih sejah sprejela Zakon o pristojnosti ljudskih odborov in odlok o skupščinskih počitnicah, Republiški zbor pa je sprejel tudi odlok o Višji pedagoški šoli ter odlok o ustanovitvi komisije za okrajne statute

Ljubljana, 13. julija. Ljudska skupščina LRS se je danes sestala na zadnjo sejo pred letnimi počitnicami. Oba skupščinska zbora sta zasedala na ločenih sejah. Republiški zbor je imel na dnevnem redu obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o pristojnostih občinskih in okrajnih ljudskih odborov o zadevah, ki so urejene z dosedanjimi republiški predpisi, dalje obravnavo in sklepanje o predlogu odloka o Višji pedagoški šoli, obravnavo in sklepanje o ustanovitvi in izpolitvi komisije za statute okrajev in sklepanje o letnem odmoru skupščine. Zbor proizvajalcev pa je razpravljal in sklepal o predlogu zakona o pristojnostih ljudskih odborov in o skupščinskih počitnicah.

Sejo Republiškega zbora je vodil njegov predsednik tovariš Jože Rus. Potem ko je poslanec Dušan Bole prebral, Zbor pa sprejel zapisnik zadnje seje Zbora, je po sprejemu predlaganega dnevnega reda predstavnik izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Marjan Breclj odgovoril na vprašanje, ki ga je staval ljudski poslanec Anton Pernel na zadnji seji Zbora glede predloga za ukinitve prometnega davka za tisti rezan les, ki ga kmečka gospodarstva in delavci — graditelji stanovanjskih hiš uporabljajo za novogradnje, vzdrževanje ali obnovo poslopij.

ODGOVOR PREDSTAVNIKA IZVRŠNEGA SVETA GLEDE PREDLOGA ZA SPREMEMBO UREDBE O PROMETNEM DAVKU ZA REZAN LES

Zastopnik Izvršnega sveta dr. Marjan Breclj je uvodoma poudaril, da reševanje tega problema ni v republiški pristojnosti, ker sodijo predpisi o prometnem davku izključno v zvezo pristojnosti. Tov. Breclj je dejal, da je izvršni svet Ljudske skupščine LRS ob izidu uredbe o prometnem davku ponovno po Državnem sekretariatu interveniral in prejel odgovor, da tarife glede prometnega davka za kme-

tištvo proučujejo. Na podlagi vprašanja poslanca Antona Pernela je izvršni svet ponovno neposredno in ustmeno interveniral ter o predlogu informiral dva člana Zveznega izvršnega sveta, ki sta hkrati tudi člana gospodarskega odbora. Republiški izvršni svet je hkrati predložil tudi potrebno argumentacijo k predlogu. Po izjavi teh članov bo zvezni gospodarski odbor o tem predlogu razpravljal na svoji prihodnji seji. Republiški izvršni svet je predlagal spremembo uredbe v tem smislu, da ne bi plačevali prometnega davka za lasten rezan les, ki ga uporabljajo kmetijske zadruge, kmetovalci, delavci in uslužbenci za gradnjo oziroma javne popravila svojih poslopij. Izvršni svet je v svoji argumentaciji k predlogu poudaril tudi to, da s sedanjo tarifno politiko prometnega davka na rezan les povzročamo gospodarsko škodo. Kmetovalci imajo pravico do sečnje v svojih gozdovih do višine, ki je potrebna za gradnjo in popravila njihovih poslopij.

Ker pa bi po dosedanjih predpisih morali plačevati davek na promet za rezan les, uporabljajo bodisi neposredno hlovdinno ali, kar je še slabše, les tešejo, pri čemer pride do znatnih odpadkov, kar gre v škodo gozdnih zalog. Zato je pričakovati, da bo ponovni predlog za spremembo uredbe o prometnem davku na rezan les rešen pozitivno.

Ljudski poslanec Anton Pernel se je strinjal s tem pojasnilom predstavnika Izvršnega sveta.

Zbor je nato začel razpravljati o predlogu zakona o pristojnostih občinskih in okrajnih ljudskih odborov v zadevah, ki so urejene z dosedanjimi republiški predpisi. Poročilo Odbora za organizacijo oblasti in uprave ter Zakonodajnega odbora Republiškega zbora k temu zakonskemu predlogu je prebral poslanec Jakob Zen. Obrazložitev predlagatelja zakonskega predloga je podal zastopnik izvršnega sveta tov. Boris Kocijančič.

Nadaljevanje na 2. strani

Iz obrazložitve predstavnika Izvršnega sveta tov. Borisa Kocijančiča

MOČNA DRUŽBENA SILA V KOMUNI

V razpravi je sodelovala tudi tov. Vida Tomšičeva

(Nadaljevanje s 1. strani)
V svoji obrazložitvi je tovariš Boris Kocijančič med drugim dejal, da pomeni ta zakon nadaljnji korak v procesu formiranja občin in okrajev, za kar je bila dana podlaga, ko je Skupščina na zadnjem zasedanju sprejela zakon o območjih okrajev in občin ter zakon o izvedbi nove ureditve občin in okrajev.

Po sprejetju teh dveh zakonov je ostalo odprto še vprašanje, kakšne naj bi bile pristojnosti novih občin in okrajev, če naj ima zlasti občina v prihodnje vsebinsko popolnoma drugačno vlogo v našem družbenem razvoju, kakor je bilo to doslej. Tako zvezni zakon o pristojnostih ljudskih odborov, kot tudi predlog republiškega zakona ne urejata samo prenosa zadev z okraja na občino, marveč posebej na novo porazdeljuje pristojnosti ljudskih odborov iz obstoječih predpisov. Novi okraj in nova občina se namreč po vsebini svojega dela in po svojem značaju tako razlikujeta od dosedanjega okraja in občine, da bi s samim prenosom še ne bila rešena ureditev njihovega položaja. Položaj nove občine kot temeljne politično-teritorialne organizacije samoupravljanja delovnega ljudstva in kot družbeno-ekonomske skupnosti prebivalcev njenega območja ter položaj okraja kot politično-teritorialne organizacije samouprave delovnega ljudstva in kot družbeno-ekonomske skupnosti občin in prebivalcev, pomenita kvalitativno spremembo pravic in dolžnosti dosedanje občine in okraja ter zahtevata temeljito spremembo vseh obstoječih pravnih predpisov. Ta sprememba seveda čez noč ni mogoča, nujna pa je vsaj takojšnja nova porazdelitev pristojnosti v obstoječih predpisih.

Najvažnejše pristojnosti, tiste, ki so urejene v zveznih predpisih, je porazdelil že zvezni zakon. Porazdelitev tistih pristojnosti iz republiških predpisov, ki po svojem značaju dopolnjujejo zvezne predpise, se mora zato v glavnem opirati na zvezno porazdelitev. Zadeve iz tistih republiških predpisov, ki so docela samostojni, pa so porazdeljene zaradi smotrajne razporeditve in boljše preglednosti po enakih načelih kakor v zveznem zakonu.

Po osnovnih načelih splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev opravlja — kolikor to seveda dopušta organizacijska sposobnost v sedanji razvojni stopnji — občina vse pravice in dolžnosti pri vodenju družbenih zadev, z izjemo tistih, ki so z Ustavo ali zakonom določene za okraj, republiko in federacijo oziroma, ki pripadajo samoupravnim gospodarskim organizacijam in družbenim ustanovam. Okraj pa izvršuje pravice in dolžnosti pri vodenju zadev, ki so skupnega pomena za občino in druge družbene zadeve, ki jih določa zakon.

Glede na ta načela upošteva predlog zakona stališče, da je za vodstvo upravnega postopka primarno pristojen občinski ljudski odbor, razen v primerih, ko zakon določa drugače. Predlog zakona določa drugače le za zadeve, ki so po svoji naravi ali po svojem pomenu nujno skupne za več občin ali za območje vsega okraja, dalje za primere, ko zahteva reševanje v okraju smotrajno usmerjanje ekonomskega razvoja za ves okraj, in v primerih, ko sedanja organizacijska oblika in sedanja sposobnost občinskih ljudskih odborov še ne bi mogla zagotoviti smotrne reševanja v občini.

Pri tem zadnjem kriteriju upošteva zvezni zakon povprečno občino v Jugoslaviji, predlog republiškega zakona pa povprečno občino v Sloveniji. Drugačna orientacija, orientacija po največji ali najmanjši občini, bi bila škodljiva in bi kršila načelo, da morajo imeti vse občine enake pravice in dolžnosti. Zato je tudi nemogoča primerjava z nekdanjo mestno občino s posebnimi pravicami. Le-ta je imela izrazito mesto, urbanističen značaj, njena problematika se je omejevala v glavnem na komunalna, urbanistična in prosvetno-kulturna vprašanja, v gospodarstvu pa na obrt in trgovino. Problemi, ki jih bo morala reševati nova občina na področju gospodarstva, so neprimerno obsežnejši. Tu bo morala občina reševati skoraj vsa vprašanja odnosov družbe do gospodarskih organizacij in skoraj vsa vprašanja upravljanja in nadzorstva nad gospodarstvom in družbenim premoženjem. Pristojnosti s tega področja, ki jih dobi nova občina, so zato dosti širše kot pristojnosti, ki jih je imela mestna občina s posebnimi pravicami. Te pristojnosti ureja seveda zvezni zakon, zato iz predloga republiškega zakona ni razvidna prava fiziognomija nove občine. Republiški predpisov s področja gospodarstva je razmeroma malo, v kolikor pa obstajajo, so vse pristojnosti s področja kmetijstva, trgovine in obrti prenesene na občino, tako da ostane na okraju v glavnem le nadzorna in inšpekcijska služba.

Tudi glede upravljanja družbenega premoženja prenaša predlog zakona skoraj vse pristojnosti iz republiških predpisov na občino. Izjema so vode, ceste IV. reda, divjad in ribe ter gozdovi.

Voda ni mogoče smotrajno upravljati v občini, ker je vodno kroženje že po svoji naravi fizično enoten proces in ker vsak posev v upravljanje in gospodarjenje z vodo bolj ali manj vpliva na bližnjo ali daljnjo okolico. To velja tudi za ceste IV. reda, ki vežejo posamezne okraje in občine. Investiranje, določanje tehničnih elementov in vzdrževanje se mora zato voditi po enotnih vidikih in urejati za ves okraj ali celo za več okrajev na enak način. Isti argument velja tudi za urejanje lava in ribolova, ki pa sedaj že skoraj več ne sodita v pristojnost ljudskih odborov, marveč v pristojnost lovskih ter ribolovskih društev in zvez.

UPRAVLJANJA GOZDOV SE NE KAZE PRENESTI NA OBCINE

Tovariš Boris Kocijančič je nato govoril o pristojnostih s posameznih področij. Zlasti obširno je govoril o pristojnostih s področja gozdarstva. Poudaril je, da je vprašanje gozdov izredno zahtevno. Gozdovi so izčrpani, zanemarjeni in zahtevajo posebno nego in skrb ne samo občinskih, okrajnih in republiških, temveč celo zveznih organov. O upravljanju gozdov splošnega ljudskega premoženja in smotrajne ureditve eksploatacije ter o gojitvi in nadzorstvu nad privatnimi gozdovi so teklo občinske razprave, tako v vrstah gozdarskih strokovnjakov kakor tudi v političnih in gospodarskih krogih. Nekateri lovski zagovarjajo upravo gozdov splošnega ljudskega premoženja po občini, češ da gre za družbeno premoženje, ki se mora enako kot vse drugo družbeno premoženje upravljati v občini. Drugi pa sodijo, da je gozd premoženje, ki ga je možno smotrajno uporabljati in razvijati le s širokimi prijemmi in na velikih prostorih ter da je samo na ta način možno urediti smotrajno eksploatacijo in vskladiti gojitev gozdov, cestno mrežo, sečnjeno in pravilno dimenzionirano in locirano lesno industrijo. Treba je poudariti, da lastništvo sedaj ni najvažnejše, temveč mora prevladati osnovni interes; kako obratiti gozd kot stalen vir narodnega bogastva. To pa je problem, ki je po svojem pomenu širši in nujnejši, kakor pa vprašanje, ki se postavlja, češ kdo naj upravlja z gozdovi, ki so splošno ljudsko premoženje.

Tovariš Kocijančič je nadaljeval, da je bil Zvezni skupščini predložen osnutek novega zakona o gozdovih, ki ga sedaj obravnavajo v skupščinskih odborih in ki bo verjetno v bližnji prihodnosti sprejet kot nov splošni zvezni zakon. Zaradi tega Izvršni svet sodi, da sedaj ne kaže na novo urejati vprašanja gozdov.

Prenos upravljanja gozdov na občino zahteva tudi osnovanje ustreznih organov v občini (občinskih gozdnih uprav). Izvedba te organizacije z ureditvijo vseh potrebnih gozdnih katastrof in pomožnih služb bi zahtevala nekaj mesecev dela. Preden pa bi bila ta organizacija urejena, bo verjetno sprejet že nov zvezni zakon o gozdovih, ki mu bodo morali slediti tudi novi republiški predpisi, ker se bo predvidoma osnovno načelo o upravljanju gozdov spremenilo in uredilo na podoben način, kot je urejeno vprašanje kmetijskega zemljiškega sklada. To pa pomeni, da bi bila vsa organizacija občinskih gozdarskih uprav zamem, ker bi morala slediti takojšnjo reorganizacijo.

Tovariš Kocijančič je nato dejal, da je še več razlogov, ki govorijo, da sedaj tak prenos pristojnosti na občino ni možen. Gozdovi splošnega ljudskega premoženja krijejo v prvi vrsti potrebe industrije, rudarstva in drugih velikih podjetij. Občine pa so obratno zainteresirane predvsem za kritje potreb prebivalstva, čemur služijo prvenstveno zasebni gozdovi, ki jih je v Sloveniji 61%. Medtem ko je možno dosegati občini oskrbo prebivalstva v glavnem z njenega področja, to nikakor ni mogoče za industrijo, rudarstvo in druge velike podjetnike. Če doslej je bilo čisti lokalistično težnje, naj bi ves les predeleli v podjetjih, ki so na ob-

močju tiste upravne enote, iz katere les prihaja, ne glede na to, da bi lahko industrija ali posamezni rudniki ostali na ta način brez najnujnejšega lesa.

Po podatkih, ki jih je navajal tovariš Boris Kocijančič, izredno primanjkuje tudi visokih in srednje kvalificiranih gozdarskih kadrov, tako da nikakor ne bi bilo mogoče zagotoviti niti najosnovnejših potreb po teh kadrih, če bi se preneslo upravljanje gozdov na občine.

Ne glede na vse to pa predlog zakona tako in tako pooblašča Izvršni svet, da posamezne zadeve, ki so urejene s predpisi Izvršnega sveta ali s predpisi republiških upravnih organov, lahko prenese s svojimi predpisi iz pristojnosti okraja na občino. Povsem jasno je, da bo Izvršni svet tako storil tudi v zadevi upravljanja z gozdovi, brž ko bodo možnosti, da bodo občine mogle uspešno prevzeti in opravljati to važno nalogo. Izvršni svet zato sodi, da je primerno, da se to vprašanje odloži do izida novega Zveznega zakona o gozdovih in novih republiških predpisov o gozdovih in da se zaradi tega v predlogu tega zakona dosedanje pristojnosti, ki se nanašajo na gozdove, ne spremenijo.

TOČNA VERTIKALNA IN HORIZONTALNA RAZDELITEV PRISTOJNOSTI BO ZAGOTOVILA VEČJO ZAKONITOST PRI DELU

Predlog zakona rešuje vsa vprašanja razdelitve pristojnosti. Zato ne vsebuje samo vertikalne delitve pristojnosti, to je delitve med občino in okrajem, marveč tudi horizontalno, funkcionalno delitev, to je delitev znotraj občine oziroma okraja, na plenum ljudskega odbora, njegove svete in upravne odbore. Kljub splošnim predpisom v zakonu o ljudskih odborih je namreč v praksi marsikdaj nejasno, kdo naj določeno zadevo rešuje. Ta nejasnost povzroča preobremenjenost ljudskega odbora v plenumu in svetovih z reševanjem drobnih zadev. Točna določitev pristojnosti naj zagotovi večjo zakonitost dela in večjo odgovornost posameznih organov ljudskih odborov.

Tovariš Boris Kocijančič je nato govoril o tem, da bo glede na novo ureditev občin in okrajev potreben tudi obsežnejši pre-

nos pristojnosti od republiških organov na okrajne in celo na občinske ter da bo potrebna večja sprememba obstoječih predpisov. Tega s tem zakonom ni bilo moč storiti že sedaj, ampak bo v ta namen potreben poseben zakon. Le na nekaterih mestih je prenos zadeve ali upravnega postopka na občino nujno narekoval tudi takojšnji prenos republiške pristojnosti že v tem zakonu. Ob koncu svoje obrazložitve zakonskega predloga je tovariš Kocijančič predlagal, naj Ljudska skupščina predlog zakona sprejme tako, kot ga predlaga Izvršni svet.

Republiški zbor je nato soglasno sprejel zakonski predlog. Potem ko je sprejel obvestilo, da je tudi Zbor proizvajalcev osvojil predlog zakona v enakem besedilu, je predsednik Zbora Jože Rus ugotovil, da je zakonski predlog postal zakon.

REPUBLIŠKI ZBOR JE SPREJEL ODLOK O VIŠJI PEDAGOŠKI SOLI

Sledila je obravnava in sklepanje o predlogu odloka v Višji pedagoški soli. Temeljna vprašanja je šole je namreč v zvezi z ustavnimi spremembami, zlasti glede na uzakonjeno načelo družbenega upravljanja na prosvetnem področju, treba vskladiti z nastalimi spremembami, kar ureja ta odlok. Poročilo Odbora za prosveto in kulturo k predlogu tega odloka je prebral poslanec Mile Vižintin, poročilo Odbora za organizacijo oblasti in uprave pa poslanec Stane Bobnar, medtem ko je obrazložitev predloga odloka podal predstavnik Izvršnega sveta Boris Kocijančič. Nato je Republiški zbor soglasno izglasoval ta odlok.

USTANOVITEV IN IZVOLITEV KOMISIJE ZA OKRAJNE STATUTE

Ljudski poslanec dr. Miha Potočnik je obrazložil predlog odloka o ustanovitvi in izvolitvi komisije za okrajne statute, poslanec Miran Košmelj pa je v to komisijo predlagal poslanca Vlada Krivica, dr. Miho Potočnika, dr. Helja Modica, Franca Pirkoviča in Jakoba Zena. Republiški zbor je ta predlog soglasno osvojil, nato pa je sklepal še o skupščinskem letnem odmoru, ki bo trajal od 15. julija do 15. septembra.

S seje zbora proizvajalcev

Potem ko je predsednik Zbora proizvajalcev tov. Mavricj Borc začel sejo in je Zbor sprejel zapisnik zadnje seje, ki ga je prebrala poslanka Pepca Jež, je poslanec Andrej Svetek prebral poročilo Zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev k predlogu o pristojnostih ljudskih odborov. Pomembnejše spremembe zakonskega predloga je Zakonodajni odbor predlagal le pri razmejitvi pristojnosti med občinskimi in okrajnimi ljudskimi odbori s področja gozdarstva. Odbor je namreč ugotovil, da se po predlogu zakona ne prenašajo na nove občine nobene nove pristojnosti s področja gozdarstva, ampak se do nadaljnjega v celoti pridržijo okrajnim ljudskim odborom. Odbor je sodil, da so razlogi, s katerimi predlagatelj zakona to utemeljuje, sicer zelo tehtni, da pa bi bilo vendar potrebno že s tem zakonom bistveno spremeniti sedanje stanje in prenesti temeljne pristojnosti s področja gozdarstva na nove občine. Zato je Odbor z večino glasov sklenil predlagati Zboru proizvajalcev bistveno spremembo s področja gozdarstva, medtem ko sta Odbor za organizacijo oblasti in uprave ter Odbor za zakonodajo Republiškega zbora te spremembe odklonila.

Nato je zakonski predlog obrazložil predstavnik Izvršnega sveta Viktor Aybelj, ki je predlog Zakonodajnega odbora za spremembo zakonskega predloga glede pristojnosti s področja gozdarstva odklonil, in s podobnimi utemeljitvami, kot jih je navedel predstavnik Izvršnega sveta v Republiškem zboru, predlagal, naj Zbor proizvajalcev sprejme zakonski predlog tako, kot ga predlaga Izvršni svet.

V razpravi se je oglasil ljudski poslanec Feliks Razdrih, ki se je strinjal s stališčem predstavnika Izvršnega sveta. Na predlog poročevalca Zakonodajnega odbora se je ta Odbor ponovno sestal na sejo, na kateri je sklenil, da bo svoj amandament umaknil, ker je sprejel utemeljitev Izvršnega sveta. Zbor proizvajalcev je nato zakonski predlog soglasno sprejel v obliki, kot jo je predlagal Izvršni svet.

Zbor proizvajalcev je nato izglasoval še odlok o skupščinskih počitnicah, nato pa je ljudski poslanec Stefan Pavšič naslovil na Izvršni svet vprašanje, kaj je leta ukrenil glede tega, da bi industrija, zlasti strojogradnja, dobila potreben kredit za obratna sredstva, ker sedanji način kreditiranja preveč omejuje obratna sredstva. Izvršni svet bo na to vprašanje odgovoril pismeno ali pa na prihodnji seji Zbora proizvajalcev.

Vsak študent bo zdravstveno zavarovan

Obeta se uredba o zdravstveni zaščiti študentov

Zvezni izvršni svet je poslal te dni prek Tajništva za prosveto vsem univerzitetnim svetom in odborom Zveze študentov v razpravo osnutek uredbe o zdravstveni zaščiti študentov. Priprave na takšno uredbo so tem važnejše, ker je vprašanje zdravstvene zaščite študentov zelo pereče. Znano je namreč, da je zdravstvena zaščita študentov organizirana v posameznih univerzitetnih mestih različno in da je spritno Odbor za zakonodajo Republiškega zbora te spremembe odklonila.

Nato je zakonski predlog obrazložil predstavnik Izvršnega sveta Viktor Aybelj, ki je predlog Zakonodajnega odbora za spremembo zakonskega predloga glede pristojnosti s področja gozdarstva odklonil, in s podobnimi utemeljitvami, kot jih je navedel predstavnik Izvršnega sveta v Republiškem zboru, predlagal, naj Zbor proizvajalcev sprejme zakonski predlog tako, kot ga predlaga Izvršni svet.

V tem ko so v Zagrebu študentje zdravstveno zavarovani, v Beogradu, Sarajevu in Skoplju mnogo študentov ni deležnih te zaščite, ker zanjo ni zakonite podlage. Na univerzah pa je čutili veliko potrebo po učinkoviti zdravstveni zaščiti, ki jo je moč uveljaviti samo z obveznim zdravstvenim zavarovanjem vseh študentov.

Posvetovanje o planšarstvu zaključeno

Na Pokljuki so včeraj zaključili posvetovanje o planšarstvu v naši državi. V sklepih posvetovanja je poudarjeno, da je treba začeti graditi gospodarsko podlago za planiška področja. Posebno pozornost je treba posvetiti zaščiti zemlje pred erozijo, preskrbi nekaterih področij z vodo, izboljšanju planiških pašnikov, izgradnji cest in gospodarskih objektov ter reži živine na planinah.

Bohinj, 13. julija. Danes dopoldne je bil v Bohinju V. plenum CK LMS. Poleg članov CK, predsednika okraja in udeležencev seminarja za mladinske sekretarje komun se ga je udeležila tudi tov. Vida Tomšičeva, organizacijski sekretar CK ZKS. Z referatom »Ljudska mladina in komun« je tovariš Tone Kropušek, sekretar CK LMS, prikazal osnovne značilnosti organizacije v tem obdobju družbenega razvoja. Razpravo pa so dopolnili tudi bogati primeri iz življenja mladine na različnih področjih.

Tone Kropušek je v glavnem poudaril, da predstavlja mladinska organizacija v izvajanju socialističnih načel na prehodu v komunalni sistem močno oporo

Zvezi komunistov in SZDL. V bodočih komunah bo organizacija mladine odločen nosilec našega družbenega življenja, saj je značilno aktivno sodelovanje mladine v vseh oblikah samoupravljanja in družbenega upravljanja; v upravnih odborih krajevnih zadrug sodeluje 616 mladincev, v občinskih ljudskih odborih 353 mladincev, v delavskih svetih 1231 itd.

V razpravi je sodelovala tudi tov. Vida Tomšičeva, ki je poudarila ekonomsko nujnost novih ukrepov Zveznega izvršnega sveta in naloge političnih delavcev pri razlagi teh ukrepov. Ob zaključku je plenum sprejel sklepe, ki bodo služili kot navodila za delo bodočih mladinskih vodstev v komunah.

DNEVNA KRONIKA

Franc Leskošek — častni meščan Žužemberka

Na svečani seji je občinski ljudski odbor v Žužemberku sklenil proglasiti 13. julij za občinski praznik. Razen tega je občinski odbor sklenil tov. Franca Leskoška proglasiti za častnega občana Žužemberka. V tem kraju je namreč tov. Leskošek med narodnoosvobodilno borbo ustanovil prvi narodnoosvobodilni odbor v Sloveniji.

Proslava Dneva vstaje v Črni gori

Z vrsto svečanih manifestacij po vsej republiki se je že predsinjstvom začela proslava štirinajstletnice Dneva vstaje črnogorskega naroda. Včeraj pa so pod pokroviteljstvom predsednika Ljudske skupščine Črne gore Blaže Jovanoviča na letališču v Titogradu svečano odprli X. zlet letalskega modelarstva Jugoslavije. Dopoldne so nedaleč od titog-

grajske železniške postaje svečano otvorili začetna dela na novi železniški postaji in položili temeljni kamen. V svojem govoru je predsednik Blaže Jovanović poudaril, da pomeni železniška proga Beograd—Bar pot h gospodarski osamosvojitvi Črne gore, ker bo omogočila izkoriščanje gospodarskih bogastev republike, predvsem pa rudarstva in gozdarstva.

Ogorčene borbe v XII. kolu

Včeraj so se partije končale takole: Karakalajč—Milč prekinjeno, Bertok—Persitz prek., Puc—Witkowski prek., Pirč—Krivc remi, Padevski—Grosek prek., Kieninger—Vidmar remi (27), Udovčić—Bogdanović 1:0 (36) Stahlberg—Gabrovšek remi (25) dr. Paoli—Robatsch prekinjeno. Stanje na lestvici: Pirč, Stahlberg 7,5, Karakalajč, Milč 7 (1), Udovčić 7, Witkowski 6,5 (1), Gabrovšek, Kieninger 6,5, Puc, Bertok 6 (1) itd.

Kruh v Ljubljani 47 din

Z novimi predpisi o cenah moka in kruha je maksimirana samo črna pšenična krušna moka (tip 1100) in ržena moka (tip 950) pri proizvajalcu, medtem ko se ostali tipi pšenične moka in zdroba prodajajo po cenah, ki se oblikujejo po tržnih pogojih. Zaradi pravilnega oblikovanja nadrobni prodajni cen krušne, pšenične in ržene moke ter kruha pa določijo okrajni (mesini) ljudski odbori najvišje stroške prodajalca na drobno in najvišje stroške pekarnam. S tem je praktično maksimirana tudi nadrobna prodajna cena enotne krušne moke, ržene moke ter kruha.

V torkovi številki smo po podatkih, ki smo jih dobili pri republiški tržni inšpekciji, poročali, da znaša po novih predpisih izračunana najvišja prodajna cena črne kruha 48 din, v Ljubljani pa da se prodaja kruh po 47 din. To je razumeti tako, da bodo cenno 48 din predpisali okrajni ljudski odbori le tam, kjer so dovoljni stroški večji. V Ljubljani pa je Mestni ljudski odbor določil najvišje stroške tako, da znaša maksimalna prodajna cena črne kruha 47 din za kilogram. Pekarne torej ne smejo prodajati črne kruha dražje. Nekateri ljubljanske pekarnice so namreč začele prodajati kruh po 48 din, češ da je ta cena primernejša pri prodaji pol kilograma (24 din) in četrtil kilograma (12 din). To pa nikakor ni dopustno in je prodaja kruha po ceni, ki bi presežala 47 din, kazniva. Prav tako opozarjamo, da je v Ljubljani določena najvišja prodajna cena krušne moke v maloprodaji na 51 din in trgovina te moke ne sme prodajati dražje.

Za uredbo, ki jo pripravlja Zvezni izvršni svet, je značilno načelo obveznega zdravstvenega zavarovanja, kar pomeni, da bodo redni študentje fakultet in njim ustreznih sol, umetniških akademij in visokih sol obvezno zavarovani in da bodo imeli pravico do zdravstvene zaščite po določbah te uredbe. Študentje, ki imajo pravico do zdravstvene zaščite po drugih predpisih, obdržijo svoje pravice in ne bodo zavarovani po tej uredbi, če nimajo pravice do zdravstvene zaščite prek drugih oseb (staršev, skrbnikov, deda, babice itd.).

Vsak študent bo zdravstveno zavarovan

Obeta se uredba o zdravstveni zaščiti študentov

Za uredbo, ki jo pripravlja Zvezni izvršni svet, je značilno načelo obveznega zdravstvenega zavarovanja, kar pomeni, da bodo redni študentje fakultet in njim ustreznih sol, umetniških akademij in visokih sol obvezno zavarovani in da bodo imeli pravico do zdravstvene zaščite po določbah te uredbe. Študentje, ki imajo pravico do zdravstvene zaščite po drugih predpisih, obdržijo svoje pravice in ne bodo zavarovani po tej uredbi, če nimajo pravice do zdravstvene zaščite prek drugih oseb (staršev, skrbnikov, deda, babice itd.).

Zdravstvena zaščita študentov se bo uveljavljala prek posebnih in splošnih zdravstvenih ustanov. To pravico si bodo pridobili študentje z vpisom na fakulteto oziroma umetniško akademijo ali višjo šolo in uživali jo bodo, dokler bodo po predpisih fakultetnih statutov redno študirali. Ob vpisu semestra bo moral študent predložiti dokaz, da je zdravstveno zavarovan oziroma da je pristojni organ ali študent sam plačal določeni prispevek v zdravstveni sklad.

Po osnutku uredbe imajo pravico do zdravstvene zaščite tudi absolventi, v mejah rokov, določenih za diplomiranje po predpisih fakultetnih statutov. Pravico do zdravstvene zaščite bodo imeli tudi študentje tujih državljani, študenti državnih organov ter gospodarskih in družbenih organizacij FLRJ.

nja. Študent, ki izgubi pravico do zdravstvene zaščite na kateri koli podlagi, bo moral plačati v fond za zdravstveno zaščito 50% določene pavalnega prispevka. Finančna sredstva se zagotavljajo s posebnimi skladi za zdravstveno zaščito študentov, ki se upostavijo pri okrajnih zavodih za socialno zavarovanje (v mestih, kjer je sedež univerze).

K temu osnutku so bile že izrečene prve pripombe. Tako je univerzitetni odbor Zveze študentov v Beogradu načel vprašanje absolventov, ki bodo po osnutku izgubili pravico do zdravstvene zaščite, ker so prekoračili meje predpisane absolutnega štazha. Ker gre tu za večje število absolventov (kakih 5000), predlaga univerzitetni odbor, naj bi le-ti, če to žele, uživali zdravstveno zaščito s pogojem, da sami vplačajo ves znesek pavalnega prispevka za zdravstveni sklad. Odbor tudi predlaga, naj bi začela ta uredba veljati šele 1. januarja 1956, ker je rok za priprave prekrake, da bi jo lahko uveljavili že v začetku prihodnjega šolskega leta.

Razen tega osnutek ni zajel še nekaterih vprašanj, kakor je zdravstvena zaščita študentovskih otrok v starosti od 3 do 7 let, ker niso zavarovani po nobenem zakonu. Načeto je bilo tudi vprašanje statusa študentovskih ustanov, ki jih je treba izenačiti z ostalimi zdravstvenimi ustanovami na področju okraja (mesta) ali pa poskrbeti za investicijska sredstva za takšne ustanove.

INDIJA NA SVOJI POTI V SOCIALIZEM (IV)

ZAPISKI O SODOBNI KITAJSKI (X)

PRIPRAVE V KONGRESU

na izpolnitev nalog socialistične izgradnje

Nekaj splošnih zaključkov

Začetek nove etape v razvoju Indije je dobil svoj pečat z izglasovanjem pomembnih resolucij v Avadiju o izgradnji socialistične družbe. Pri tem je ministrski predsednik Nehru poudaril, da se je začela nova, revolucionarna faza kot posledica sprememb, ki zahtevajo prilagoditev mnogih čimteljev novi smeri v gibanju vse države. Ni dvoma, da je med temi čimtelji tudi indijska Kongresna stranka kot sila, ki naj postane v praksi uspešno, subjektivno gibalo množic za izpolnjevanje nalog. Zadoštuje pogledati obseg petletnega načrta ali pa imeti pred očmi dobesedni pomen avadijskih resolucij, pa takoj spoznamo, kako velike naloge čakajo zdaj Kongres.

V bistvu gre za to, da bi na podlagi analize sedanjega stanja v organizaciji našli najboljše organizacijske metode, ki bodo omogočile vsemu gibanju, da se prilagodi temu kakovostno novemu položaju. Cilj teh naporov je podoben cilju, ki ga je Kongres že imel v svoji zgodovini. Gre namreč znova za boj, za široko, množično usmeritev ljudstva nasproti velikemu nacionalnemu cilju. Razlika pa je v tem, da za to naloge glede izgradnje socializma zahtevajo tudi posebne napore za organizacijsko okrepitev in izšolanje kadrov za izpolnitev tega načrta. Ni pa dvoma, da so tradicije in ugled, ki si ga je pridobil Kongres v osvobodilni borbi, pa tudi množičnost, s katero se je odlikoval, čvrsta podlaga za nadaljnji razvoj.

Ze v Avadiju so sprejeli v tem oziru dve pomembni resoluciji, prvo »o čistosti in okrepitvi organizacije«, drugo pa »o delu za izgradnjo in razvoj dežele«. Ti dve resoluciji sta splošni okvir, na podlagi katerega se je razvilo v zadnjih mesecih živahno organizacijsko delo. V razpravi o njih so govorniki naštevili mnoge tahtne razloge, ki zahtevajo spremembo sedanjega stanja. Mnogi govorniki, med njimi tudi ministrski predsednik Nehru in predsednik stranke Debar, so odkrito izjavili, da je videti v njihovih organizacijah zastoj, da prihaja do osebnih preprirov, da se širi politični karizem in da prizadevanost članstva popuša. Ostanke starih kastnih nazorov in tudi komunalizem še niso izginili, disciplina pa je znatno popustila. Na podlagi te analize se je Kongres odločil za več ukrepov, ki naj bistveno zboljšajo delo stranke.

Bilo bi napačno pretiravati pomen ugotovljenih napak. Pomankljivosti so čisto tudi negibne v Kongresu, ki je v marsikaterem oziru raznolika organizacija. V tem tako zamotanem procesu prilagojevanja novim razmeram je pač jasno, da bodo v doglednem času nastale takšne organizacijske težave, ali pravzaprav dileme presnavljanja in zaostritve sporov med nosilci naprednih idej in zagovorniki starih odnosov. V bistvu se druga skupina boji za ohranitev svojih razrednih privilegijev.

Voditelji Kongresa so imeli pred očmi ugotovitev, da pomankljivosti ni moč prezreti in da je treba neutegoma kaj več ukreniti za njihovo odstranitev. V tem smislu se niso odrekli možnosti, da bi se z ustreznimi ukrepi borili proti ljudem, ki prinašajo v vrste Kongresa razkroj, karizem, korupcijo in podobne nezdrave pojave. Ti ukrepi imajo dvojno obliko. Predvsem so ugotovili nekatera temeljna načela, po katerih se bo moral Kongres v prihodnje ravnati, potem pa so dali tudi napotke za nadaljnje delo.

Kongres se je odločno izrekel za utrditev organizacije, v kateri bodo res samo preizkušeni in vneti politični delavci. Samo takšno članstvo mu bo namreč omogočilo, da bo svoj ugled in svojo moralno veljavo ohranil in ju še povečal. Kongres ne sme biti ozka parlamentarna stranka, marveč s širokimi ljudskimi sloji vsestransko povezana politična organizacija širokega nacionalnega značaja.

Kongres nalaga slehernemu svojemu članu določene dolžnosti in ne dopušča nobenih privilegijev. Člani morajo imeti v glavnem enotno mnenje o cilju, vtem ko zahtevajo pri izpolnjevanju nalog strožjo strankarsko disciplino. Vsak član mora delati na enem izmed področij socialistične izgradnje in si prizadevati, da je v delu med prvimi.

Da bi ta načela uveljavili, so odobrili mnogo ukrepov. Naštetih jih bomo samo nekaj. Takoj po kongresu so ustanovili poseben stalni odbor, ki bo skrbel za iz-

polnjevanje novih organizacijskih ukrepov. Vsi aktivni člani Kongresa so zdaj dolžni vključiti se v delo za prostovoljno izgradnjo, ali tako, da pomagajo ljudem na vasi, v zadrugah, ali da se priključijo gibanju Budan, ali da pomagajo graditi katerokoli industrijsko napravo po petletnem načrtu.

Da bi kar najbolje vskladili delo, so razdelili deželo na šest področij in imenovali posebne organizatorje, ki bodo pripravljali nove načrte o delu in sodelovali z oblastnimi odbori. V posameznih krajih Indije organizirajo množična taborjenja in seminarje, v katerih se šolajo kadri. Več sto tisoč članov naj bi že letos sodelovalo v njihovem delu. V načrtu imajo tudi obsežno vzgojno delo, ki se bo razvijalo vzporedno z delom za izgradnjo. Pripravljajo široko akcijo pojasnjevanja v Avadiju sprejetih resolucij in izdajanje poljudne, nujno potrebne politične literature za aktiviste.

Skratka, pripravili so več ukrepov, katerih izpolnitev bi dvignila organizacijsko sposobnost in učinkovitost Kongresa na višjo raven. To delo, ki zahteva toliko vzgoje in vztrajnega sistematičnega vključevanja množic v izgradnjo, ne bo lahko, niti kratkotrajno. Ze samo spoznanje pomana in nujnosti organizacijske okrepitve Kongresa ter jasna usmeritev k temu cilju pa dajeta novo pobudo za povezovanje Kongresa z ljudskimi množicami v izpolnjevanju nalog socialistične izgradnje.

Milan Vereš

pručujočih sestavkih sem skušal opisati splošne vtise o sodobni Kitajski. Menim, da bi moral na koncu posredovati še nekaj splošnih zaključkov. Pri tem je treba upoštevati, da je pet tednov malo tudi za površno spoznavanje velikanske dežele, da je gradivo o njej v nam dostopnih jezikih piško.

Kitajska je po površini cel kontinent (enak Evropi) in v njej živi četrtnina človeštva. Pri proučevanju te dežele in njenih posameznih problemov je treba

upoštevati nekatera osnovna dejstva.

Nekateri značilnosti zgodovinskega razvoja

Na Kitajskem živi eden najstarejših narodov sveta, narod z bogatimi kulturnimi tradicijami, ki sodijo tudi med najstarejše na svetu. Gospodarski in družbeni razvoj je tu zedeval na ovire v dolgem obdobju fevdalizma, ki je vladal nad 2000 let. Oviral pa ga je tudi kolonialna odvisnost, ki je trajala celo stoletje.

Kjer je nekoč vsako leto umiralo na milijone ljudi od lakote, poplav in epidemij, je zdaj organizirana preskrba, se grade hidrotehnične naprave zoper poplave, ter se higiena in snaga dvigata na razmeroma visoko stopnjo.

Za kitajsko delovno ljudstvo, ki je bilo dolgo brez temeljnih človeških in demokratičnih pravic, pomeni sedanji sistem ljudske demokracije veliko pridobitev. V letih po osvoboditvi so obnovili razdejano gospodarstvo in promet in že to je velik uspeh ljudske revolucije in sedanje ljudske oblasti. Zato je jasno, da ljudstvo podpira svojo vlado in zato uživa Mao Ce Tung tolkšen ugled.

Glavna usmeritev v notranji in zunanji politiki

Sedanja usmeritev Kitajske je vsekakor v industrializaciji, ki naj ji zagotovi nagli gospodarski razvoj, zaposlitev agrarno prenaseljenega prebivalstva in izkoriščanje naravnih bogastev. Težišče je na težki industriji (energetiki, metalurgiji in strojni industriji) in prometu (železnice in ceste, kamioni in letala). Razen tega se razvijajo posamezne panoge lahke industrije (tekstilna in predevalna). Tako dežela hkrati krepi svojo neodvisnost in obrambno sposobnost.

Glede zunanje politike skuša Kitajska razbiti imperialistične in blokado. Njeno prizadevanje je žanje velik uspeh v Aziji na podlagi načel, ki sta jih v New Delhiju proglasila Ču En Laj in Nehru. Da pa bi se dežela čim uspešneje razvijala, so ji potrebni čedalje širši gospodarski kulturni in politični stiki. To bo korist ne le njej, marveč tudi drugim.

Sodeč po prvih ugotovitvah je vodstvo Kitajske dobro usmerjeno v obravnavanju konkretnih problemov. Kitajski voditelji so pri tem oprezni in računajo s stvarnimi razmerami. Vsekakor je spriču pododgovore zaostalosti še marsikaj, kar bo treba urediti, zlasti na agrarnem področju in v preskrbi z živili.

Stvarnost, ki je nihče več ne more zanikati

V splošni, teoretični usmeritvi, v pojmovanju posameznih teoretičnih problemov pa Kitajska po našem mnenju nekoliko zaostaja za razvojem teorije in prakse socializma. Kriva je najbrž osamitev, pomanjkanje možnosti, da bi dobila neposreden in širši vpogled v posamezne mednarodne probleme, zlasti v razvoj delavskega gibanja in boja za socializem. Za to so na svetu čedalje ugodnejši pogoji.

To je stvar, o kateri lahko razpravljamo. Glavno pa je, da je ljudska revolucija razgibala ljudske množice, jih združila in usmerila na izgradnjo dežele. Veliki pohod Kitajske Rdeče armade, ki je prehodila 10.000 km ter rušila na svoji poti vse ovire, premagala Cankajška, ki so mu vsi zavezniški pripoznali edino zakonito oblast in ki je imel 4.500.000 dobro oboroženih vojakov ter užival vso pomoč ZDA, zgraditve tibetske ceste skozi neprehodne kraje itd., to so dokazi, da je kitajsko ljudstvo res razvilo svoje sile in da ga zdaj v utrjevanju neodvisnosti, v gospodarskem razvoju in izgradnji socializma nihče več ne more zadržati.

Vlaško Begović

STVARNOST IN UTVARE

v boju s krizo v tržaškem gospodarstvu

Trst, sredi julija živahna polemika se je v zadnjih dneh razvnela v Trstu okrog »rotacijskega sklada« vladne pomoči tržaškemu gospodarstvu in namenov vlade glede Trsta sploh. Vzrok je bil ta tako imenovani rotacijski sklad, sestavljen po večini iz sredstev bivše ameriške pomoči za Trst in nekaterih drugih v skupnem znesku 32 milijard lir. To tržaško doto ob prehodu Trsta pod italijansko upravo je rimska vlada že lani v oktobru, še preden je italijansko vojaštvo vkrakalo v mesto, Trstu formalno zagotovila.

Od obeta do njegove izpolnitve pa je kraj dolga pot. Vlada je sklenila združiti vsa sredstva v en sam že omenjeni »rotacijski sklad« in je v ta namen pripravila poseben zakonski osnutek. Ta osnutek pa je bil Tržačanom kaj malo po volji, saj je premetil komisijo, ki naj bi upravljala sklad, v Rim in je določal, da bodo imeli rimski uradniki večino v komisiji. V praksi pa bi to pomenilo, da bi Trst kaj malo dobil od teh sredstev.

Tržaški gospodarski krogi so proti zakonskemu osnutku protestirali že v februarju in dosegli, da je bila ustanovljena posebna parlamentarna komisija, ki naj bi proučila njih predloge in ustrezno spremenila vladni osnutek. Komisija je bila res ustanovljena, sestala pa se je šele v aprilu in takoj nato je njeno delo zaspalo, tako da je Trst dejansko že 8 mesecev brez obljubljenih sredstev.

Prav sedaj pa je prišlo na dan, da komisija niti ni razpravljala o zakonskem osnutku s stališča tržaških koristi, temveč da so se parlamentarci iz Vidma in Gorice, ki to komisijo sestavljajo, ukvarjali na vseh sejah z vprašanjem, kako bi Trstu čim več odščipnili.

Najhuje pa so se ljudje razburili spriču izjav takih parlamentarcev kot predstavnika vlade, podtajnika v ministrstvu za zaklad, ki je na istem mestu tudi v novi italijanski vladi. Neki parlamentarec je v komisiji na široko razložil, da Trst tako ali tako nima nikakih gospodarskih perspektiv in da se njegova gospodarska kriza reši lahko edino z izseljevanjem. Vladni podtajnik pa je šel še dalje in je govoril — o prirojenem talentu Tržačanov za tuje jezike in, da bi bilo treba ta talent čim bolj izkoristiti. To bi napravili tako, da bi sklad uporabili za ustanovitev posebnih institutov za tuje jezike, ki bi tržaški mladini odprli pot v — Avstralijo, Afriko in drugam.

Tržačani so seveda kaj malo navdušeni nad takim ravnanjem z rotacijskim skladom, s katerim bi lahko vsaj deloma omilili krizo, ki postaja v Trstu vsak dan bolj občutna, kakor tudi nad perspektivo izseljevanja v Avstralijo in Afriko.

Ogorčenje je toliko hujske, ker ne gre samo za besede, temveč ker tako politiko že sedaj dejansko izvajajo. Prav v teh dneh se bo odpravilo iz Trsta nadaljnjih 1200 Tržačanov v Avstralijo. Malo manj jih je odpotovalo pred dobrim tednom in še dve drugi skupini bosta odšli v avgustu. Tako

se bo število letošnjih tržaških izseljencev vzelo na 7000. Na vsak način je to hudo veliko, saj šteje Trst z okolico vred komaj 300.000 prebivalcev in se odseljujejo predvsem mladi, kvalificirani delavci.

Dejstva prav tako govore, da vlada tudi drugače nima interesa rešiti vprašanje tržaškega gospodarstva. Število zaposlenih se krči mesec za mesecem in število uradno registriranih brezposelnih je celo za Italijo že rekordno (20.000 ljudi). Nerešeno je ostalo vprašanje tržaškega pomorstva, ki mu se niso izpolnili niti obljube, da bodo Trstu vrnili potniški ladji »Saturno« in »Vulcanio«. Prav tako v pristanišču ni bil izvršen noben ustrezen ukrep. Polagoma so se Tržačani iztreznili tudi glede utvare o integralni prosti coni, ki naj bi na rimski ali morda kak drug račun poživila trgovino, industrijo in promet.

Ta dejstva so postala tako ostra, da so bile preteklo soboto celo tržaške vladne stranke prisiljene s posebno resolucijo protestirati glede rotacijskega sklada. Zdaj krize res ni mogoče več ne zamolčati ne zadržati s kakim drugim, pa čeprav nemara celo namerno izmišljenim argumentom.

Pri teh papirnatih protestih pa se vsa stvar ne bo mogla ustaviti. Zato je koordinacijski odbor, ki združuje 13.000 malih in srednjih tržaških obrtniških, trgovskih in drugih obratov, v svoji posebni resoluciji te dni napovedal ostrejšje akcije. Ta odbor je že svoj čas organiziral dve zaporji vseh tržaških obratov. Nemara je v znak protesta proti neizpolnjenim obljubam mislil na kaj podobnega tudi tokrat.

Revolucionarna vojna se je bila na Kitajskem od leta 1924 do 1949, torej celih 25 let. Značaj te vojne je bil tako značaj državljanske vojne proti fevdalizmu (značaj agrarne revolucije), kakor tudi narodnoosvobodilne vojne proti japonskim okupatorjem, Cankajšku in tuji intervenciji. V tej vojni, naperjeni proti kitajskemu fevdalizmu, tujemu kapitalu in kolonialni oblasti, je narod skoval svojo vojsko, osvobodil ozemlje, ki je obsegalo do sto milijonov prebivalcev, in izsolal svoje kadre za vodstvo nove Kitajske.

Posledica teh zgodovinskih pogojev razvoja je, da nudi sedanja Kitajska zelo pestro sliko raznih stopenj gospodarskega in družbenega razvoja od začetnih oblik fevdalizma do elementov socialistične družbe. In naposled, pet let po zmagi, se Kitajska še zmeraj razvija v razmerah blokade ZDA in ostalega Zahoda. Kitajska je tesno povezana samo s SZ in Vzhodno Evropo. V novejšem času navezuje stike tudi z azijskimi deželami, vtem ko v svojih prizadevanjih za normalne stike z Zahodom in za svojo vključitev v OZN še zmeraj zadeva na težave.

Pridobitev ljudske revolucije

Dosedanje pridobitve ljudske revolucije pomenijo za deželo velik preokret, ki je globoko posegel v njeno notranje življenje in v njen mednarodni položaj. Nekeč razcepljena, odvisna in na pol kolonialna dežela, ki so si jo delili fevdalci, vojske klike in kolonizatorji, je to zdaj enotna dežela, ki ima prvikat enotno zakonodajo, dobro organizirano enotno oblast, združeno vojsko, denar itd., ki čedalje bolj krepi svojo neodvisnost in svoj mednarodni položaj.

Kitajska je izvedla agrarno reformo in odpravila fevdalizem. Milijoni kmetov žive in delajo na svoji zemlji. Delavci so zaposleni in žive v človeka vrednih razme-

Segnijev program

Rim, 13. jul. (Tanjug). Ministrski predsednik Segni je danes v poslanski zbornici razložil program nove vlade. Rekel je, da bo Italija ostala zvesta ideji evropske združitve in Atlantski zvezi.

Nova vlada bo, je izjavil Segni, nadaljevala dosedanje akcijo za utrditev miru in Atlant-

ska zveza bo tudi v prihodnje eden izmed temeljev italijanske zunanje politike.

Glede notranjih problemov je Segni poudaril, da bo ukrenil vse potrebno, da se do kraja izvede ustava in vzpostavijo organi, ki bi jo ščitili. Reformirali bodo stari fašistični zakon o javni varnosti in pripravili nov volilni zakon.

Na gospodarskem področju bo vlada delovala v smislu Vanonijevga desetletnega načrta. Vlada bo spoštovala načela privatne pobude, ne bo pa dovoljevala lahkih zaslužkov v nasprotju s splošnimi koristmi.

V zvezi z izkoriščanjem petroleja bo vlada preprečila, da bi ga izkoriščalo majhno število družb na škodo splošnim interesom.

Avstrijska odškodnina SZ

za rafinerije in drugo premoženje, ki ga je SZ prepustila Avstriji v smislu državne pogodbe in aprilske spomenice

Moskva, 13. jul. (TASS). V Moskvi so snoči po razgovorih, ki so jih imeli delegati obeh dežel, podpisali sporazum o avstrijskih dobavah blaga Sovjetski zvezi na račun premoženja, ki ga je SZ prepustila Avstriji na podlagi avstrijske državne pogodbe. Avstrijske države bodo v okviru tega sporazuma dobavila SZ v šestih letih za 150 milijonov dolarjev blaga v enakih letnih obrokih.

Hkrati so podpisali poseben

sporazum o dobavah surove nafte Sovjetski zvezi na račun kompenzacij za petrolejska polja in rafinerije, ki jih bodo prepustili Avstriji na podlagi avstrijsko-sovjetske spomenice z dne 15. aprila. Avstrijska bo dobavila Sovjetski zvezi v desetih letih 10 milijonov ton surove nafte.

Medtem so se v Moskvi začeli pogajati tudi za trgovinsko in plačilno pogodbo. Obe strani želita ta pogajanja pospešiti.

— Z VSEH STRANI SVETA —

ALŽIR NOVE ŽRTVE

Paris, 12. julija. (AFP). Medtem ko vlada v Maroku relativni mir, se v Alžiru nemiri nadaljujejo. V zadnjih 24 urah je bilo ubitih 12 ljudi; uporniki so ubili 9 ljudi v Uedu el Abiodu, dva v Duaru Zorgu in enega v El Miliju. Začgal so tudi več hiš ter neki kamion v bližini Philippeville. Policija je večera ubila 7 upornikov in jih ujela sedem. Alžirska sodišča so obsodila 9 ljudi na smrtno kazen. V Maroku je bil ubit neki Maročan.

INDIJA ODŠKODNINSKE ZAHTEVE NASPROTI PAKISTANU

New Delhi, 12. julija. (Reuter). Minister za obnovo Maha Cang Kana je izjavil, da bo Indija zahtevala od Pakistana štiri milijarde rupij odškodnine za imetje, ki so ga Indijci med preseljevanjem v Indijo morali pustiti v Pakistanu.

IRAN SAH PAHLEVI BO OBISKAL SZ

London, 12. julija. (AFP). Sovjetski veleposlanik v Teheranu Lavrenčev je konec junija izročil iranskemu šahu vabilo predsednika predsednika

IZRAEL AMERIŠKO POSOJLO

Jeruzalem, 12. julija. (AP). Ameriška banka je Izraelu posodila 30 milijonov dolarjev po 4% obrestih, ki ga bo treba vrniti v dveh letih. To je največje posojilo, kar jih je kdaj odobrila kaka ameriška banka izraelski državi. Posojilo bodo porabili za uvoz industrijskih strojev in naprav.

CIPER NAPADI NA POLICISTE

Nikozia, 13. julija. Na Cipru so danes skrivaj delili letake, ki groze policistom, da bodo ubiti, ako se bodo postavljali po robu gibanju za priključitev Cipra h Grčiji. Nacionalisti so snoči napadli nekoga policijskega narednika in ga ranili.

VELIKA BRITANIJA ZLATO IZ SZ

London, 13. julija. (Reuter). Finančni minister Butler je izjavil v Spodnjem domu, da je Velika Britanija v prvi polovici tega l. a uvozila

JAPONSKA IZPUŠČENI RIBIČI

Tokio, 13. julija. (AFP). Sovjetska oblast so izpuštile 96 japonskih ribičev, ki so bili pred devet meseci aretirani, ker so lovili ribe v sovjetskih teritorialnih vodah. Sovjetske oblasti združujejo še kakih 150 japonskih ribičev.

Novi člani Socialistične internacionale

London, 13. jul. (AFP). Kongres Socialistične internacionale, ki zaseda v Londonu, se je danes dopoldne nadaljeval. Snoči so sprejeli nekaj novih članov: Progresistično stranko Jamajke, ki jo vodi sedanji ministrski predsednik Maley, ter Delavsko stranko Malte, ki je prav tako na oblasti. Zveze, ki je prav tako na oblasti, so socialistov Grčije in Socialistično stranko Vietnamu.

Z O B Č N E G A Z B O R A G L A V N E Z A D R U Ž N E Z V E Z E S L O V E N I J E

DOBRA ORGANIZACIJA DELA NAJCENEJŠA INVESTICIJA

ZADRUGE NAJ POMAGAJO STABILIZIRATI TRG!

Iz govora podpredsednika Izvršnega sveta LRS dr. Marijana Breclja

Včeraj se je nadaljeval občni zbor Glavne zadrúžne zveze Slovenije. Dopoldne je bilo razdeljeno delo na tri komisije, popoldne pa je bila plenarna seja.

Najpomembnejše delo opravljajo v zadrugah odseki za pospeševanje kmetijske proizvodnje, ki so v zadnjih letih dosegli lepe uspehe zlasti na področju živinoreje. Seveda bi bili uspehi — kar velja zlasti za ostala področja — lahko še večji, če ne bi bilo raznih težav in pomanjkljivosti objektivnega in subjektivnega značaja. O teh težavah in o nalogah, ki čakajo pospeševalne odseke v njihovem nadaljnjem delu, se je v komisiji za pospeševanje kmetijske proizvodnje razvila živahna razprava.

Poglavitno je — so poudarjali delegati — da odseki dobro organizirajo svoje delo in da delajo po načrtu, ki naj ga sestavijo za daljše obdobje. Dobro organizirano delo, v katerega je treba vključiti čimveč kmetovalcev, je najcenejša investicija. Akcije, ki jih začne, naj zadrúge izvedejo do konca, ne pa, da jih samo začne in kmalu nato opuste. Primer začete, a nedosledno izvajane akcije, je boj proti peronospori. V časopisih se redno vrste obvestila o potrebi škropljenja, vendar pa zadrúge tem obvestilom ne posvečajo dovolj pozornosti in opuščajo akcijo, kar pomeni za vinograde in za naše gospodarstvo sploh veliko izgubo.

Odločna beseda proti izdelovanju umetnega vina

V razpravi je bilo med drugim govora tudi o potrebi po obnovi vinogradov. Sodobna obnova je mogoča le na zadrúžni podlagi. Privaten vinogradni posevek ni mogoče obnoviti, če ni v njem nobene zadrúge. Dosegli so, da se obnovi vinogradni posevek, kar pomeni za vinograde in za naše gospodarstvo sploh veliko izgubo.

Z dela komisije za razvoj gospodarske dejavnosti Z odkupom pridelkov prevzemajo zadrúžne organizacije odgovorno nalogo

Komisija, ki je včeraj dopoldne razpravljala o razvijanju gospodarske dejavnosti, je vodil tov. Zoran Žagar. Delegati so razpravljali zlasti o treh problemih: o blagovnem prometu zadrúžnih podjetij, o investicijski dejavnosti zadrug in o kreditiranju v kmetijstvu. Na te tri probleme se je nanašala tudi večina priporočil in sklepov, ki jih je komisija pripravila za popoldanski del občnega zbora.

Pri razpravi o trgovinski dejavnosti zadrug so delegati obsodili tiste napake, ki so se pojavljale v zadrúžnih in ostalih trgovskih podjetjih in zaradi katerih je pogosto prišlo do preplačevanja, umetnega navijanja cen, nelojalne konkurence itd. To ni škodovalo samo potrošnikom, temveč tudi kmetovalcem, ki jim nihanje cen prav gotovo ni koristno.

Zadrúge so že doslej zaleje z odkupom večino tržnih viškov, okrog 60 in še več odstotkov, v bodoče pa bodo to dejavnost še razširile in prevzele domala ves odkup za domače tržišče in izvoz. To jim seveda nalaga ogromne odgovornosti. Med sklepi, ki jih je komisija predložila občnemu zboru, je bilo tudi priporočilo, naj bi pri odkupih zadrúge zajemale v glavnem le tisto področje, na katerem žive nje člani in bi le v izjemnih primerih odkupovali posamezne artikule na širšem območju. Se bolj bo treba okrepiti podjetja okrajnih zadrúžnih zvez, ki naj bi se odločneje vplivala na pospeševanje kmetijstva in ostalih gospodarskih dejavnosti na svojem področju. Občni zbor je tudi priporočil, naj bi za čimbolj gospodarsko in čim racionalnejšo uporabo investicijskih sredstev izdelali v vsaki zadrúgi investicijski program, da bi investicijska sredstva uporabljali za najnujnejše potrebe in da bi se tudi pri uporabi lastnih sredstev varovali nepreračunljivih izdatkov za razne stroje in naprave, ki jih ne potrebujejo nujno. Prav zato bi bilo prav, da bi o uporabi lastnih sredstev zadrúge odločali občni zbor in ne le eden ali več posameznikov.

Še pred nekaj leti je veljala mehanizacija za osrednji problem našega kmetijstva. Dosegli so si zadrúge nabavile veliko število raznih strojev in naprav, so pa marsikje z njimi slabo gospodarili, da so mnogi traktorji in drugi stroji neuporabni, pokvarjeni in potrebni reparatur. Komisije, ki so pregie-

jal, da je treba z zakonom o vinu zagotoviti vinogradnikom solidno osnovo za razvoj vinogradništva, zaradi česar naj bi ta zakon prepovedal izdelovanje umetnega vina. Vinogradniki marsikje že zdaj težko prodajo svoje vino — kako pa bo šele tedaj, če bo izdelovanje umetnega vina z zakonom dovoljeno! Zahtevo belokranjskega delegata sta podprla tudi delegata iz Slovenskega Primorja. Delegat iz Gorice je apeliral na ljudske poslance, naj se odločno zavzamejo, za to, da novi zakon ne bo dovolil izdelovanja umetnih vin. Delegat s Krasa pa je ostro kritiziral zlorabo imen vinskih sort. Tako n. pr. je pridelalek kraškega terana sorazmerno zelo majhen — kraški teran pa kljub temu prodajajo po vsej Sloveniji. Seveda prodajajo pod imenom terana razne mešanice, medtem ko je pravi teran v kleteh kmetovalcev na Krasu, ki lanskega pridelka niso še prodali. V zvezi z izvajanjem omenjenih delegatov je tovariš Jaka Perovšek kritiziral trgovino, ki se ne ozira na potrebe razvoja vinogradništva.

V razpravi o vinogradništvu so govorili delegati tudi o problemu zavarovanja vinogradov. Obstoječi predpisi o zavarovanju so zastareli. DOZ zavaruje samo pridelke, ne zavaruje pa vinograde pred cvetenjem. Izkušnje pa so pokazale, da pri nas uničujejo toča in slana vinski pridelke večidel že pred cvetenjem, za kar si vinogradniki ne morejo zagotoviti nikakršnega povračila. Dalje je bilo govora tudi o enostranski proizvodnji našega vinogradništva: premajhen je pridelalek namiznega grozdja in grozdja za sokove.

Kaj pa sadjarstvo?
Ing. France Adamič je dejal, da so v nekaterih okrajih — n. pr. v celjskem in kranjskem okraju — tudi v sadjarstvu dosegli precejšnje uspehe, medtem ko so na Primorskem ostali pa-

dale v nekaterih zadrugah, kakšno je stanje njihovega strojnega parka, so te stvari potrdile.

Važno poglavje je tudi problem o kreditiranju zadrug in zadrúžnih podjetij, ki ga bo treba gledati na širše naloge, ki jih prevzemajo zadrúge pri odkupih, izpolniti in razširiti.

V zvezi z uvedbo novih ekonomskih cen za nekatera živila je komisija tudi soglasno poudarila, da morajo zadrúge veposvodno stremeti, da ne bi ta ekonomsko nujna podražitev vplivala na podražitev ostalih živil, kar je treba v vsakem pogledu preprečiti.

Če govorimo o nevarnih škodljivcih na kmetijskih kulturah v okraju Murska Sobota, potem imamo v mislih predvsem ameriškega kaparja, koloradskega hrošča, ameriškega preleca, gobarja in poljske miši.

Ameriški kapar je razširjen na vsem področju okraja, to je v vseh 22 občinah. Okužba je srednja. Opazimo, da je okužba od leta do leta manjša zaradi temeljitega čiščenja in škropljenja. V zadnjih dveh letih so kmetovalci redno škropili sadno drevje z določeniimi zatiralnimi sredstvi (Rumesan, Lindan oje, tekoči Pantakan itd.).

Koloradski hrošč je se razširil na skoraj vsem področju okraja (16 občin). Močne okužbe so v občinah Turnišče, Beltinci, Murska Sobota in Lendava.

Cepprav smo lani in tudi letos uničili mnogo hroščev, čimk in jajčec, je še vedno vprašanje, ali smo storili vse za uničenje tega škodljivca. Lahko trdimo, da je učinek škropljenja krompirišč s svinčnim arzenatom zadovoljiv. Bakreno apno je uspešno uporabljeno pri uničevanju krompirjeve plesni. Uspeh bi bil večji, če nas ne bi motile vremenske nepravilnosti (dež). Slabo vreme je v zadnjem času ugodno vplivalo na razvoj koloradskih hroščev.

Zavedajmo se nevarnosti, ki nam preti od tega hrošča. Da je zatiranje tega škodljivca nujno potrebno, vedo povedati prav tisti

sivni. Sadjarske odseke je treba aktivizirati in jim nuditi več strokovne pomoči. V tem pogledu pa ne zadostujejo strokovna predavanja, ampak je potrebna predvsem neposredna strokovna pomoč, neposreden stik s kmetovalci.

V obnovi sadjarstva je bilo doslej omejeno delo večidel le na socialistični sektor, medtem ko privatni sektor ni bil deležen zadostne pomoči. Zda se bo treba načrtno lotiti dela tudi na področju privatnega sektorja. Kvaliteta dela ni bila doslej dovolj ustrezna, zlasti je bilo pomanjkljivo čiščenje. Tudi gnojenju so sadjarji posvečali premalo pozornosti. V obnovi so bile napake zlasti v sistemu in intenziteti sajenja. Sadjarje čaka obsežno in pomembno delo, pri katerem jim bo strokovna pomoč vselej dobrodošla. Seveda bo treba povečati število strokovnjakov pri okrajnih zadrúžnih zvezah, precejšnjo pomoč pa bodo lahko nudili tudi sadjarski pomočniki, ki so se začeli vzgajati v zadnjih letih.

Boljši pašniki in travniki — boljša živina

O problemih naše živinoreje je govoril dr. Marijan Pavšič. Med drugim je dejal, da so doslej največji napredek v živinoreji v tistih deželah, kjer imajo živino v čredah. Če bi jih imeli pri nas, bi bil napredek živinoreje še hitrejši. Dalje je tovariš Pavšič podčrtal potrebo po očiščenju pašenskih vrst, ki so pri nas hudo zmešane zlasti v okolici Ljubljane. Zlasti pa je poudaril, da je potrebno posvetiti več pozornosti kultiviranju travnikov in pašnikov, ki zavzemajo v Sloveniji 70 % kmetijskih površin. Za razvoj živinoreje imamo torej neomejene možnosti, česar se pa naši ljudje še ne zavedajo dovolj, zato so travniki in pašniki nekulturni, marsikje zamočvirjeni itd. Travo sušijo večidel še po starem, zaradi česar seno zlasti ob deževnem vremenu izgublja na kvaliteto.

Skrb za zdravstveno stanje živine je rodila v minulih letih lepe sadove: tuberkuloza je skoraj docela zatrla. Tudi umetno osemenjevanje se je precej razširilo, saj je bilo lani osemenjenih že 12 % krav. Da se osemenjevanje še bolj razširi, bi bilo med drugim potrebno ustanoviti osemenjevalna centra v Novem mestu in na Primorskem.

Naposled je dejal tovariš Pavšič, naj bi zadrúge izdelale načrte o nalogah za napredek živinoreje.

V razpravljanju o problemih živinoreje je bilo govora tudi o tem, da so se živinorejski odseki doslej zanimali večidel le za govedorejo, ne pa tudi za prašičerejo, konjerejo in perutninarstvo.

Trgovina bi morala tesneje sodelovati s kmetijstvom

V razpravi o delu poljedelskih odborov je bilo govora zlasti o semenski službi. Ta služba je pomanjkljiva, ker nimamo lastne, za naše razmere ustrezne selekcije. Kmetovalcem dajemo večidel uvožena semena, ki pa niso primerna za vse kraje. Imamo pa

vse pogoje, da bolje organiziramo semensko službo, zlasti za sajenje krompirja, saj lahko zalozimo z dobrim semenskim krompirjem ne samo naše kraje, ampak tudi druge republike.

Nekateri delegati so kritizirali industrijo poljedelskih strojev, ker jim ne nudi možnosti za nabavo nadomestnih delov, kritizirali pa so tudi slabo kakovost nekaterih izdelkov.

Med razpravljanjem o nalogah za povečanje kmetijske proizvodnje so nekateri delegati ostro kritizirali trgovino. Kaj pomaga kmetu, če ima lep pridelalek, ko pa zaradi nesposobnosti oziroma malomarnosti trgovsko-odkupnih podjetij nima jamstva, da ga bo lahko pravočasno prodal? Trgovina bi morala delati z roko v roki s kmetijstvom, trgovina mora pomagati pri usmerjanju kmetijske proizvodnje.

Za vzgojo kmetijskega naraščaja

Vzgoja kmetijskega naraščaja je pri nas nepopolna. Imamo sicer več kmetijskih šol, imamo celo agronomsko fakulteto, premalo skrbi pa posvečamo izobraževanju mladih ljudi, ki delajo na kmetijskih gospodarstvih. Kmetijskih nadaljevalnih šol nimajo v vseh okrajih, kjer pa jih imajo, je zanimanje zanje premajhno, razen tega pa je neustrezen tudi sestav naraščaja v njih. Pred vojno je bilo v takih šolah tri četrtine moških, zdaj pa je moških samo 32 %. In vendar je izobrazba potrebna zlasti fantom, ki jim je namenjeno, da ostanejo doma in prevzamejo kmetje. Ljudska skupščina je sicer priporočila okrajnim ljudskim odborom, naj posvetijo tem šolam več pozornosti, vendar pa — so poudarjali delegati — priporočilo še ne zadostuje, ampak bi bil potreben zakon, ki bi pooblastil okrajne ljudske odbore, da lahko predpišejo obvezno obiskovanje teh šol.

V komisiji za pospeševanje napredka kmetijstva so razen o navedenih govorili tudi o drugih pomembnih vprašanjih: o mlekarstvu, o čebelarstvu, o kulturno-prosvetnem delu na vasi itd. O vseh teh stvareh bomo obširneje pisali v prihodnjih številkah (v rubriki »Zrna iz našega kmetijstva«).

Pridelovalci semenskega krompirja v mariborskem okraju so dosegli lepe uspehe

Krompir je ena najvažnejših kmetijskih kultur v mariborskem okoliškem okraju. Vsako leto ga posadijo na okoli 4000 ha, kar je 18 odstotkov vse orne zemlje. Okrajni večletni povprečni donos na hektar je 11.500 kg, lani pa so pridelali celo 12.260 kg povprečno na hektar. V okraju pridelajo torej okoli 46.000 ton krompirja, kar presega domače potrebe. Za krompir je vedno dovolj kupecov, zato želijo pridelalek še povečati.

Povečanje pridelka krompirja ne sme iti na račun novih pridelovalnih površin, ker so velike možnosti, da povečajo sedanji hek-

tem uspevale, jih vendarle prav tu čakajo v bodoče še velike naloge. S tem, ko bodo zadrúge skrbale za splošen napredek kmetijstva, pa bodo tudi najbolj pomagale individualno kmetu.

Tovariš Breclj je nato dejal, da Izvršni svet podpira načrte zadrug v pospeševanju proizvodnosti, in povsem pravilno je, da je to tudi prva skrb zadrug, hkrati s prizadevanjem, kako naj bi sredstva, ki jih skupnost nudi kmetijstvu, kar najbolj koristno uporabili. V blagovnem prometu pa zadrúge dokazujejo, je dejal tovariš Breclj, da so že sposobne prevzeti tako rekoč ves blagovni promet z živilskimi predmeti brez kakršnegakoli posrednika. Odločilno vlogo zadrug pri tem je tovariš Breclj podčrtal še zlasti v zvezi s sedanjim prehodom na ekonomske cene pri nekaterih živilih. S pozivom se je obrnil na zadrúžne organizacije, da naj kot odločilen faktor na tržišču preprečijo naraščanje cen. Dejal je, da je uvedba ekonomskih cen za določena živila nujen gospodarski ukrep, da pa morajo prav zadrúge preprečiti tendence dvigovanja cen ostalih živil, hkrati pa naj vplivajo na pocenitev, ki je nedvomno možna. Če bodo uspela prizadevanja zadrug za dvig kmetijske proizvodnje, bo na tržišču več blaga in bodo pridelki lahko tudi cenejši. Stabilizacija tržišča naj bo prav v sedanjih razmerah politično-gospodarska naloga zadrúžnih organizacij.

Po njegovem govoru, ki so ga zbrani delegati topla pozdravili, je občni zbor sprejel nekatere spremembe pravil, potrdil zaključni račun za preteklo in sprejel račun za bodoče leto, nato pa soglasno odobril razrešnico članom upravnega in nadzornega odbora. Z volitvami novega upravnega in nadzornega odbora je občni zbor končal zasedanje.

Lepo je klasje, težko je snopje

tarski donos. Nekateri pridelovalci krompirja so namreč že lani pridelali dvakrat ali skoraj trikrat toliko na hektar, kot je bilo okrajno povprečje. Kmetijsko gospodarstvo Fala je pridelalo zelo lep semenski krompir sorte Alfa, ki je dal 34.000 kg na hektar. Zrečbarna Pragersko je dosegla 31.200 kg hektarskega donosa s sorto Bemov srednje ravni, Kreplj iz Rač pa s isto sorto celo 33.700 kilogramov. Lep hektarski donos je dosegel tudi Bauman iz Poddove s sorto Merkur — 32.000 kg. Lahko bi našli še več pridelovalcev krompirja, ki so imeli le nekoliko manjši hektarski donos.

Tak, za mnoge kmetovalce zavidljiv uspeh, so dosegli s saditvijo dobrega semenskega krompirja in z agrotehničnimi izboljšavami. Zato so tudi sami pridelali dober semenski krompir. Pridelovanje semenskega krompirja se je močno razširilo. Lani je bilo v okraju Maribor-okolica določenega za seme več kot 40 vagonov, kar se je pozneje znatno zmanjšalo. Odkupili so ga okoli 23 vagonov, ker so ga mnogo poškodovale razne krompirjeve bolezni, ki so se pod vplivom deževnega vremena močno širile. To je bil tudi vzrok, da so kmetijske zadrúge, ki niso imele dovolj delavcev, da bi ga pravočasno izkopalje in odbrale, pridelale mnogo manj semenskega krompirja, kot so predvidevale. Zato potrebe po semenskem krompirju niso bile še zdaleč krite. Upoštevajoč, da bi krompir morali zamenjati zaradi izroevanja vsakih 5 let z zdravim semenom, bi morali vsako leto pridelati okoli 160 vagonov semenskega krompirja. Toliko ga tudi letos še ne bodo pridelali, čeprav ga bodo imeli ob ugodnem vremenu mnogo več kot lani, za kar sta poskrbela predvsem poljedelski odbor pri okrajni zadrúžni zvezi in zadrúžno podjetje »Semena«. Poljedelski odseki pri kmetijskih zadrugah še namreč niso storili dovolj, saj jih je v okraju bilo samo 11 delavcev.

Za pridelovanje semenskega krompirja so v mariborskem okoliškem okraju zelo ugodni pogoji. Pridelovalci bi ga lahko v vseh višinskih predelih Pohorja in Kozjaka, dočim ga bodo v nižinskih krajih morali opustiti. Na Dravskem polju in v Slovenskih goricah se zaradi klimatskih razmer krompir hitreje izrodi, zato ni mogoče pridelati tako kakovostnega semena kot v višjih legah. Poljedelski odbor pri Okrajni zadrúžni zvezi v Mariboru je že predlagal, naj bi pridelovanje semenskega krompirja rajonizirali. To bo možno dosledno izvesti šele takrat, ko bodo kmetijske zadrúge na Pohorju in Kozjaku skrbale, da bodo zadrúžniki pridelovali čimveč semenskega krompirja. Dosegli so namreč tiste zadrúge zaradi odkupa lesa, ki jim je prinašal lepe dohodke, zanemarjati ostale kmetijske dejavnosti.

Sistematična akcija, ki se je pri nas začela v boju proti rastlinskim boleznim in škodljivcem, je sedaj šele začetek. Potrebno je, da pri njej sodelujejo razen kmetijskih strokovnjakov, občinskih ljudskih odborov, kmetijskih zadrug in kmetovalcev tudi vse tiste ustanove in gospodarska podjetja, ki imajo posredno ali neposredno opravka s kmetijstvom.

Samo takrat, če bodo vsi brez izjeme sodelovali v teh akcijah in se vztrajno borili proti škodljivcem in boleznim, ne bo izostal pričakovani uspeh.

INŽ. LADO JERSE

Zavedajmo se nevarnosti škodljivcev na kulturah

kmetovalci, ki so pred leti še dvmili o naših nasvetih.

Ameriški prelec se pojavlja v treh občinah. Omenjeni škodljivci doslej še ni povzročil občutne škode, vendar zaradi tega ne moremo zanemarjati tega dela. Morebiti letos ne bo nastopal v tako močnem obsegu, ker smo lani energično uničevali gosenične zapredke. Naša dolžnost je, da tudi zdaj zagrabimo za delo in uničimo zadnje ostanke tega nevarnega škodljivca.

Nihče od nas si ne želi, da bi se nam nudila prav ista slika, kakor smo jo lani videli v Vojvodini in Medjimurju, kjer so ostala sadna drevesa v najkrajšem času brez listja. S tako brezbriznostjo bi si bili naproti popolnemu uničenju sadnega drevja in drugih rastlin.

Gobar predstavlja veliko nevarnost za sadno drevje. Pojavil se je tudi v gozdovih, v ravnini in na gričevnatem svetu. Tudi škodljivci glogov becin, zlatnica in prstanec uničujejo delujoče na naše kmetijske kulture.

Poljske miši se pojavljajo v večjem obsegu, zlasti v ravninskih poljožjih. Če kje, velja to pri zatiranju poljskih miši, da delo posameznika nima nobenega uspeha. Zato je nujno potrebno skupno zatiranje z zastrupljenimi zrni na okuženih okoliših in na vseh okuženih površinah, kjerkoli opazimo miške luknje.

Bolezni in škodljivci: peronospora, oidij, škrlup ali fuzikladij,

jablanov zavijač, jablanova plesen, monilja, glivične bolezni — zahtevajo vso skrb in pozornost. Sovke, strune, žitni brzci, listne uši, sneti in rje zmanjšujejo naše pridelke.

Plevel jemlje kulturnim rastlinam prostor, hrano, svetlobo in zrak, torej vse elemente, brez katerih rastline ne more živeti.

Vsi omenjeni škodljivci in bolezni bodo zahtevali še mnogo sredstev in borbe, dokler jih ne bomo popolnoma uničili.

Iz preteklosti prav dobro vemo, da imamo od ameriškega kaparja občutno škodo v takem obsegu, da lahko prav mirno trdimo, da smo zgubili v zadnjih letih skoraj 40 do 50 odst. vseh jablan.

Čespljev kapar uničuje letno 10 % sadnega drevja. Sneti zmanjšujejo pridelke pri žitih za 15 %, rje prinašajo veliko škodo žitu. Če bi naštevati vse izgube, ki jih pretrpimo zaradi rastlinskih bolezni in škodljivcev, bi prišli do prav gorostasne številke, da sploh ne govorimo o izgubljeni denarni vrednosti.

Zaradi tega je edino prav, da naposled že začnemo s sistematičnim in organiziranim bojem proti rastlinskim škodljivcem.

Če vzporejamo našo borbo proti rastlinskim boleznim in škodljivcem s podobnimi akcijami, ki jih izvajajo drugod, potem vidimo, da nas na tem področju čaka še obilo nalog.

V nekaterih državah uspešno zatirajo plevela na žitih, medtem ko

ie to pri nas šele v začetnih povojih na območju med Savo, Dravo in Muro. Poskus s hormonskimi sredstvi za zatiranje plevela (Agroxone, Phenoxylene, Fernoxone) so dali zadovoljive rezultate in so bili pri kmetovalcih sprejeti z zadovoljstvom.

Naša pot se ne konča samo pri borbi proti plevelom, temveč mora voditi v organizirane akcije proti najnevarnejšim rastlinskim škodljivcem. Od koloradskega hrošča, ameriškega kaparja, murvinega preleca, gobarja, glogovega belina, zlatnice in prstančarja v Pomurju vodi ta borbeni pot čez Stajersko in Gorenjsko, Dolenjsko na Primorje. Povsod najdemo našete škodljivce v manjšem ali večjem obsegu. Tudi rastlinske virusne in druge bolezni uničujejo naše nasade.

Sistematična akcija, ki se je pri nas začela v boju proti rastlinskim boleznim in škodljivcem, je sedaj šele začetek. Potrebno je, da pri njej sodelujejo razen kmetijskih strokovnjakov, občinskih ljudskih odborov, kmetijskih zadrug in kmetovalcev tudi vse tiste ustanove in gospodarska podjetja, ki imajo posredno ali neposredno opravka s kmetijstvom.

Samo takrat, če bodo vsi brez izjeme sodelovali v teh akcijah in se vztrajno borili proti škodljivcem in boleznim, ne bo izostal pričakovani uspeh.

INŽ. LADO JERSE

Nekaj številok o delu Zadružne hranilnice in posojilnice v Celju

Zadružna hranilnica in posojilnica v Celju posluje že 7 mesecev v korist kmetijskih proizvajalcev in kmetijskih zadrug dveh okrajev, celjskega in štajerskega. Če hočemo na kratko povedati nekatere značilnosti poslovanja Zadružne hranilnice in posojilnice, za katero trdijo, da je največji denarni zavod pri nas, si moramo v glavnem pomagati s številnimi podatki. Trenutno opravlja hranilnica in posojilnica kreditno-hranilno službo samo za kmetijske zadruge in individualne proizvajalce, pozneje pa bo prevzela bančne posle tudi za vsa zadružna podjetja. Izvedbo tega načrta za zdaj ovira pomanjkanje poslovnih prostorov Zadružne hranilnice in posojilnice.

Ko je hranilnica začela poslovati, so kmetijske zadruge imele 274.969.000 din kredita in 183.557.000 din dobroimetja na žiro računih, razen tega so zadruge imele naloženih za 136.599.000 din vseh skladov. Ob polletju so imele kmetijske zadruge že 336.608.610 din obratnih kreditov, potrošniški krediti so znašali 310.108 din, srednjeročni 56.998.919 din, kmetije proizvajalci so najeli 335 kreditov za dobo 2 let v skupnem znesku 22.294.104 din ter 1 doširočni kredit za 21 milijonov. Omenjene kredite so uporabljali za redno obratovanje trgovine KZ približno 313 milijonov, za reprodukcijski material 37 milijonov, za odkup lesa 22,5 milijona, za elektrifikacijo v 6 kmetijskih zadrugah 4,5 milijona, 5,5 milijona za osnovna sredstva, za nakup živine blizu 9 milijonov, za nove hmeljevke, hmeljske sušil-

nice, žižnice, poljedelske stroje, vinograde, silose, sadovnjake, gnojne jame nad 18 milijonov. Ker so na območju OLO Šoštanj nekatere kmetijske zadruge imele preizkušene odmerjene obratne kredite, je Zadružna hranilnica in posojilnica le-te zvišala in nekatere celo na novo odobrila, v skupnem znesku 34 milijonov. Prav tako je hranilnica s povečanjem obratnih kreditov omogočila boljše poslovanje tudi nekaterim zadrugam v celjskem okraju. Celjski združni denarni zavod je imel ob polletju razdeljenih 480 različnih kreditov, od tega največ kmetom proizvajalcem. Viri finansiranja so razni skladi in dobroimetja na žiro računih kmetijskih zadrug ter znašajo skupaj 446 milijonov din.

Kar zadeva hranilno službo, se le-ta najbolj razvija pri hranilno-kreditnih odsekih kmetijskih zadrug, znatno manj pri Hranilnici in posojilnici v Celju (zadružni). Ob polletju so hranilno-kreditni odseki imeli 6,154 vlog za 166.985.028 dinarjev. Najvišje stanje hranilnih vlog je bilo letos marca, in sicer 181 milijonov. Med vlagatelji so najštevilnejši kmetje, saj jih je več kot 3100 ter so vložili 126 milijonov din, sledijo delavci in nameščenci (1.367) z 19 milijoni, ostalih nad 1300 z 20,5 milijona, vtem ko imajo otroci in učenci (380 njih) naloženih pri hranilno-kreditnih odsekih kmetijskih zadrug nad 1,5 milijona dinarjev. Zadruge so zbrane vloge večinoma uporabljale za obratna sredstva, le 10 % so izdali za posojila. K temu je potrebno še dodati, da se je hranilna služba

razvila do te stopnje brez večje agitacije med kmečkimi prebivalstvom.

Glede na čedalje večji denarni promet pri kmetijskih zadrugah ter z namenom, da bi izločili kreditno poslovanje zadrug od blagovnega poslovanja, so se tudi v celjskem okraju odločili ustanoviti pri najmočnejših kmetijskih zadrugah samostojne hranilnice in posojilnice. Hranilne vloge se ne bi v bodoče v celoti uporabljale za obratna sredstva zadrug, marveč le v višini 60 odstotkov. V bližnji bodočnosti bodo nekatere kmetijske zadruge v celjskem okraju, kot so KZ Griže, Gomilsko, Vransko, Gornji Grad, Braslovče, Luče, Nova Štifta in Zreče, ustanovile lastne hranilnice in posojilnice. Pozneje bodo take hranilnice ustanovili tudi v drugih zadrugah. Zadružna hranilnica in posojilnica v Celju bo vsestransko pomagala pri organizaciji in usposobitvi novih hranilnic in posojilnic KZ.

V Trbovljah in Krškem so volili ljudski odbor Zasavske skupnosti komun

Trbovlje, 12. julija. — V okrajni dvorani sta se danes pod vodstvom predsednika okraja Tineta Gosaka sestala na zadnjo sejo pred združitvijo trboveljskega in krškega okraja, oba trboveljska zbora. Zasedanju ljudskih od-

Zasedanja obeh zborov v Trbovljah se je udeležila tudi podpredsednica Zvezne ljudske skupščine Lidija Sentjura, ki je poročala o delu Zvezne ljudske skupščine in o zunanjepolitičnih ter gospodarskih vprašanjih

Trbovlje: Z dnevnega kopa na Dobrni. Pnevmatični sveder vrta v premogovne plasti

bornikov so prisostvovali tudi podpredsednica Ljudske skupščine Lidija Sentjura, okrajni sekretar ZKS Viktor Kovač in okrajni sekretar SZDL Janez Jenseňek. Ljudski odborniki so razpravljali o številnih gospodarskih in drugih vprašanjih ter sprejeli več odločb, med drugim odločbo o decentralizaciji zdravstvene službe, odlok o upravljanju in razdelitvi kreditnega sklada za gradnje stanovanjskih hiš, proračun dohodkov in izdatkov gozdnega in vodnega sklada, izvohli so sodnike protinike za okrožno sodišče v Celju itd.

Med razpravo je o delu Zvezne ljudske skupščine obširneje poročala zvezna poslanka za trboveljski okraj tovarišica Lidija Sentjura, ki je govorila tudi o zunanjepolitičnih vprašanjih. V

svojem govoru je še omenila poglavne smernice, ki kažejo na intenzivnejše razvijanje kmetijske, skladske, razvojne težke in lahke industrije, ter na razvoj komunalne in druge dejavnosti, kar vse naj doprineše k zvišanju narodnega dohodka.

V zvezi z zadnjimi gospodarskimi ukrepi Zveznega izvršnega sveta je gov. Lidija Sentjura poudarila, da so vsi ti ukrepi globoko utemeljeni in kot taki neke vrste investicija, ki bo prinesla blagodejne posledice v naše gospodarstvo, zlasti v kmetijstvu, ki ga je treba pospešiti in dvigniti njegov donos.

Po skupni seji sta se okrajni zbor in zbor proizvajalcev sestala na ločenih sejah, na katerih sta iz svoje srede izvolila predstavnik za ljudski odbor združenega trboveljskega in krškega okraja. Ljudski odbor Zasavske skupnosti komun s sedežem v Trbovljah bo v novem okrajnem zboru imel 60, v zboru proizvajalcev pa 45 odbornikov (40 iz skupine industrije, obrti in trgovine, ter 5 iz kmetijstva).

Trboveljski okrajni zbor je izmed sedanjih odbornikov izvolil 26 odbornikov, zbor proizvajalcev pa 25 odbornikov. Med njimi enega iz kmetijske skupine.

Oba zbora okrajnega ljudskega odbora Krško pa sta pretekli petek na svojem zasedanju v Krškem izvolila iz svoje srede 34 odbornikov okrajnega zbora in 15 odbornikov zbora proizvajalcev, med njimi 4 iz skupine kmetijstva.

Izvoljeni ljudski odborniki obeh zborov iz obeh doseďanjih okrajev se bodo sestali na prvo skupno zasedanje v petek 15. t. m. v Trbovljah, na katerem se bo ljudski odbor zasavske skupnosti komun konstituiral. (2)

S seje Sveta za gospodarstvo in komunalne zadeve LOMO Celje

Celje, 13. jul. Svet za gospodarstvo in za komunalne zadeve LOMO je na seji med drugim razpravljal tudi o trošenju sredstev stanovanjskega kredita. Po novem so sredstva tega sklada zvišali na 72.200.000 dinarjev. 60 milijonov bodo porabili za gradnjo stanovanjskih hiš trgovskih podjetij, 12 milijonov pa bodo razdelili med tiste zasebnike, ki imajo gradnjo stanovanjskih hiš v tretji fazi. Vseh interesentov, ki bi potrebovali kredit, je v mestu približno 150. Zato bodo ves preseček, ki bo nastal pri tem skladu, razdelili med zasebne graditelje.

V poročilu o vplačilu dolga imobilizacije je bilo rečeno, da je LOMO Celje s svojega področja poravnal doslej že 534 milijonov dinarjev, dolžan pa je še 145 milijonov dinarjev.

cenitev prehrane. Prav tako so odločili o spremembah tarif dimnikarskih uslug. Te bodo za 20 do 30 din dražje, vsekakor pa v skladu s cenami tovrstnih uslug v drugih mestih.

Novo cene v Celju

V skladu z novimi predpisi o podražitvi nekaterih prehranskih proizvodov, so v Celju določili nove cene in novo maržo za trgovsko mrežo. Za maslo, moko in drugo, so pristojni činitelji LOMO odobrili maloprodajni trgovski mreži najnižjo možno maržo. Trgovina na drobno prodajajo moko po 32 din. Od grozitorja je kupujejo po 47 din (razlika je marža 3 din in poseben prispevek za pospeševanje kmetijstva 2 din). Belo moko prodajajo iz starih zalog po 88 din, iz novih zalog na 96 din, (razlika od grozitorja cene, ki znaša 30 din je marža 3 din in poseben prispevek za kmetijstvo 3 din). Kilogram črnega kruha stane trenutno 47 din, kruh bodo pocenili na 46 din za kr. Zemlje prodajajo po 6 din. Cena stare zaloge masla je 330 din za kr. Marža bo ne glede na spremembo v cenah ostala ista, to je 10 din pri kg.

Svet za gospodarstvo in za komunalne zadeve 5 odstotnega dopolnilnega davka na alkoholne pijače ter 50 odstotne najemnine za lokale, ki gre v sklad za gradnjo stanovanj. Prihranke, ki bodo pri tem nastali, naj bi menza porabila za po-

Velike količine superfosfata na zalogi

Pomanjkanje železniških vagonov dela velike težave tudi Cinkarni — metalurško-kemični industriji v Celju. Zaradi zastoja v prometu je Cinkarna napolnila skladišča umetnega gnojila tako, da bo kmalu zmanjkalo prostora, vtem ko Zadružna zveza čakajo na drago umetno gnojilo. Predstavniki podjetja je izjavila, da bodo zaradi kopičenja zalog superfosfata prisiljeni začasno ustaviti proizvodnjo v obratu za umetna gnojila. K.

Novi slovenski grobovi na tujem

Umrli so: v Clevelandu Vera, Skebo, stara 32 let, rojena v Clevelandu, v New Yorku; Jospina Homar, stara 75 let, doma iz Mokinj pri Kamniku; Oherlin Josip Hrast, star 70 let, doma iz Stične, v Flemingu Janez Lakner, star 72 let, v Kenoshi Franc Polovič, doma od nekod s Štajerskega, v Jolietu Frančiška Gašperič, roj. Mandel, stara 5 let, rojena v Ameriki, v Imperiali Tone Rupčić, star 48 let, v Salemu Franc Šebec, star 68 let, v Pittsburgu Franc Milor, doma iz Šmarja pri Ajdovščini, v Grossu pa Franc Dolinar, star 69 let, doma iz Gorenje, vasi pri Škofji Loki.

Gorenjska pred Dnevom vstaje

Kranj, 13. julija. — Letošnji praznik vstaje bodo prebivalci Gorenjske še prav posebno slovesno proslavili in sodi v vrsto proslav ob desetletni obletnici osvoboditve. Ker je Dan vstaje prav v času, ko praznujejo posamezne občine na Gorenjskem svoje občinske praznike, bodo to praznovanje združili v enotne proslave.

Ni je občine na Gorenjskem, kjer ne bi Zveza borcev priredila v počastitev slavnega dne naše preteklosti vrsto svečanosti akademij, koncertov, nastopov pevskega zbora, športnih prireditev, itd.

24. julija pa bodo priredili izlete v okolico k Valvarzorejvemu domu, na Stol in drugam.

Tudi v Kranju bodo proslave Dneva vstaje združene s proslavo občinskega praznika, ki bo 1. avgusta. V četrtek 21. julija bodo v Kranju množične organizacije in svojci položili vence na grobove padlih partizanov, in žrtev fašističnega terorja, pozno popoldne pa bo pred Sindikalnim domom koncert godbe DPD Svoboda in Prešernovega pevskega zbora. Zvečer bo slavnostna akademija, kjer bo govoril o pomenu 22. julija predsednik SZDL kranjske komun Martin Košir. Na praznik pa bodo Kranjčani odšli na razne izlete v okolico ter obiskali znanca in kraje iz narodnoosvobodilne borbe.

Komunisti bodo izvolili komunski komite

Na sestanku sekretarjev osnovnih organizacij Zveze komunistov ptujske komun je bilo sklenjeno, da bo v soboto 23. tega meseca partijska konferenca, na kateri bodo izvolili komunski komite ZKS za ptujsko komunjo.

Pred to konferenco bodo imele vse osnovne organizacije sestanke, na katerih bodo komunisti analizirali svoje delo in se pogovorili tudi o pomenu novih odredb in odlokov Zveznega izvršnega sveta.

Okraj za proslavo Dneva vstaje

Okrajni odbor Zveze borcev je sklenil, da bo ob proslavi 22. julija organiziral pohod partizanskih patrolj, ki bodo šle skozi vse pomembnejše partizanske kraje v ptujskem okraju. V večjih krajih ob poti partizanskih patrolj bodo ob sprejemu partizanski mitingi s kulturnim sporedom. Patrolje bodo obiskale svoje padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja ter počastile spomin padlih s polaganjem vencev ob spominske plošče in spomenike.

Ptuj

Na Štajerskem bo 200 partizanskih kurirjev sodelovalo v patroljah

brovljah partizansko slavje pod poveljstvom Mice Marinkove-Slandrove. Naslednjega dne bo sprejem iste patrolje v Lokah pri Sentjurju. Od tod pa bo krenila čez revirske hribe v Izlake. Sprejem v Izlakah bo 19. julija. Iz Siadke gore v celjskem okraju gre še ena patrola kurirjev. Le ta bo šla preko Kozjega in Rimskih Toplic, od tod pa 17. julija z novo patroljo čez revirske hribe v Trbovlje. Trboveljčani pripravljajo lep sprejem.

Potem bodo patrolje odšle skozi Vače ob desnem bregu Save do Jevnice. Tu jih bodo sprejeli 20. julija ob 16. uri popoldne. Naslednjega dne bodo odšle vse patrolje kurirjev reletni hstanie tretjega sektorja v Stično.

Niti svinčnika ni potreboval; kadar je hotel številke zaokrožiti navzgor, mu je šlo samo od sebe. Slabše je bilo v obratni smeri, tedaj si je na vse mogoče načine prizadeval, kako bi številko čim manj znižal.

Te dni torej ni niti prijel za svinčnik, pa je že določil cene za svoje specialne izdelke, za mehko hreščice in slastno se topeče žemlje s šunko. Zanj je bil račun čudovit preprost: žemlje so se podražile za en dinar in nič drugega ne preostane, kot da s doseďanjih petindvajsetih dinarjev za žemljo s šunko poskoči na trideset dinarjev.

Nekaj se je sicer oglasilo v njem, tisto, kar ga zaradi njegove še mlade trgovske preteklosti ni razen z manjšimi discipliniranimi kaznimi neomadeževanega življenjepisa še ni popolnoma zapustilo.

Se ti ne zdi, da bi lahko prodajal žemljo s šunko po šestindvajset, se je prav lahko oglašilo v njem.

To je tako nerodna številka, trideset je neprimerno bolj zaokrožena, povzroča potrošnikom znatno manj tujevalje in našim uslužbencem ne bo treba vsak trenutek letati k sosedom po drobšč. Navsezadnje gre toliko in

Zvečer pred praznikom pa bodo krajevne organizacije Zveze borcev povsod organiziral kurjenje kresov, na Dan vstaje pa izlete v partizanske kraje in kraje večjih borb.

Rejniki ne privoščijo počitnic varovancem

Pri odhodu otrok, ki jih je poslal Okrajni odbor Zveze borcev Ptuj v poštinsko kolonijo, so ugotovili, da 60 otrok ni prišlo, čeprav so bili rejniki obveščeni, da so njihovi varovanci določeni za poštinsko kolonijo. Kljub večkratnim pozivom otrok niso napotili v zbirališče z izgovorom, da so sedaj dela na polju in da jih ne morejo pogostiti. Ali je takšno raznašanje pravilno? M. B.

Mladina na počitnicah

Z rmetno pomočjo OLO so ptujski maturantje odpovali na maturitetni izlet v Sarajevo, Dubrovnik, Split in na Plitvička jezera.

Na izlet v Dalmacijo je odšla tudi prva skupina Poštinske zveze. Druga skupina bo obiskala Črno goro. Sredstva za potovanje so člani zbrali

Iz Zagradca na Dolenjskem

V soboto 16. julija bodo v Zagradcu drugič proslavili občinski praznik — spomin na dan, ko so leta 1942 partizani pod vodstvom narodnega heroja Stanka Semčič-Dakija in Efenka med Marinčo vasio in Lesami napadli kolono italijanskih okupatorjev ter jo skoraj popolnoma uničili. V petek zvečer bodo zakurili kresove po vaseh, zavrteli slovenski partizanski film in pripravili partizanske patrolje. V soboto zjutraj bodo budnice v Zagradcu in Ambrusu, ob sedmih sprejem patrolj, zatem pa zbor obveznikov predvojske vzgoje. Ob devetih bo slavnostna seja občinskega ljudskega odbora, nakar bodo na pokopališču odkrili spominsko ploščo 10 neznanim partizanom in žrtvam domačih izdajalcev. Domačinu dr. Jozetu Benigarju, znanemu partizanu in zdravniku, bodo za losedanje zasluge podelili diplomo

častnega občana. Na spredu je tudi tekovanje gasilskih društev iz Korinje, Zagradca in Ambrusa, popoldne pa bodo imeli prireditev z nastopom kulturnih društev iz Ambrusa in Zagradca.

nedeljo bodo tudi v Ambrusu odkrili spominsko ploščo 23 borcem na partizanskem grobišču. M.

Neprevidnost ali kaj

V terek okrog druge ure zjutraj je vozil po cesti Pod gradom v Celju s tovornjakom malo pljan Franc Poljak. Ko je peljal mimo hiše številka 14, vozil je namreč premalo previdno in preveč ob desnem robu ceste, je zdrnil z zadnjim kolesom tovornjaka v obcestni jarek. S kolesom je pa močno zadel ob betonski vodnjak, ki stoji ob cesti; pri tem so se pretrgale vzmeti in je počila kardanska gred, tako da so vsa štiri zadnja kolesa z diferencialno vred ostala za tovornjakom. Telesnih poškodb pri nezgodi ni bilo. Na sovornjaku pa je nastala precejšnja škoda. Čista Pod gradom v Celju je sicer ozka in je bila ob času nezgode nekoliko spolzka, kar je verjetno nekoliko le pripomoglo k nezgodi. Vendar pa, če bi vozil šofer bolj previdno, do nezgode ne bi moglo priti. Nekateri šoferji se še vse premalo zavajajo in upoštevajo prometne predpise, ki zahtevajo od vseh voznikov, da vozijo glede na pogoje ceste, vremenska prikljke, vozila in celo z ozirom na svojo sposobnost s tako hitrostjo in previdnostjo, da ne ogrožajo varnosti drugih koristnikov javnih cest, pa tudi ne lastne varnosti. —

Občinske sindikalne svete ustanovljajo

Novi okrajni sindikalni svet za bodoči veliki mariborski okraj je sklenil, da bodo v novih občinah ustanovili občinske sindikalne svete. V nekaterih krajih — bodočih sedežih velikih občin so že imeli krajevne sindikalne svete. Te so sedaj preimenovali v občinske, prav tako so naredili tudi nova teritorialna razmejitve, ki se bodo skladale s področji novih občin. V Sentlji so izvolili iniciativni odbor, ki bo opravljati posle do rednih volitev. Do konca julija bodo izvolili iniciativne odbore še v ostalih občinah. Posebno skrb bo Okrajni sindikalni svet posvetil organiziranju občinskih sindikalnih svetov v Mariboru, saj bo največji — v občini Center — imel na svojem področju 116 sindikalnih organizacij z 18.000 člani. P.

V Polhovem Gradcu bodo odkrili spomenik NOB

V tem tednu potekajo v Polhovem Gradcu zadnja dela za odkritje spomenika padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja. Na spomeniku, za katerega je napravil osnutek mojster Plečnik, je vklesanih 137 imen junakov, ki so se žrtvovali za svobodo. Svečano odkritje bo v nedeljo 17. t. m. ob 18 uri popoldne.

Žemlje s šunko

Vrag pa žemlje s šunko, kdo se bo še ob sobotah popoldne z njimi ukvarjal, takrat je vse primerno zajahati Vespo in oddrati proti Opattji. Sedanja cena tridesetih dinarjev, bo mimogrede krila morebitno izgubo prostih sobotnih popoldnevo.

— Kaj pa, če komu le ne bo všeč tako zaokroženo povišanje in bo le treba nastaviti sicer nekoliko manj primerno številko, a zato za potrošnika ugodnejšo ceno, mu ni dalo miru.

Kdo neki bi vedno mislil na potrošnika, saj je toliko drugih skrbi dovolj. Če bo pa navsedanje kdo le tako tečen in se ne bo strinjal s ceno tridesetih dinarjev, je še vedno možno v vsako žemljo vložiti kako deko šunke manj. Tako, zdaj pa si misli ljubi potrošnik, da si kaj na boljšem.

— Pa si nemara že silal, da bo industrija pocenila memse izdelke, da bo šunka najbrž cenejša? Kako si se pripravil na ta dogodek, ga je znova vzmnilno.

Zato imamo pa svinčnike, računске stroje in podobno za take operacije v

zvezi z znižanjem cen. Tudi take primere smo že doživeli, ki je neroden človek na pamet sicer izračunal, da bi morali znižati ceno kar za tri dinarje, pa je po naših cenah postalo jasno, da je znižanje mogoče kvečjemu za 74 par in smo tako bili prisiljeni znižati za 50 par.

— Oprosti še zadnje vprašanje. Ali boš ob pocenitvi šunke spet zaokrožil ceno žemlji s šunko na petindvajset dinarjev, da ne bo težav z drobižem in vsemi ostalimi tvojimi preglativkami?

To je vendar nemogoče, takega znižanja ne bi prenesli, odločno sem za to, da ostanemo kar lepo okroglo pri tridesetih dinarjih.

Uho drugo v njem je popolnoma utihnilo, niti na disciplinsko kazeno so ga ni drinje opozoriti. Potolažen, da ima mir, si je privoščil dve slastni žemlji s šunko.

— Petdeset dinarjev je moj račun, je zaklical blaginjičarki.

In poslovođa se je za hip prelevil v potrošnika in si zaračunal primerno ceno. Če bi potrošnik v njem prevladoval, bi kaj kmalu odstavil poslovođa. In kaj če bodo potrošniki to kdaj res storili? ...

Jur Žaur

MOJSTRI MALEGA SVETA

STIK DVEH SVETOV: HOTENEGA PRIMITIVIZMA V DANAŠNJI UMETNOSTI IN IZRAZA PREPROSTE, TODA ZDRAVE OBLIKOVALNE VOLJE LJUDSKEGA UMETNIKA

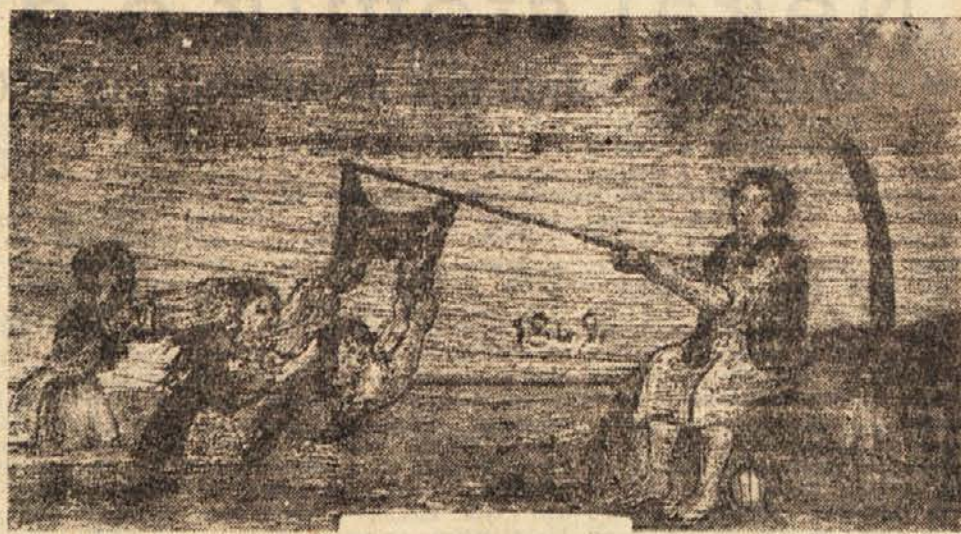
V Jakopičevem paviljonu je bila odprta razstava panjskih končnic. Pobudo za razstavo je dal upravi odbor Jakopičevega paviljona, dragoceno gradivo pa je ob sodelovanju Etnografskega muzeja v Ljubljani zbral in uredil Lojze Gostiša. Objavljamo nekaj misli prof. Zorana Kržišnika o tej razstavi.

Ob času, ko so v Moderni galeriji razstavljena dela, ki pomenijo višek sodobnega grafičnega ustvarjanja, smo želeli pokazati domači in mednarodni javnosti tudi likovno bogastvo našega ljudskega slikarstva, dela, za katera je ljudski mojster črpal navdih iz krajevno istega okolja kot naš sodobni umetnik, in dela, ki izdajajo tako jasno in popolno ljudski, ali, če hočete, »nacionalni« karakter slovenskega človeka. Želeli smo pokazati vse stične točke med današnjimi prijemi in poskusi v umetnosti in med primitivno ljudsko ustvarjalnostjo. V preprostosti, izraziti funkcionalnosti in v izredni kultiviranosti barvnih kompozicij mojstrov panjskih končnic so skrivne za sodobnega umetnika ne le bogate ustvarjalne pobude, ampak tudi dobršen del naše likovne tradicije, ki jo je zavestno ali podzavestno prinesel s seboj. In ker se je organizator lotil postavljanja razstave s tega vidika, je njen značaj izrazilo likovno-estetski. Nima tedaj niti etnografskega obeležja, niti ni postavljen

niče večinoma kažejo, da gre za dela iz druge polovice 19. stoletja, kar potrjujejo tudi noše in prikazani običaji, čeprav so motivi velikokrat bistveno starejši. Umetnost naših panjskih končnic je odsev velikega sveta v majhnem okolju, ki pa vendarle živi zaključeno umetniško življenje, polno humorja in potrpežljivega realizma, ki ponekod že meji na resignacijo, drugod pa se vzpne v smelo satiro na bližnjega nasprotnika, na obrtnika, meščana, okupacijskega vojaka. Ta spontana reakcija je polna preproste duhovitosti, prav tako elementarne, kot je elementarna likovna gradnja končnic. Razstavljanih je okrog 200 del z zelo različnimi motivi: zgodovinski, v katerih je le malo odmevov turških bojev, pač pa veliko motivike iz mnogo bližje Napoleonove dobe in pa, kajpak, ponovno upodobitve Pegama in Lambergarja; socialnimi, kjer se z ljudskim pojmovanjem velikokrat družijo svetopisemske podobe; zelo številnimi žanri, ki nudijo ljudski hudo-

se lahko pričamo na veliki grafični razstavi v Moderni galeriji, skupno nekaj globljeje: neposrednost v čustvenem in barvnem izrazu, toplina in prizadetost, smisel za upoštevanje materiala in navsezadnje plemenita volja, dati svojemu dojetanju in spoznanju sveta kar najpopolnejši izraz, bodisi v govornici realizma ali v zastritih simboličnih podobah, vselej pa v kar najčistejši likovni podobi, ki je tudi pri anonimnih mojstrih panjskih končnic včasih naravnost zlahna.

ZORAN KRŽIŠNIK

Lov na moške hlače

Lisica brije norce

s tendenco biti kakorkoli znanstvena, čeprav nam, kajpak, nujno odkriva bogato ikonografsko problematiko, s katero se bodo ukvarjali naši etnografi.

Končnice za razstavo so prispevali Etnografski muzej v Ljubljani, Zveza čebelarstva Slovenije, Dunajski etnografski muzej, Muzej v Škofji Loki, Sodikarjev muzej v Kamniku in mnogi zasebni lastniki iz Loke pri Mengšu, Dobena, Domžal, Mežice in Ljubljane. Najlepše panjske končnice izhajajo prav iz severozahodne Slovenije, iz okolice Bohinja, Kroke in Bleda, pa iz Selske in Poljanske doline. Let-

mušnosti naravnost neizrpen vir udejstvovanja; živalskimi prizori, prauličnimi motivi in drugim. Tehnično moremo samo občudovati smisel, ki ga kaže ljudski umetnik za upoštevanje materiala. Zdi se, da ma struktura panjske končnice sama skorajda dikira proces. In to prostovoljno omejevanje je treba prednotiti tem više, ker je imel preprosti človek le malo priložnosti za izražanje svoje estetskega in umetniškega čuta.

Ce se za konec povrnem na svojo izhodiščno točko in se enkrat povzamem povedano, bi dejal: v umetnosti panjskih končnic so čudovito edružene najboljše lastnosti naše ljudske umetnosti sploh. V njih najdemo ne le umetnostno udejstvovanje primeroma ožje omejenega krajevnega in časovnega razpona, ampak nekatere osnovne poteze slovenskega ljudskega umetniškega karakterja, ki nam skorajda vsiljujejo primerjavo z današnjim ustvarjanjem. Pri tem ne mislim omenjati stičnih točk med današnjim primitivizmom v umetnosti, ki se hote in prejinjeno ostanja na likovna sredstva, kakršna so ljudskemu umetniku izraz preproste, toda neposredne in zdrave, humoristične in često celo satirične oblikovalne volje, čeprav je jasno, da je teh točk veliko. Toda zdaj se mi, da je ljudskemu mojstru izpred sto let in sodobnemu slovenskemu umetniku, o katerega ustvarjanju

DREVI ZADNJA PRIPREDAVE III. LJUBLJANSKEGA FESTIVALA »TANEC«

Drevi nastopi v Kržiškah folklorna plesna skupina »Tanec« iz Skopja. Videli bomo makedonske, turške in šiptarske pise, kakor jih še danes piejejo v Makedoniji, ter etnografsko in folklorno najbolj bogati in v narodnih nošah najbolj slikoviti jugoslovanski pokrajini. Značilnost makedonskih ljudskih plesov, kakor jih izvajajo »Tanec«, je v njihovi pristnosti, prosti vsake stilizacije, v izredno in-

tenzivnem doživljanju in nenavadnem temperamentu plesalcev. To ni igra, to je doživljanje, polno življenjske sile, notranjega ognja in življenjske radosti. Državni ansambel narodnih plesov in pesmi »Tanec« je bil ustanovljen leta 1949 v Skopju z nalogo, da odkriva, preneže, zbira in prikazuje neizbrne folklorne zaklade Makedonije. Pri njegovem začetnem delu je s navetli pomagal naš prerano umrl raziskovalec in strokovnjak na področju ljudskih plesov France Marolt in je v precejšnji meri njegova zaslug, da goli »Tanec« pise v izvirni, nepotvorjeni obliki. Ze po letu napornega, vendar uspešnega dela se je »Tanec« v juliju 1955 udeležil mednarodnega tekmovanja folklornih plesnih skupin na festivalu v Angliji in prejel prvo svetovno nagrado. Nato je napravil več turnej po Jugoslaviji ter z nenavadnim uspehom nastopil v Trstu, Grčiji, Turčiji, Angliji, Egiptu in Izraelu. B. K.

S TURNEJE JUGOSLOVANSKIH PEVCEV PO SOVJETSKI ZVEZI

(Nadaljevanje)

Ruski muzej ima veliko zbirko ruskih umetniških slik ter po številu in kvaliteti edinstveno zbirko ruskih skulptur, od 11. stol. do danes. Ustanovljen 1898 in nastanjen v veliki palači je prevzel umetniške slike in skulpture iz Eremitaža v Zimski palači. Umetniške akademije in Aleksandrovega dvorca v Carskem selu, seveda vse le, kolikor se je tikalo ruske umetnosti. Nekatere znamenitosti so prav izredne. Tako davna umetnost zgodnjega srednjega veka iz 10. stol. v okrajih, orožju in opravih. Kijevske freske in mozaiki, kamniti reliefi iz Rjazana, Jaroslavlja in Nižnjega Novgoroda, razne ikone (angelj z zlatimi lasmi), Matere božje vse vrste, ikone svetnikov in druga srednjeveška religiozna ruska umetnost. Poznejše dobe so dale že posamezne velike umetnike kakor so Andrej Rubljov (okrog 1400) in Simon Ušakov (okrog 1650), naker sledi cela vrsta ruskih slikarjev od Nikiforina in Matvejeva do Lomonosova, konec 18. stol. Zlasti sta v tej vrsti pomembna Losenko in Rokotov z odličnimi portreti. Od poznejših so mi ostali v spominu še pretresljivo naturalistični Iva-

V LENINGRADU

nov, Brjulov z velikimi scenami (Poslednji dnevi Pompejev) in Fedotov (Majorjeva snubitve). Ko smo hodili po teh velikih dvoranah in gledali slike iz davnih minulih dni, sem se zavedal, da za nas danes ni prav nič važnega, ali so bile te umetnine ob svojem nastanku »moderne« in »avne« ali ne. Danes vse tu in njihova umetniška vrednost je samo v njihovi notranji moči, v njihovi izraznosti in seveda v mojstrstvu, s katerim so narejene. In tako je čas, ki je tekkel preko njih, omilil ostrino njihove življenjske borbe, aktualnosti ali neaktualnosti ob njihovem rojstvu, če so se je tedanje generacije sploh zavedale, kakor se je ostro - morda preostro - zaveda naša doba. Kakor je trenutno mesto umetnine v razvojni vrsti pereče vprašanje, tako postane to vprašanje nebitveno, če ga gledamo iz časovne daljave, ko nam govore vse drugačne, važnejše kvalitete umetniškega dela. Toda umetniki naj se ne bavijo s tako filozofijo. Umetnik mora biti pristranski, osebna. On mora sovražiti, da lahko zadosti ljubli. Leningrajska Opera, ki je bila

zgrajena še za časa carja, je izredno akustična. Kako na primer je tu v leningrajski Operi zvenel vsak pianissimo zvočno in sonorno! Ta prostornost, ki je smotrna, ta razkošna razdelitev prostorov, ki je obenem koristna in smiselna, to so te velike odlike. Potem tehnične naprave, zlasti vse vrste reflektorji, in končno scena, kakor si je boljše ne moremo misliti. Veliki mojstri teatarske umetnosti, »izkustva«, kakor pravijo tu, sodelujejo eden ob drugem. Ne da se niti približno povedati, s kako pazljivostjo pripravljajo predstave, kako so tu različne naloge režiserjev, dirigentov, sceničnih mojstrov, kostumierjev, inspicijentov itd. razdeljene in kako to lepo teče ob pomoči številnih asistentov, ki jih ima vsaka stroka. Potem paša specialna stroka: orkester in pevci! Prvič: prostornost garderob in orkestrskega prostora. Potem izvajalci, ki so res mojstri od dirigenta do zadnjega orkestraša, od katerih nihče ni »zadnji«. Enotnost brez primere. In pa nekaj, kar Zahod po pripovedovanjih naših ljudi pogreša: osebna zavzetost za delo. Gledal sem zbor. Gledal, ne samo poslušal. Kakšni tipi so bili to v svojih kostumih

(pri Faustu), kako živo so igrali, kako perfektno peli! Vidi se, da je tam ta teatarska umetnost doma, da jim tleči v krvi, kakor tudi ritem in melodična sposobnost prepevanja. V še večji meri velja to za soliste. Če je nam tuja njihova pevka tehnika in če smo od naših prekrasnih glasovnih materialov po pravici razvajeni, potem moramo ruskim kolegom brez pridržka priznati njihovo perfektnost v interpretaciji sami, kar se tiče muzikalne strani, zlasti pa njihovo nenadkriljivo igro. Res je, videli smo pozneje (v Kijevu) predstavo Sevillskega brivca, ki nas igralsko in režijsko, pa tudi slogovno ni zadovoljila. Vendar mislim, da lahko s poznavanjem pravih težkoč najdemo opravičilo oziroma razlago za to: prestavljati tuji humor dežele, ki je po vsem tako različna, na ruska tla, je skoraj brezupno početje. Prav tako obratno. Ali si moremo predstavljati »prvega« Borisa Godunova nekatje v Italiji? Ta močna strast, ta globoka psihološka zapletenost dejanja sta tam vendar tuji in nič se ne da nasproti tej umetnosti opraviti z »lepoto melodičnih linij«. Kvečjemu malo smešno postane vse skupaj. Pač pa so opere, zlasti dramatične, iz 19. stoletja, ki manj specifično pripadejo enemu ali drugemu ljudstvu in ki jih je povsod lažje interpretirati.

Tako zlasti Faust, ki ga tudi v Leningradu odlično prikazujejo. Naša Vilma je bila nepozabni lik Marjetice in Marinkovič tenor, kakor ga v Sovjetski zvezi ni. Ta dva glasova sta zvenela tam v hedopovedljivo polni in lepi barvi. Sele v primernem prostoru se znova zavemo, kaj pravzaprav s temi umetniki pri nas imamo. Kolegi v leningrajski Operi so bili tako dobri, kakor le more biti ruski človek. Veliki umetniki v igri, a tudi v interpretaciji. Zlasti basist s suvereno igro Meffista in Valentin (K. Laptjev), ki je odličen baritonist. Kar takoj zbudi pozornost človeka, ko stopi v teater, je izredno negovani kult poslopja in njegove zgodovine z vsem, kar se je velikega v njem godilo. Promenadni prostori so velike dvorane s podrobno opisano zgodovino gledališča na stenah: s slikami, pojasnili in drugimi napismi predstav, pevcev, režiserjev, dirigentov, skladateljev in drugih mojstrov, ki so v zavodu delovali. Na ograji za dirigentom je n. pr. tablica, ki pripoveduje o dirigentu in skladatelju Napravniku, ki je deloval na tem mestu. In tako vsepovsod spomini, v vsem pa velika hvaležnost in počastitev velikim umetnikom, iz katerih delovanja sestoji vsa velika in slavna tradicija Opere. MARIJAN LIPOVSEK

1945

Srečanja z umetniki-partizani

1955

IVAN SELJAK-ČOPIČ

Vedro, morebiti ironično bi rad izpovedal svoje življenje...

Samarastnik, mož beseda, človek, ki ne govori nepotrebnih besed in zlasti ne slabo o človeku, tovariš v tistem pravem pomenu besede, ki ga je porodil narodno-osebnohodni boj... Prestopal se je in nosmehnil: »Zelim, da bi bila moja dela samostojna in iskrena. Trudim se, prebrati likovni jezik sodobnih, velikih likovnih ustvarjalcev, ga osvojiti in vsem tem dognanjem dodati tudi nekaj svojega - kajti konec koncev je umetniška osebnost tista, ki proučuje in stvara nove likovne pojme in daje stvaritvam osebni pečat. Kje črpaš snov za svoja dela? - Iz okolja, v katerem živim, in nič manj iz življenja nasploh - iz obče življenjske problematike. - To se pravi, da te zanima predvsem človek? - Tako je. Figuralika in figuralna kompozicija. - Tvoja dela, kot jih poznam, niso niti staro, niti novorealistična. Ali bi mi lahko povedal, kaj Te vodi k preoblikovanju in očistih dematerializaciji predmetov in stvari. - Najlaže bi Ti odgovoril s konkretnimi primeri. Prav sedaj imam v delu grafične liste iz cikla »Motivi iz slikarskega življenja«, kot:

- Slikar in model;
Moda in slikar;
Slikarjev »konjček«;
Družina in slikar itd.
Z malo ironije bi rad izpovedal svoje življenje v odnosu do unanjega sveta, do drugih likovnih ustvarjalcev itd. Skratka, ti grafični listi naj bi bili skromna kritika časa. Da bi pa bili čimbolj govorljivi, se poslužujem v njih likovnih izraznih sredstev v več smereh: karakter posameznega človeka nedoumno potencira deformacije a stilizacija je najadekvatnejše likovno izrazno sredstvo za motiviko iz sodobnega življenja in naposled tu pa tam skušam »govoriti« v abstraktni likovni formi, in sicer, kadar bi rad povedal kaj o lepoti likov, ki jih tvorijo n. pr. križajoče se (senčne) linije na kakem objektu: človeku ali predmetu. Seveda pri tem ne mislim na čisto abstrakcijo, ki ne izhaja iz konkretnih oblik in zato tudi ni govorljiva. Občutek imam, da bi takih abstrakcij lahko produciral »na vagones«, pa ne bi z njimi ničesar

povedal, kajti zame je problem, kako likovno izraziti stvar v odnosu do predmeta. - Snov in vsebina Ti torej narekujejo formo. Okoriščaš se z vsemi likovnimi dognanji, ki Ti omogočijo čim jasneje izraziti svojo zamisel? - Tako je - in v tem imperativu: izraziti sebe, kajti tudi neka nova likovna forma, ki ji še ne vem pomena. - Kaj pa Tvoj odnos do likovne publike? - Idealno je, da te ljudje razumejo, vendar za ceno tega ne morem preiti od svojih likovnih načel k tistim, ki bi bila ljudem všeč, kot se tudi ne morem podrediti modi, ki trenutno inspirira del likovne publike. Ustvarjanje terja zase neisprosno postenost, barantanje z okusi ga ubija. - Ali se pripravljáš na kako večje delo? - Da, naročilo imam. Postikal bom stene idrijske rudniške uprave iz cikla: Zgodovina Idrije. Na to delo se že resno pripravljám, »oborožen« z vsemi notnimi dognanji. - In prav zdaj - kaj delaš? - Ilustriram izbor Maupassantovih novel. Ta pisatelj mi je všeč; vžle težki motivi deluje name sproščujoče in igrivo. - Ti je ilustrativno delo drago? Ali imaš morda tudi Ti občutek, da je postala ilustracija že tako široko likovno področje, ki terja skor osebe življenje ustvarjalca zase? - Popolnoma se strinjam. Vendar imam ilustrativno delo zelo rad in skušam najti tudi na tem področju svoj način likovnega izraza, (kot ilustrator mi je zelo drag Matisse). Pri ilustracijah je avtor knjižnega dela tisti, ki mi narekuje stil. Moram se približati vzdušju literarnega dela, še več: podpreti njegovo vsebino. Maupassant je tak ojasen in čist, da zahteva črtno risbo - vsaj tako ga čutim jaz. - Udeležuješ se torej na mnogih likovnih področjih? - In na vseh rad. Vseposod moram iskati novih poti. Taka duhovna zopostenost pa sprošča in bogata človeka. - In partizanščina? Kaj te je gnalo tako zgodaj v borbene vrste? - V prvi vrsti odpor proti Italijanom, ki je bil živ med slovenskimi ljudmi v Idriji. Zanje smo bili Slovenci le »sciovi«. Za tem pa tista svojevrstna legendar-

nost naših borcev: še včeraj sem ga videl, kako je živel med nami svoje preprosto življenje - jutri pa je postal partizan - borec za svobodo - legendarni junak. Nepristano sem sanjaril o njih. - Kako si Ti osebno doživljal partizanščino. Saj si bil pri stiri najstih letih še skoro otrok? - Da, tam sem izgubil mladost. Se zdaj so zame strahotni spomini na določene trenutke. Našel sem dobrega tovariša, ves sem se navezal nanj, v tem hipu sva še govorila, v naslednjem pa je padel poleg mene. Gledal sem, videl, pa nisem mogel verjeti. Ali ko so na Stajerskem v hudi zimi partizani zmrzovali. Ob njih sem bil, govoril z njimi, vedel, da jih bo zdaj zdaj konec, in vendar jim nisem mogel z ničemer pomagati. To so bila huda doživljanja. In napori: dogodilo se je, da smo v treh tednih dvakrat jedli kaj toplega. Ko nas je komandant izpraševal za količino streliva: ta je imel še en naboj, oni dva, tri, stiri - bore malo. Se zdaj čutim tisto notranjo napetost, ko smo molče čakali, kako se bo zasukalo: - V Jelenovem žlebu je bilo. Napadali smo divizijo »Macerata«. Po končanem boju v tisti čudni, otrpli tišini, ko se sprošča živčna napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri mrtvecih obtekle in redke prehrane, kot sta bila sir in kruh. Dušil me je zaduh po krvi in znoju. Ustavil sem se pod velikansko skalo in se nameril k torbi: nekega mrtvega italijanskega vojaka. Zaustavil me je neprijeten občutek, kot da me nekdo gleda. Ozrl sem se, pregledal okolično napetost, sem zašel v globel pol seboj in taval med mljči. Vstran od mene so tudi drugi iskali pri

NAŠIM MLADIM BRALCEM

KLETKA

Se danes se spominjam njegovega imena. Bilo je grdo, odvratno, tuje: Zef Pištrolji. Sam pa je bil še bolj grdo ko njegovo ime. Imel je trgovino z usnjem in obutvijo. In koža na njegovem obrazu je bila podobna usnju v izlozbi njegove trgovine. Smrdel je po nagnitih, odrtih mehovich. Gabil se mi je. Obracal sem se stran od njega, ogibal sem se njegove trgovine, nisem maral gledati v okno njegove hiše.

Ah, to okno na njegovi hiši! Visoko nad ulico, z ločniki cvetja. S kletko. To me je najbolj prizadelo: ta kletka na oknu. V njej je imel Zef Pištrolji zaprtega slavčka.

Ni bil njegov slavček. Moj je bil. Jaz sem ga ujel. Jaz sem ga... Ne, nikar me ne obtožujate takoj. Ničesar nisem kriv. Roke so se same od sebe stegnile. Tudi roke niso krive.

Roke so se ga prve dotaknile. V našem vrtu.

Nekaj me je nagovarjalo, izzivalo: stegni roko, vidiš, nikar se ne boj, ujemi ga! Prav nič zlega nisem mislil. Da bi ga le ujel, da bi ga le imel v roki. Nič več. Ne da bi se ganil in brez diha sem ga poslušal, kako se pogovarja z vrtom, z gozdom, z dobravo, s soncem. Ko bi mi vedno tako pel, ko bi samo meni pel! Nenadoma se je prebudila želja in nisem se ji mogel upirati: roka se je sama stegnila in pokrila gnezdo. Občutil sem mehka krila pod prsti in od sreče sem vrisnil...

Naslednjega dne ga ni bilo več. Oči so mi zalile solze, usta so pa skozi jok iztisnila:

»Kje je moj slavček?«
»Prodal sem ga,« je dejal oče, ko se je vrnil iz mesta. »Oni tr-

kjer je bila trgovina Zefa Pištrolji. Vsak dan sem videl grdega,

sem bil premajhen. Ničesar se nisem mogel spomniti, da bi ga rešil.

Razen tega me je pa prehitel v vsem Zef Pištrolji.

»Kje je moj slavček?« sem planil v trgovino tistega jutra, ko ga nisem več videl v kletki na oknu.

»Kakšen tvoj slavček!« se je začudil trgovec.

»Moj slavček! Tisti z okna!« sem se tresel od jeze, pripravljen, da mu z nohti izkopljem buleče oči.

»Aha, tvoj slavček! Videl ga boš!« me je vodil grdn iz trgovine na dvorišče. Tam je bila majhna, nesrečna ptica na kupu smeti. »Tukaj je. Ni hotel peti. Ni mi ga žal. Saj tako in tako ne bi živel,« se je trgovec hudobno režal.

Drhtel sem od onemogle jeze. Ko bi bil močan...

Roka se je sama stegnila. Dvignila ga je in ga toplo objela. Lažji je bil ko pero. Spal je v moji pesti.

»Spet si moj,« sem ječjal.

V griu me je davilo, toda nisem maral, da bi Zef Pištrolji videl moje solze. Ko da bi imel krila, sem tekel skozi trgovino in stiskal slavčka na prsih. Srce mi je tolklo ko kladivo, kot bi hotelo skočiti iz prsi. Bilo je za mojo mrtvo, ljubljeno ptičico.

M. Rožnatovič

J. Slana

govec ga je kupil. Ti moraš imeti hrano. Saj še drobtinice nisi imel, da bi mu jo dal.

»Ne bom jedel,« sem hlipaje govoril. »Tega kruha ne maram,« sem se upiral in nisem maral vzeti rumene, lepo pečene pogače, ki jo je oče prinesel iz mesta.

Sola je bila v mestu in vsak dan sem moral hoditi po ulici,

najbolj grdega človeka, kako krmi mojega slavčka, kako poživljava z debelimi ustnicami, da bi ga pripravil do petja. Videval sem tudi slavčka, čeprav nisem maral pogledati na okno. Ni bil več tako lep, ko oni dan, ko sem ga imel v roki. Komaj sem ga prepoznal, tako se je spremenil.

Perje je potemnelo in nožice je imel tako tanke, kakor je bila tanka žica kletke, v kateri je bil zaprt. In nikoli ga nisem slišal peti. To me je v moji žalosti nekako tolažilo. Naj le ne poje grdemu Zefu Pištrolji. Naj bo bogat kolikor hoče, pesmi mojega slavčka pa le ne more kupiti. Samo meni je pel slavček. Zjutraj se je oglašal, budil vrt in razveseljeval hišo. Pa vendar me je bolel, hudo bolel njegov pogled iz kletke, z okna. Zdelo se mi je, ko da me njegove žalostne oči spremljajo vsikdar, ko grem tod mimo. Ko da mi iz kletke govori: zakaj si me privedel tu sem. To je bilo kot graja, kot nekaka obtožba. Tega nisem mogel več prenašati. Kajti kot so minevali dnevi, tako je moj slavček postal vse bolj nesrečen. Domišljal sem si, ah, česa vsega sem se spomnil: kako bom ponoči splezal na okno, strl kletko in spustil slavčka. Naj odleti, naj se vrne v gozd, na vrt, na tisto češnje. Toda okno je bilo visoko in jaz

Daša, računstvo in sladoleđ

Daša in Breda sta sestri. Daša je mlajša, Breda pa že hodi v šolo. Zadnjič so šle z mamo na sprehod. Pa se Daša spomni:

»Veš kaj, mama?«

sestavljali uporabne naloge. In je kar sama povedala prvo:

»V vrtu je sedem jablan, ena hruška in ena češnja? Koliko dreves je v vrtu. Povej, Breda, hitro!«

»V vrtu je...«

»Hitro, hitro, saj to pa res ni nič težkega!« je priganjala Daša. »Deset dreves,« je medtem Breda začunala.

In tako so prišle do Tivolija. Eno nalogo je povedala Daša, drugo Breda, pa tudi mama je morala kako dodati. Preračunale so že vse jablane, vse hruške, vse češnje, vse breskve, ptičke so že preštele v gnezdih in rože na gredi, vse, česar so se spomnile. Potem pa se je Daša naveličala dreves in ptičkov in rož ter je predlagala:

»Mama, zdaj pa povej nalogo s sladoleđi.«

»To bi bilo zate, kaj Daša?«
»Da, mama...« se je Daša kar obizirala ob misli na velik kup sladoleđi. Pa je kar sama povedala nalogo s sladoleđem, da ne bi mama računala premajhno skledo.

»Mama, zdaj pa ti povej: na mimi je velika skleda sladoleđi...«

Toda Daša kar ni vedela, kako naj nalogo nadaljuje, da bo najbolj prav. Pa je kar mama nadaljevala:

»...pa pride Daša z žlico in začne lizati sladoleđ. Koliko ga še ostane, ko Daša odide?«

»Mama, si smešna, nič več,« se je Daša hitro spomnila.

M. M.

Anica pomaga mami

»Ne vem, Daška.«

»Ti bom pa jaz povedala, če ne veš.«

»Povej, Daša.«

»Računajmo po poti, da ne bomo zastoj hodile.«

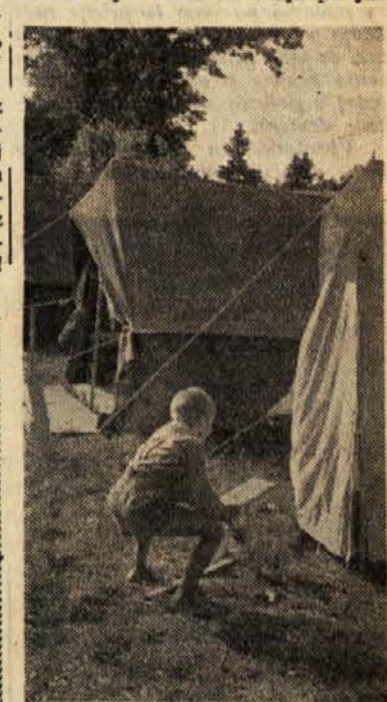
Ko sta se seštevjanja naveličali, je Daša predlagala, da bi

Vrabček debeloglavček

V starem žlebu si je družina vrabcev zgradila gnezdo. Malo pred gnezdom je bil žleb predrt, tako da je tam otekala deževnica. Tisto luknjo v žlebu je vrabčeva družina na vso moč častila. Saj, če bi luknje ne bilo, bi jim voda pritekla naravnost v posteljico...

Ves dan so vrabčki iztegali iz gnezda svoje vratove. Večno lačni želodčki so priganjali grla, naj čivkajo. Stari vrabec je otrokom večkrat dejal: »Lepo pridni bodite. Ne iztegujte se preveč iz gnezda. Lahko padete iz posteljice. Spodaj čaka lačna Smrt!«

Civil! Drobnoglavček pa je bil radoveden, kakšna je Smrt. Oče vrabec je povedal: »Crna je. Ima ostre kremplje, velike oči in zavihan rep.« Mati vrabulja pa jim

Franek zbija klop

je obrisala kljunčke in jih pokazala. »Tudi lepo ni, če tako iztegujemo vratove. Sosedovi bodo rekli, da so naši otroci najbolj požrešni...«

Vsi vrabčki so lepo poslušali očeta in mater. Le vrabček debeloglavček je kar preližal te besede. V gnezdu je bil največji in zelo požrešen. Kadar je priletela mati z mušico ali oče z muho, je bratce grobo odrinil in kar ukradel materi mušico iz kljuna... Tako je nekega dne spet preveč iztegnil svoj požrešni vrat. Nenaadoma je omahnil, obupno zakrilil in padel iz žleba, iz toplega gnezda... Spodaj pa je čakala Smrt z zavihanim repom... L. S.

Lepa Nizozemska

Nizozemska leži v ravnini ob morju. Stoletja se je ljudstvo borilo z morjem, ki je pretlilo poplavi njih polja. Sezidali so visoke nasipe in zatvornice, da

Solsko življenje ni veliko drugačno kot v drugih evropskih državah. V Nizozemski je veliko dobrih šol, kjer se fantje in dekleta lahko izobrazijo.

Model bo poletel

bi zadržali vodo. Vendar morajo kljub temu biti vedno previdni in vedno skrbeti, da bi jih voda le ne presenetila.

Gotovo ste že videli slike nizozemskih otrok. Opazili ste, da se njihove narodne noše zelo razlikujejo od jugoslovanskih narodnih noš. Tudi v Nizozemski še nosijo po vaseh narodno nošo, zlasti ob nedeljah in praznikih. Vaški otrok nosi obleko, ki je natančno tako ukrojena kot obleka, ki jo nosi njegov oče. Njihova noša sestoji iz zelo širokih, rdečih in modrih hlače, iz tesnega jopiča, rdeče ali modre barve in iz preprostega telovnika. K narodni noši nosijo še nogavice, pletene iz grobe domače volne, obuti pa so v rdeče čevlje iz topolovega lesa. Taki čevlji niso le praktični, često so tudi zelo lepo prav umetniško izdelani. Razen tega je rdeč čevlji, to ve vsak nizozemski deček, odlično orožje.

Zenska noša je prav tako pisana in v raznih krajih različna. Vse vasi pa imajo nekaj skupnega v kroju, in sicer to, da mora biti krilo kolikor moč široko.

Zlasti so ljubke ženske čepice, ki jih nosijo k narodni noši. Tudi le-te so v raznih krajih različne. Najbolj raznovrstne kape nosijo: ponekod se tesno prilagajo glavi, drugje pokrivala iz čipk, ki so zelo poškrobljena, z zavihali obušehi, ki štrlijo kot perutnice. Pozimi so kanali zamrznjeni in nizozemski otroci se nauče drsanja skoraj prej kot shodijo. Hitro se nauče raznih skokov in obratov na ledu. Sploh se po ledu gibljejo tako hitro kot na suhem. Pozimi se otroci navadno drsajo v šolo grede, če pa zapade sneg, zredo v šolo s sanmi.

Nizozemci so zelo čist narod. Gospodinje čistijo in drgnejo svojo hišo po ves ljubi dan. Njihove kuhinje z bleščočimi lonci in z belim ter modrim porcelanom so zelo ljubke. Tako se od matere tudi deklice nauče reda.

Šop belih...

Šop belih grozdčev na grmu visi, nam služi v zdravlilo in lepo diši.

Na vrtilih, ob mejah ko pride poletje, prav ljubko pozdravlja bezgovo nas —

(Cvetje)

ŠKRJANCEK

Tam visoko, kjer modrina sinja se poljubija, brati s sonca žarki, kjer se sonce vozi v zlati barki, kjer oblak v neskončno dalj izginja: tam veselo vse je dni v poletju.

Tam je radost, tam je vrisk in petje, tam škrjanček s soncem ves objet se, tihemu prepeva gozdu, cvetju.

Prav od jutra rosnega, zarana, ko tišina še po polju lega, pesem že se radostna razlega, da smeji se rožna se poljana.

Golar Manko

O MAKU

Ej, v pšenici sinji mak rdi bahavi. Gleda, gleda v sonce, ki blesti v daljavi.

In plavici drobnji, ki se v klasju skriva, s srebrnino rose zali fant napiva.

IZPOLNJEVANKE

Glasno poje drobna ptica, da jo čuje vsa vasica in odmeva v temi les: »Ci, ci, ci, ci, Cicibančki, že je tukaj sončni — — —«

(Kres)

Zivahna mala Tonika po vrtu poskakuje, cvetove raznovrstnih rož pazljivo ogleduje. In ko v košati rdeči cvet oči odpira Tonika, zakliče vsa navdušena: »Najlepša si — — —«

(Potonika) Manica

Dušan Radović PROŠNJA

Prosim vse matere po svetu, da nam napišejo dolgo poročilo kaj vse kuhajo svojemu detetu, da še mi skuhamo Miši za kosilo.

Naš Miša, kot smo ondan razglasili jesti ne mara!

Prosimo vse sestre iz daljne (Jamajke, da nas, kar se le hitro da, obvestijo, katere pesmice neki in bajke bratcem zvečer povedo, da zaspijo, Naš Miša, kot smo ondan razglasili, spati ne mara! Prevedel Ivan Minati

Zvezni izvršni svet je imenoval Komisijo za telesno vzgojo

Zvezni izvršni svet je imenoval zvezno komisijo za telesno vzgojo. Za predsednika je imenovan član Zveznega izvršnega sveta Velimir Stojnić, za podpredsednika predsednik Zveze športov Jugoslavije Milijan Neoričič, za tajnika pa tajnik Komisije za družbeno organizacijo SZDLJ Vlado Ivković.

Komisija bo obravnavala vprašanja s področja telesne vzgoje in bo o njih dajala Zveznemu izvršnemu svetu mnenja in predloge o potrebnih ukrepih za razvoj telesne vzgoje, zlasti pa za preprečitev telesne vzgoje ljudstva in mladine, za izboljšanje pouka telesne vzgoje v šolah, šolanje strokovnih kadrov, zgraditev objektov za telesno vzgojo, ter za objavo predpisov s področja telesne vzgoje.

PRED SVETOVNIM PRVENSTVOM V KAJAK-SLALOMU NA DIVJIH VODAH V TACNU

DNEVI TEČEJO...

Predsednik republike Tito pokrovitelj prvenstva — 161 čolnov iz 13 držav — Prvič ločeno mostveno tekmovalje

Z veliko naglico se bližajo dnevi, ko se bodo na valovih Save pri Tacnu pomerili najboljši svetovni moštri v vožnji s kajaki in kanuji. Tridesetega in 31. julija bo namreč pri Tacnu četrti svetovni prvenstvo v kajak-slalomu na divjih vodah, ki se ga bodo razen domačih tekmovalcev udeležili tudi tekmovalci iz 13 evropskih držav. Pokroviteljstvo nad tem velikim tekmovaljem je prevzel predsednik republike Tito.

Z veliko naglico se bližajo dnevi, ko se bodo na valovih Save pri Tacnu pomerili najboljši svetovni moštri v vožnji s kajaki in kanuji. Tridesetega in 31. julija bo namreč pri Tacnu četrti svetovni prvenstvo v kajak-slalomu na divjih vodah, ki se ga bodo razen domačih tekmovalcev udeležili tudi tekmovalci iz 13 evropskih držav. Pokroviteljstvo nad tem velikim tekmovaljem je prevzel predsednik republike Tito.

MUHASTA PROGA

Sava pri Tacnu ni znana samo našim kajakistom. Tu so se po njenih brzicah spuščali že številni tekmovalci iz drugih evropskih držav. Čeprav se je marsikdo od njih tudi okopal v mrzlih valovih, so se vsi pohvalno izrazili o progi, ki jo uvrščajo med najboljše na svetu.

PRVIČ MOSTVENO TEKMOVANJE

Na letošnjem svetovnem prvenstvu bodo tekmovali moški in ženske v šest kategorijah. Tako bodo moški tekmovali v kategoriji C-1 (kanu enosed), C-2 (kanu dvosed) in C-3 (kanu trojed), ženske pa v kategoriji F-1. Razen tega bo tudi tekmovalje mesašnih dvojic v kanuju. Na vseh dosedanjih prvenstvih so se za mostveno tekmovalje računali rezultati kombiniranih trojic in dvojic, ki so tekmovali posameznikovo. Letos pa bo prvič na sporedu tudi ločeno mostveno tekmovalje. Vsaka država bo lahko postavila mostvo, ki ga sestavljajo trije tekmovalci z enosedežnimi kajaki. Le-ti imajo skupen start. Zanj bodo postavljena še posebna vranja, ki jo bodo morali vsaj dvajsetkrat preiti v predstavi največ 15 sekund, kajti v nasprotnem primeru bo mostvo dobita 50 kazenskih točk. Za mostveno rezultata pa se bo štela čas od skupnega starta pa do prehoda skozi cilj zadnjega tekmovalca mostva.

VELIKA UDELEŽBA

Prjave so zaključene. Iz Avstrije, Anglije, OBR, Danske, Luksemburga, Vzhodne in Zahodne Nemčije, Poljske, Francije, Švice, Švedske in Jugoslavije je pripravljeno skupaj 160 čolnov. Najštevilneša bo reprezentanca OBR, v katero bo 7 tekmovalcev in

HRVATSKO-SLOVENSKA PLOVALNA LIGA

V skokih najboljša Ilirija

V prvi vaterpolo tekmi je Naprijed premagal »Ljubljano« z rezultatom 9:0

Ljubljana, 13. julija. Za začetek plavalnega troboja Naprijed (Zagreb) — Ljubljana — Ilirija je bilo danes popoldne na Centralnem ljudskem kopalisku tekmovalje v skokih v vodi in vaterpolo tekmi med Naprijedom in »Ljubljano«. Vaterpolo tekma se je končala z visoko zmago gostov 9:0 (3:0). Za Zagrebčane so bili uspešni: Andrić 2, Balet 1, Malenk 1, Brnčić 1 in Šestert 4. Sodič je brez večjih napak Hrbiar.

Pri skokih v vodo je bila najboljša Ilirija, in sicer po zaslugi državnih reprezentantov Porenta in Dobriča, ki sta osvojila prvo, oziroma drugo mesto.

23 tekmovalcev. Vzhodna Nemčija bo poslala 9 tekmovalcev in 15 tekmovalcev, medtem ko bo Jugoslavijo zastopala šest tekmovalcev in sicer: V kategoriji F-1 bodo tekmovali Milan Zadel, Dalibor Hlavček, Jože Hija in Bogdan Svet, v kategoriji C-2 pa Miloš Požar in Miro Bernot ter Božo Košir in Dara Bernot, v kategoriji F-1 pa Svatopluk Stivoček sta rezervi.

Borbe za zlato, srebrno in bronasto medaljo bodo ogrožene. Težko je že vnaprej predvideti zmagovalce za posamezne kategorije, saj so moči tekmovalcev izredno izenačene. Od dosedanjih svetovnih prvakov bo branila svoj naslov iz Prizid Schwinger in Poljska bo tekmovala v kategoriji F-1. Svetovni prvak v kategoriji C-1 Svatopluk Stivoček bo tokrat tekmoval sam in dvosednem kanuju, toda ne skupaj z Englerjem, s katerim je zmagal na zadnjem prvenstvu tudi v tej kategoriji. Tudi Engler si je za letošnje prvenstvo pridobil kanuju drugega partnerja.

Dajati prognoze o uspehu naših tekmovalcev je izredno težko. Zadel, Hiraž, Svet in Hlavček so do sedaj vsakič uvrščeni na mednarodnih tekmah lepe uspehe. Toda favoriti na IV. svetovnem prvenstvu bo težko, da bo vsakič uvrščeni. Čeprav so naši tekmovalci pri vrhu uspeh. Zato poiskajmo do končnega prvenstva, ko bodo podelili zlato, srebrno in bronaste medalje najboljšim tekmovalcem, pokal maršala Tiha pa reprezentanci, ki bo na tem prvenstvu najbolj uspešna.

E. Glavič

PRED DIRKO »PO HRVATSKI IN SLOVENIJI« Slovenska reprezentanca sestavljena

Trener Uršič je zadovoljen s pripravami in formo osmih reprezentantov

Na treningu slovenskih kolesarjev, ki se pripravljajo v Kranjski gorji za dirko »Po Hrvatski in Sloveniji«, se je zbralo končno osem dirkačev, ki so pod vodstvom trenerja tov. Uršiča resno trenirali za odgovorni nastop na tej naši največji kolesarski dirki. Kot smo zvedeli od funkcionarjev Kolesarske zveze Slovenije, so vsi udeleženci skupnega treninga vseli priprave nadvse resno in so izkoristili vsi čas za vestno vadbo. Imeli so več cestnih voženj od Kranjske gore do Ljubljane, pa čez Vrsto do Gorice in nazaj, hkrati pa tudi vse ostale vadb. potrebne za kondicijo in tehniko.

Trener Uršič se je o svojih varovanih nadvse pohvalno izrazil in jim gre vse priznanje za prizadevanje. Sestavljen je tudi slovenska reprezentanca, ki bo zastopala našo republiko na tej dirki. V reprezentanci bodo nastopali Podmiljskiak, Vištnik, Žižek, Plečiga in Bonin, kot posamezniki pa bodo vozili Brajnik, Čurk in Božnik.

Vodja slovenskega mostva je Uršič, vodja individualcev pa Čajhan all Trišan. Slovensko mostvo gre na pot tudi s svojimi maserjem in mehanikom.

Slovenski kolesarji so se večeral vrnili v Ljubljano, nato pa potujejo na start v Zagreb. Sprejem dirkačev v Ljubljani bo letos mnogo bolj organiziran, poseben odbor bo skrbel za dobro izvedbo organizacije na cilju, nekatera podjetja in častniki pa pripravljajo dirkačem lepa darila. Dirkači bodo prispeli v Ljubljano v eredo. 28. t. m. Cilj v Ljubljani bo pri gostilni Kačič na Titovi cesti.

NOGOMET HAJDUK : VERES LOBOGO 3:2 (0:0)

MEDNARODNI SAHOVSKI TURNIR

V vodstvu so že štirje

V prekinjeni partiji XI. kola je Puc premagal Krivca, Witkowski in Bertok v prvem krogu. Ing. Vidmar in Piroc Padevškega, Kleinbergerja, Bertoka, Puca in Karakaljiča. Tudi Puc in Karakaljič bosta imela veliko težav do konca turnirja. Giedalci pa bodo nedvomno še prišli na svoj račun.

Slovenski igrači se z izjemo Krivca držijo kar dobro. Puc, ki je edini na turnirju še nepremagan, je osmerkrat remiziral in trikrat zmagal. Gabrovšek je z zmagovalno proti Padevškemu in Perizitu ter osmimi remiji v močni konkurenci prijetno presenetil. Grosek bi z večjimi izkušnjami nedvomno bil na višjem mestu. Če bo Puc v naslednjih šestih partijah igral zavrlo in ne bo spet zahajal na dvozna stranska polja, bo dosegel precejšen uspeh. Glede na to, da je ing. Vidmar edini udeleženec, ki igra na turnirju mimo redne službe, smo lahko z njegovim dosedanjim igrajnem več ali manj zadovoljni. Od najstratega kandidata Krivca smo pričakovali več, vendar pa moramo poudariti, da ni trenutno popolnoma zdrav. Kljub temu končni vrstni red na mednarodnem turnirju v Ljubljani, bomo videli po 54 partijah naslednjih šestih kol. Upajamo, da bodo naši tekmovalci zasedli visoka mesta in ponovno dokazali svojo moč v mednarodni sahovski areni.

Puc se ni posrečilo

V v. kolu je Puc kot črni igral z dr. Paolijem in mu z uspehom zrtvoval dva kmeta. Iste namene je imel verjetno tudi v partiji z Robatschem, vendar mu tokrat ni uspelo. Pa oglejmo partijo:

Kotmovalja s športniki CSR

Praga, 13. julija. (Tanjug). V Pragi so bili končani razgovori med predstavniki češkoslovaških in jugoslovanskih športnih organizacij o nadaljnjem sodelovanju medsebojnih športnih odnosov. Sklenili so, da bo letos in prihodnje leto v CSR in v Jugoslaviji več tekmovalj v nogometu, odbojki, košarki, atletiki, telovadbi in hokeju na ledu. Kdaj bodo ta tekmovalja, bodo naknadno določile športne zveze obeh dežel.

Zaplanec o teh razgovorih sta podpisala predsednik državnega komiteja za fizikulturo in šport CSR Vlast Pleskovič in podpredsednik Zveze športov Jugoslavije Danil Knežević.

Tekmovalje šoferjev

Združenje šoferjev in avtomobilstvo LRS je priredilo večerjo po Ljubljani povorko. V našem mestu je zbudila povorka precejšnje zanimanje, saj je bila v nenavadni sestavi: 35 osebnih avtomobilov, 47 tovornih, 10 avtobusov, 4 gasilski avtomobili, 3 vozila reševalne postaje, 3 prevozna dvigala, vlačilec s 15-tonskim priklopnikom itd. Povorko je vodil po glavnih ulicah mlad fantič na malem scouter motociklu. Nato je bila spretnostna tekmovalna vožnja tovornih vozil pod precej težkimi pogoji. Izid tekmovalja spretnostne vožnje 20 udeležencev: I. mesto avto S 1095, Marjan Bergant; II. avto S 782, neimenovan vozač; III. mesto Tone Navdnešnik. I. R.

Obveščamo vse cenjene odjemalce, da imamo od dne 11. julija 1955 dalje novi tekoči račun pri Komunalni banki Ljubljana

60-KB-1-Ž-1420 Trgovsko podjetje »V O L A N« LJUBLJANA Tavčarjeva ul. 7

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE »Gorica« v Novi Gorici vabi bivše člane kolektiva, ki imajo pogoje po tarifnem pravilniku, da dvignejo preostanek dobička iz leta 1954 v roku 3 mesecev

IZ LJUBLJANE

Tudi vrata vajenskih šol so se zaprla

Prejšnji mesec so tudi na vajenskih šolah zaključili šolsko leto. Vajenci so se vrnili v svoja podjetja in delavnice, ali so si privoščili težko priložnostni dopust v zbornicah in Veselovi ulici, na Srednji ekonomski šoli, v St. Vidu pa so zbirali kupi redovnih map in zaključnih poročil. Zanimivo čtivo za vsakogar, ki želi spoznati življenje ljubljanskih vajenskih šol, v marsičem različno od življenja na splošno izobraževalnih šolah. Vajence obkrože šole le trikrat tedensko (15 ur pouka), velik del preostalega časa pa preživijo v delavnici. To je vzrok nekaterih svojstvenih problemov tega šolstva.

V preteklem šolskem letu je devet vajenskih šol obiskovalo nad 3000 vajencev. Šole za razne stroke je obiskovalo 562 vajencev, običajno 352. kovinarsko 754, šolsko trgovske stroke 237, lesne 311, vajenske šole pri Zavodu za gluhoonem mladino 41, gradbene šole 1091, šole čevljarke stroke 296 in avtomehanične 424. Slednji dve šoli imata vezan za razne stroke le obiskovalce, ki zaradi presobilice dela vajencev ne puščajo šole. Predvsem je to opaziti pri privatnih mojstrih (pri njih je zaposlenih 30,37% vajencev), pa tudi v državnih podjetjih se to včasih zgodi. Prav izrazil primeru na sta frizerska in oblačilska stroka, kjer pred prazniki in v visoki sezoni povpraševanje po teh storitvah naraste. Upoštevali pa je tudi treba, da se velik del učencev vozi iz 64 najrazličnejših krajev v okolici Ljubljane.

Največ izostankov je na kovinarski stroki, kar 25,4% ur jih je bilo

all 34 ur na vsakega učenca, sledijo pa št. šola trgovske stroke s 5155 urami ali 31 ur na učenca. Ko ocenjujemo vzgojno delo v vajenskih šolah upoštevamo dejstvo, da ima šola neposredni vpliv na vajence le 15 ur tedensko, vse preostali čas pa preživijo predvsem doma in na svojem delovnem mestu, katerega vzdušje tudi vpliva na domaščajočega fantič ali dekleta. Neredki so primeri, da delovno okolje kvarno vpliva na vajence in s tem ruši sadove vzgojnega prizadevanja v šoli. V nekaterih podjetjih se niso odpravili vse oblike izkoriščanja vajencev, ne priznavajo jim mesec dni po zakonu predpisane letnega dopusta itd. Vse to vpliva na mladega človeka, a največkrat na tri ali mladi ljudi, mlajšega o teh stvareh. Le na izletih, v študentskih razgovoru se predavatelji in tam dokopajo do aktivnosti njihovega življenja v podjetju.

Vagovni problemi so številni in raznovrstni. Le-ti se tudi zrcalijo v izračunih kaznih. V tem oziru spet vodi šola za kovinsko stroko, kjer je bil skoraj vsak drugi učenec kaznovan. V šoli za razne stroke je bilo kaznovanih 125 učencev, šest pa so jih morali odstraniti iz šole.

Vodstva vajenskih šol pa imajo tudi preglavice zaradi pomanjkanja učnih prostorov. Šole za običajno stroko s 343 učenci ima le štiri učilnice, lesna stroka s 542 učenci pa le tri učilnice. Razen tega pa so še razkropljene po vsem mestu — ena pri Pošti, druga na šolskiški industrijski šoli, tretja nekje pri klavirni. Podobne pa so tudi razmere na drugih vajenskih šolah. G.

Starši, pazite na otroke!

Te dni ko se voda v koritu Ljubljane neprestano odteka in je gladina vode zelo nizka, čisto vidimo v Ljubljani otroke, ki stikajo za ribami in starim lesom. Starši opozarjamo, naj otrok ne pusti v Ljubljano, ker je v njej še mnogo bomb in druge različne municije, zaradi česar bi lahko prišlo do nesreče. Prav bi bilo, da bi otroke opozarjali miličniki in jim ne dovoljevali dostopa v rečno korito.

SENČNE STRANI sončnih dni

Vremenska črnogledost se je že kar nekam usidrala med nas. Za spremembo pa nam le prisije tudi kdaj pa kdaj poletni dan. Toda tudi se tako pristni poletni dan ima svoje senčne strani. Zamislimo se tedaj v položaj za kovanje naučene družine.

Vprašanje, za katero kopaljšče bi se odločili, namreč ni tako eno-

Pojdimo z njimi na Savo. Za ima tudi ta družina hibo in to je pomanjkanje koles. Vsega res ni mogoče imeti. Tako je že trolejbus spravi družinskega pogovarja ob dobro voljo, kajti v obe smeri je bilo treba odšteti 138 dinarjev. Mamica je žarela; zmaga in s tem Ilirija se je že nagibala na njeno stran. Ko so na kopaljšču vzeli karbino, je očka ob končni številki 208 dinarjev skoraj pozabil na pravila lepega vedenja.

Z zavestjo, da je zmagala, je mamica popeljala družino na Ilirijo. Veselje je bilo kratkotrajno, ker priznati je treba, da je 125 dinarjev za družino tudi veliko.

Otroci, kot otroci pač, so prišli zadnji na vrsto. Kolesarja je sprejela naše znanje v vsem sijaju toda žal kabin in omaric, kljub sijaju, niso tam našli. Plačali pa so razmeroma dokaj malo: samo 110 dinarjev.

»Tako«, so rekli oča, »naj sonce greje ali ne, toda več kot enkrat na teden res ne bomo iskali tolažbe v soncu in vodit«

Očka je to vsakogar zelo lepo povedal, toda malce črnogleda pa je bil. Tako smo oni dan slučajno zavili na Spico in smo tam nalezeli na našo družino. Za 50 dinarjev so se že naučili kovanja, kljub temu da voda ni preveč primerna. Te zadnje cene pa res ni treba imeti kot reklamo za Ljubljano, kajti 150.000 Ljubljančev so le ne bi moglo spraviti tja, saj že ime Spica samo pove, da je tam bolj malo prostora.

Poletje, badi pozdravljeno (to bi morali zapisati na začetku, toda zaradi lepšega smo ta stavek prihranili za konec). Za družinski preračun pride včasih kar prav tudi nekoliko deževno poletje. —ina

stavno! Ljubljana je veliko mesto, ima pa malo možnosti za kovanje. Oče, spreten plavalec, pravi, da bi šli na Savo, mami je veliko bolj všeč Ilirija, otroci pa so navdušeni za novotarije, zato vedo, da je za občinstvo letos odprta tudi Kolesarja, torej tja.

Družinski prepri so navadno hudi: reč in tako so se odločili, da poidejo poskusit vsako od teh kopaljšč.

Sava je sicer mrzla, toda kadar se odločijo mlada dekleta, tudi kolarje ne zmanjka

Matematika je zamošana veda in ker bomo imeli z njo v naslednjih ursticah veliko opraviti, hočemo bolj natančno določiti število naših družini. Štirje so, kajti obeh mladoletnih otrok ne smemo pozabiti, ko bomo govorili o stroških.

DNEVNE NOVICE

IZPLAČEVANJE POVEČANIH OTROSKIH DODATKOV, POKOJNIN IN INVALIDNIN

Gospodarskim organizacijam, državnim in zavodom, okrajnim (mestnim) zavodom za socialno zavarovanje ter njihovim podružnicam in izpostavam dajemo glede izplačevanja povečanega otroškega dodatka, povečanega pokojninskega dodatka, povečanega pokojninskega dodatka za socialno zavarovanje, plač, nagrad uencev v gospodarstvu, invalidskih prejemkov, pokojnin, invalidnin in otroških dodatkov, ki se uporabljajo od 1. julija 1955 dalje, tale navodila:

1. Povečani znesek otroških dodatkov določijo gospodarske organizacije, državni uradi in zavodi za svoje delavce in uslužbence, katerim dodatki izplačujejo po odločbi pristojnega zavoda za socialno zavarovanje, sami s pomočjo posebne lestvice, ki jo bodo v nekaj dneh mogli dobiti pri okrajnih (mestnih) zavodih za socialno zavarovanje oz. njihovih podružnicah in izpostavam. Delavec in uslužbenec, plačan v naprej, ki so nepovršeni znesek otroškega dodatka za mesec julij že prejeli, je treba izplačati razliko za julij v izplačilnih listih za avgust.

2. Uživalec pokojninske ter invalidnin, ki so po določbah 14. čl. zgoraj navedene uredbe upravičeni do povečanega zneska pokojninske oz. invalidnine, ne bodo izdali posebne odločbe o povečani pokojnini oz. invalidnini, ampak bodo likvidirane zavodov za socialno zavarovanje samo na likvidacijskih listih spremenile dotedanje zneske pokojnin in invalidnin ter izplačevale nove zneske od 1. 7. 1955 dalje.

3. Uživalec invalidnin III. skupine, ki so v rednem in stalnem delovnem razmerju s polnim delovnim časom, dobi povečanje pri plači.

4. V odločbah, ki bodo izdane po uveljavitvi zgoraj navedene Uredbe, pa bodo v izreku za čas od 1. 7. 1955 dalje navedeni zneski povečanega pokojninskega ter invalidninskega dodatka za otroke.

REPUBLIKSKI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V LJUBLJANI

LJUBLJANSKI FESTIVAL

Drevi, v četrtek 14. julija ob 20.30 nastopi v Križankah naš najodličnejši folklorni ansambel »Tanec« iz Skoplja, ki ima na sporedu pester repertoar makedonskih folklornih plesov in pesmi. V primeru slabega vremena bo prireditev v Unionu. Za nočojnji večer je izredno zanimanje, saj imajo Ljubljanci že živo v spominu lanski nastop. Vstopnice so še na razpolago v festivalski blagajni. Velja tudi obniti B.

PUTNIK SLOVENIJA

Desetdnevno potovanje s turistično jahto BURJA po Jadranu do Dubrovnika od 19. do 23. julija VAM NUDI IZREDNO PRILIKO za prijeten oddih. — Udeležencem je prehrana in prenočišče zagotovljeno na jahti. — Cena 12.000 din je posebno ugodna. Prijavite se pri PUTNIKU.

V vseh poslovalnicah PUTNIK-a SLOVENIJA so vam na razpolago programi izletov z modernimi avtobusi in vlakom na DUNAJ ob priliki jensejskega velesejma od 11. do 18. septembra. Prijave sprejemajo vse poslovalnice PUTNIKA do vključno 12. avgusta.

Zaradi izrednega zanimanja za enodnevni avtobusni izlet v LOGARSKO DOLINO na Dan vstaje 22. julija obveščamo zainteresirane, da prijave zopet sprejemamo.

PUTNIK v Ljubljani zaradi izrednega zanimanja ponovi dvodnevni avtobusni izlet preko VRŠICA v TRENTO 30. in 31. julija. Prijave sprejemajo PUTNIK v LJUBLJANI.

PUTNIK SLOVENIJA obvešča vse zainteresirane, da se sprejemajo prijave za avtobusne izlete v Celovce ob priliki velesejma do vključno 20. julija 1955. Kasnejših prijav ne bo mogoče upoštevati.

»FLEX« mora biti vedno doma! Zanimano neškodljivo za čiščenje mestnih madežev iz tkanin, usnja itd. je FLEX. Pazj na zaščitno znamko FLEX!

Hotel ROMAN Šangaj VICKI BAUM

Reven kuli sem, sinko, beden, reven kuli, ki ni nič njegovega. Ne rikaš, ki jo cijazi, ne plahta, na kateri spim. Niti glava na vratu ni moja, je pomislil prestrašeno. Brez opija sem preslab za delo, in bolečine so neznosne. Če kadim opij, me bodo prijeli in obglavili in nikoli se ne bom mogel vrniti.

»Sinko —, je dejal, »nekaj ti moram povedati —
»Oče?« je vprašal Saileong pozorno. Lung Yen je hotel povedati vse po pravici, ker se mu je zdelo, da bi se mu potem odvalil kamen od srca. Reven kuli sem, je začel znova, beden kuli, reven kuli, ki ni nič njegovega.

»Oče?« je vprašal Saileong še enkrat, in Lung Yen je opazil, da je samo glasno mislil, da pa ni prišla iz njegovih ust nobena beseda. To je pretežko, je pomislil otožno.

»Hruška,« je dejal namesto tega, »ali obrodi že mnogo sadežev? Biti mora že velika.«

»Katera hruška?« je vprašal Saileong.

»Hruška pri hiši prednikov,« je odgovoril Lung Yen utrujeno.

»Tam ni nobene hruške,« je rekel sin.

»Nobene hruške?« je vzkliknil Lung Yen. »Saj ni mogoče! Brž-

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

LJUBLJANA, Titova 50

I. TURISTIČNA RAZSTAVA JE NA SPLOŠNO ZELJO PODALJŠANA DO 17. VII.

ZABAVE IN PRIREDITVE

14. julija ob 21. uri: OPERETA Janka Gregorca »MELODIJE SRCA«.

15. julija ob 21. uri: OPERETA Janka Gregorca »MELODIJE SRCA«.

16. julija ob 21. uri: OPERETA Janka Gregorca »MELODIJE SRCA«.

Prireditve so v pokritem prireditvenem prostoru »Gospodarskega razstavišča« ob vsakem vremenu.

Vstopnice so v prodaji pri blagajni »Gospodarskega razstavišča« vsak dan od 12. ure dalje.

Bralce in obiskovalce razstave opozarjamo na novi program televizijskega prenosa na I. Turistični razstavi. V zanimivem in zabavnem sporedu sodelujeta poleg drugih tudi Frane Milčinski — Ježek in Janez Rohaček. Vse obiskovalce razstave vabimo, da si ogledajo filme o športu in turizmu, ki jih predvajamo vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 19. ure v kino dvorani razstavišča. Vstop prost.

Ob zaključku I. Turistične razstave v Ljubljani bodo izbrani lepi in praktični dobitek! Moško kolo znamke »Rog« in več drugih dobitev, ki so jih dali na razpolago Tovarna koles »Rog«, Veleblagovnica NA-MA, Tovarna bonbonov »Sumi« in drugi, čakajo srečnega dobitnika. To ste lahko tudi vi, zato pridite in si ogledajte zanimivo razstavo.

V gospodinjstvu nepogrešljiv, ČISTILNI PRAŠEK VERA pri čiščenju je zanesljiv

Umrla je najina druga mama, stara mama in tašča

MARIJA TIHELJ roj. IGLICAR

Pogreb bo v četrtek, 14. julija ob 16.30 z Zal. in Andrejeve mrliške veče.

Zalujoča hčerka Helena in sin Stefan z družino.

Sporočamo žalostno vest, da nam je po kratki in težki bolezni umrla v 55. letu starosti naša ljubljena mama, žena, sestra, stara mama in teta

MARIJA GREGORIČ roj. REMC iz Zadvara 1

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, 14. julija ob 18. uri v Sostro.

Zadvor, dne 13. julija 1955.

Zalujoči: mož Janez; hčere: Marija, por. Vrbinc, Ana in Malči; sin Janez; sestri: Reza in Ana; brata: Tone in France; zet Franc; vnuka: Franci in Andrejček ter ostalo sorodstvo.

VESTI IZ MARIBORA

Na podlagi člena 99 Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občinskih skupnosti 56. skupno sejo Mestnega zbora in Zbora proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora Maribor, ki bo v četrtek, dne 14. julija 1955 ob 18 v dvorani MLO, Ulica heroja Staneta št. 1-II, soba št. 87, s sledečim predlaganim dnevnim redom: poročilo o izvajanju plana investicij v I. polletju 1955, poročila komisij, predloži svetov. Po skupni seji sklicujem v sejni dvorani MLO, soba št. 87, 12. sejo Mestnega zbora MLO Maribor s sledečim predlaganim dnevnim redom: izvolitev odbornikov v okrajni zbor okraja Maribor — ter 22. sejo Zbora proizvajalcev MLO Maribor, ki bo v sejni dvorani MLO, soba št. 83-I, s sledečim predlaganim dnevnim redom: izvolitev odbornikov v zbor proizvajalcev okraja Maribor.

DEZURNA LEKARNA

Četrtek, dne 14. julija 1955: lekarna »Studenti«, Gorkoga ulica 18.

Petek, dne 15. julija: lekarna »Center«, Gosposka ulica 12.

KINO

Sporod za četrtek, 14. julija PARTIZAN: Sovjetski barvni film: »Mojstri baletov«. Tednik. Predstave ob 15.30, 17.45 in 20.

UDARNIK: Francoski barvni film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«. Tednik. Predstave ob 15.30, 17.45 in 20.

LETNI KINO SOLA: Francoski film: »Ljubimca iz Toleda«. Tednik. Predstava ob 20.45.

Sporod za petek, 15. julija PARTIZAN: Sovjetski barvni film: »Mojstri baletov«. Tednik. Predstave ob 15.30, 17.45 in 20.

UDARNIK: Jugosl. film: »Delečica in hrast«. Tednik. Predstave ob 15.30, 17.45 in 20.

LETNI KINO SOLA: Francoski barvni film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«. Tednik. Predstava ob 20.45.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Premiera italijanskega filma »Neron in Messalina«

Tednik samo pri zadnji predstavi. — Predstave ob 16, 18 in 20. — V glavni vlogi Red Skelton in Sally Forrest. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 14 dalje.

KINO »VIČA«

(na vogalu Tržaške ceste in Groharjeve ulice) Ameriški barvni film »Poženi Joe«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — V glavni vlogi Red Skelton in Sally Forrest. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 14 dalje.

KINO »SISKA«

Ameriški film Rimske počitnice

V glavni vlogi: Gregory Peck in Audrey Hepburn. Režija: William Wyler. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. — Na sporedu samo še danes. — Jutri: Angleški film: »Ugrabitelj«.

KINO »TRIGLAV«: zaprto!

KINO »KOMUNA«: Ameriški film: »Podkupnina«. Tednik: Filmske novice št. 28. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Robert Taylor in Ava Gardner.

KINO »SLOGA«: Sovjetski barvni film: »Mojstri ruskega baleta«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Ulanova in Dukinskaja. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30—11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Ameriški barvni film: »Dvigni zaveso«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi: Fred Astor in Rita Coris. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 15 dalje.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: Ameriški film: »Podkupnina«. Tednik. Predstava ob 20.45. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »LITOSTROJ«: Italijanski film: »Rim ob 11«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

JESENICE: »RADIO«. Angleški film: »Hobson v škripih«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVZ«: Angleški barvni film: »Doktor v hiši«. Predstavi ob 18 in 20.

»UNION«: Francoski barvni film: »Ali Baba in 40 razbojnikov«. Predstavi ob 18 in 20.

»DOM«: Jugosl. film: »Onadvaj«. Predstava ob 18.15, v Letnem kinu pa ob 20.30. V primeru slabega vremena bo zadnja predstava ob 20.15 v dvorani.

KRANJ: »STORŽIČ«. Ameriški film: »Uroda ljubezni«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. — Danes zadnjičkrat!

LETNI KINO »PARTIZAN«: Italijanski film: »Na konici meča«. Predstava ob 20.30.

Delovni kolektiv

RUDNIKA RJAVEGA PREMOGA ZAGORJE V ZAGORJU

se zahvaljuje vsem podjetjem in ustanovam za poslano čestitke ob 200-letnici obstoja našega premogovnika.

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 13. julija 1955

Temperatura se postopoma dviga. Srednja dnevna temperatura se je večeraj gibala med 19 in 21 stopinj Celzija. Neznatne množine padavin nevihtnega značaja so zabeležili v osrednji Sloveniji, v jugozahodnem delu Slovenije padavin ni bilo.

Napoved: Vinogradnike primorskega sektorja opozarjamo, da četrtič požropne vinograde do naslednjih datumov:

Do 14. julija naj bodo četrtič požropljeni vinogradi v okolici Sentpetra pri Gorici, Vipolže, Gorških Brd, Lož pri Vipavi, Koprna, Izole in Skočjana pri Koprnu.

Do 15. julija pa naj bodo požropljeni vinogradi v okolici Ajdovšnice, Sežane, Komna, Tomaja, Crnega kalša, Smarja nad Koprno, Branice in Kurbeta.

Poleg peronospore napravi tudi veliko škodo po vinogradih oddj. Zaradi tega priporočamo bordski brozi žvepleni preparat Cosan in to 0,2—0,3 %.

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE LJUBLJANA - TITOVA 50 OGLEJTE SI I. TURISTIČNO RAZSTAVO OD 2. DO 17. JULIJA 1955

IZID NATEČAJA JUGOSLOVANSKE RADIODIFUZIJE

za kompozicije s področja lahke in zabavne glasbe, razpisanega 25. novembra 1954

ZA KOMPOZICIJE ZA ORKESTER SO BILE PODELJENE TELE NAGRADE:

— prva nagrada 80.000 dinarjev je podeljena INU PERISIČU, dirigentu zagrebske Opere, za kompozicijo »LINDJO« — simfončni ples;

— druga nagrada ni bila podeljena;

— tretja nagrada 40.000 dinarjev je dodeljena BRANDJOLICI LJUBOMIRU, Dom JLA Kumanova, za kompozicijo »SAVREMENA RAPSO-DIJA«, za klavir in orkester.

Za manjše kompozicije istega orkestralnega sestava v trajanju od dveh do petih minut ni bila podeljena nobena nagrada.

Za kompozicije za zabavni orkester so bile podeljene naslednje nagrade:

a) V KATEGORIJI VEČJIH KOMPOZICIJ V TRAJANJU OD ŠEST DO DESET MINUT:

— prva nagrada ni bila podeljena;

— drugo nagrado 50.000 dinarjev je dobil VLADIMIR KNEŽIČ, Ostijek, Ribarska 1/1, za kompozicijo »BEGUIN — FANTAZIJA«, za simfončni jazz orkester;

— tretja nagrada ni bila podeljena.

b) V ISTI KATEGORIJI ZA MANJŠE KOMPOZICIJE V TRAJANJU OD DVEH DO PETIH MINUT SO BILE PODELJENE TELE NAGRADE:

— prvo nagrado 40.000 dinarjev je dobil DRAGOMIR RISTIČ, Beograd, Ulica 7 jula 54/III., za kompozicijo »U HERCEGOVOM« — swing;

— dve drugi nagradi po 30.000 dinarjev sta dobila: IVO KERBLER, Zagreb III, Bukovačka 119, za pesem in slow-fox »VOLIM JUTRO« (besedilo Silva Stefan); EMANUEL LEKAN, Tolmin, Cankarjeva 4, za pesem in slow-fox »LUNA POVEJ MI TI« (besedilo Ivan Fili);

— Tri tretje nagrade po 20.000 dinarjev so dobili: IVO KERBLER, Zagreb III, Bukovačka 119, za pesem in beguine »DIVAN SUNCAN DAN« (besedilo Ivo Kerbler); MARJAN MAJIČ, Zagreb, Petrinjska 51/II, za pesem in swing »U ZANOSU« (besedilo Marja Majič); neznan avtor pod šifro »MARKO 3« za pesem in slow-fox »DAL SE ČAS SE TI« (besedilo avtorja).

Razse navedenih nagrad je žirija odločila, da bo odkupila za 10.000 dinarjev pesem in valek »PEŠMA SREČE« — skladba Marjana Majčca, Zagreb, Petrinjska 51/II (besedilo avtorja).

V ŽIRIJI JUGOSLOVANSKE RADIODIFUZIJE so bili: Ivo Vuljević, glavni urednik glasbenega programa Radio Zagreb; Samo Hubad, dirigent Slovenske filharmonije; Todor Skaloški, skladatelj; Milivoj Ivanović, glavni urednik glasbenega programa Radia Novi Sad, in Borivoje Simić, dirigent in skladatelj.

JUGOSLOVANSKA RADIODIFUZIJA obvešča skladatelje, udeležence natečaja za lahko in zabavno glasbo, da lahko v roku 15 dni od dneva objave tega oglasa dvignejo iz glasbenega arhiva Radia Beograd partiture, ki so jih dali za natečaj skupno z gesli. V kolikor v navedenem roku ne bodo vzeli partitur, bo glasbeni oddelek Radia Beograd odprl kuverte z gesli in poslal hotni material na naslove, označene v kuvertah z gesli.

1315

kone nisi dobro pogledal, Mestni otrok si, za drevesa in polja nimaš očl. Zdaj mora segati že čez streho, hruška pri naši hiši v vasi Jasnih gora, Nobene hruške!«

»Pojdi z menoj in poglej sam,« je rekel Saileong z veliko lokalnostjo. »Rad bi slišal iz tvojih ust nekaj o drevesih in poljih.«

»Premislil bom,« je menil Yen. Dolžan sem osem dolarjev, je pomislil. Delati bom moral leto dni in poravnati dolg, potem pa se bom lahko vrnil v domovino. Leto ni dolgo, je pomislil spet. Vrnem se in spet bom zdrav. Zrak domače vasi me bo ozdravil. Pogled na sina je boljši od vseh sanj, ki jih prinese človeku opij.

Saileong je kar naprej božal njegove roke na odeji, dokler ni začelo božanje počasi pojemati.

»Sinko,« je dejal Lung Yen naposled. »Tvoj oče ni bogat. Tvoj oče je kuli in zelo reven. Toda tvoj oče se vrne domov, in sicer kmalu, to ne bo več trajalo dolgo.«

»Odpri je oči, kajti Saileongove roke so bile zdrsnile z odeje. Otrok je bil zaspal in ni ničesar slišal. Glava mu je bila klecnila naprej, tako da je padalo iz žarnice pod stropom malo električne svetlobe samo na njegove lase in okroglo otroško lice. Moskit je brenčal nad tem licem in Yen ga je oprezno pregnal. Umaknil se je na skrajni konec postelje, da bi napravil prostor Saileongu. Potegnil je otroka k sebi. Rad bi si ga bil vgnedil na prsih, kakor nekoč doma, pa se je bal, da bi utegnulo njegovo dihanje nakopati otroku bolezen, in tako se je na pol obrnil proč. »Spi, sinko, spi mirno,« je dejal, ko je Saileong nekaj zamrmral. Dvignil se je na postelji in mu sezul težke čevlje, tako da so lahko dihale tudi njegove noge. Ugasil je luč in potegnil odejo čez otroka. V temi so peli moskiti. Toplota mladega telesa je prodirala vanj, redni dihaji so pomirili tudi njegovo dihanje, in vtem ko je čedalje

več meglic zastiralo njegovo zavest, je zadovoljno razmišljal: sinko, sinko, sinko.

Zjutraj, ko se je Lung Yen zbudil, Saileonga ni bilo več. Na odeji je ležalo pismo in srebrnik za pol dolarja.

Bila je samo navada, da je doktor Hain pogledal v svoj poštni predalček, ko je šel mimo sprejemnega pulta. V njem zanj ni bilo pisma, ko je odhajal iz hotela, da bi kupil prigrizek za večerjo, in za novo pošto je bilo tudi prepozno. Sam si ni hotel priznati, da je nejasno pričakoval čudež, morda brzojavko.

»Dober večer, doktor,« ga je pozdravil šef recepcije.

»Dober večer,« mu je odzdravil doktor Hain in stopil k dvigalu. »Kako pa je zunaj?« je zaklical šef recepcije za njim. Skomizgnil je z rameni. Dvorana je bila bolj prazna kakor ob navadnih dnevih. »Vse telefonske proge so blokirane, nobene zveze ni moč dobiti,« je rekel Grk zadaj svojemu pomočniku. Doktor Hain se je odpeljal v šesto nadstropje, kjer je bila njegova soba. Od dvigala do njenih vrat je imel dolgo pot, okrog ovinkov, čez dve stopnici, prav do konca hodnika. Tam je bilo dvigalo za služničad, od koder so z obzirnim rožljanjem potiskali mizice z zajtrkom in malico v sobe, v katerih so stanovali samotarski ali leni gostje. Na drugi strani je bila shramba za metle za tisto nadstropje, v kateri so rogovili z vedri in se pomenkovali kitajski fantiči, ki so zdravnika zmeraj spominjali na zvoke ksilofona. Cesto jih je poslušal poln zavidanja, kajti štiri različne tonske višine kitajskega jezika so mu delale neizrekljivo težave, čeprav je bilo njegovo uho dovolj ostro, da je dojele in uživalo zamotano tkivo Beethov-novega zadnjega godalnega kvarteta.

ZA VARNOST ŠTIRIH VELIKIH bo dobro poskrbljeno

Za osebno varnost Eisenho-werja, Edena, Faura in Bulga-nina bodo v Zenevi skrbele švi-carske oblasti. Znano je, kako vestno in natančno izpolni Švica takšne naloge, ki so ji jih že čes-to zaupali. Tokrat pa bodo švi-carske oblasti storile v tem oziru več kakor kdajkoli. Ze pri-prave na konferenco štirih velesil presegajo v tem oziru vsa pričakovanja. Švicarske oblasti so prekosile celo priprave na kon-ferenco v Jalti med drugo sve-tovno vojno.

Metati cvetje na predsednike vlad štirih velesil v Zenevi bo strogo prepovedano

opravljati varnostno službo eno-te francoske Narodne garde. V Zenevo so poklicali urad-nike švicarske varnostne službe iz vse dežele, da bodo okrepili kontrolni sistem uniformirane in

stu in okolici. Tudi letališče pri Zenevi, kamor bodo bržčas pris-peli štirje državniki, je obdano s takšno »železno zaveso«. Majh-no, toda zelo moderno švicarsko lovsko letalstvo bo prevzelo med

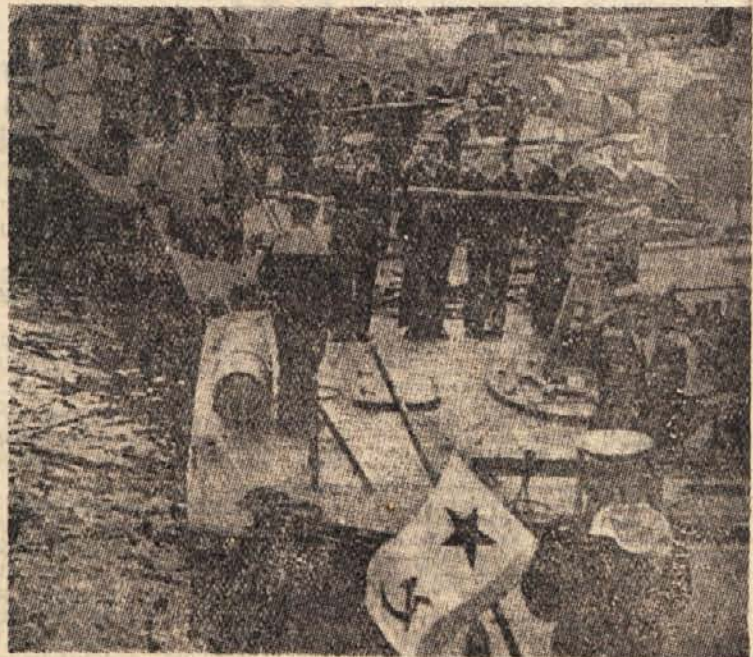
konferenco varnostno službo v zraku, tako, da ne bi moglo pri-leteti v Zenevo nobeno letalo »neznane narodnosti«.

Poveljnik švicarske policije Knecht se pogaja z ameriško var-nostno službo enako vestno, kak-or s tajnimi detektivi drugih držav, ki so prispele v Zenevo že pred tedni. Za varnost štirih velikih bo skrbelo 2000 švicar-skih policajev v uniformah in ci-vilu. Ze zdaj je znano, da bo strogo prepovedano metati na štirj državnike cvetje. Hoteli in vile, kjer bodo stanovali držav-niki s svojim spremstvom, so noč in dan zastraženi. Ponoči jih bo do osvetljevali z močnimi žarometi. Policija strogo nadzoruje vse politično sumljive moške in ženske, stanujoče v okolici Ze-neve. V restavracijah, kamor ho-dijo zunanji ministri na kosilo in večerjo, drugih gostov z red-kimi izjemami sploh ne spreje-majo. Preprosti ljudje bodo lah-ko videli predsednike vlad štirih velesil samo od daleč.

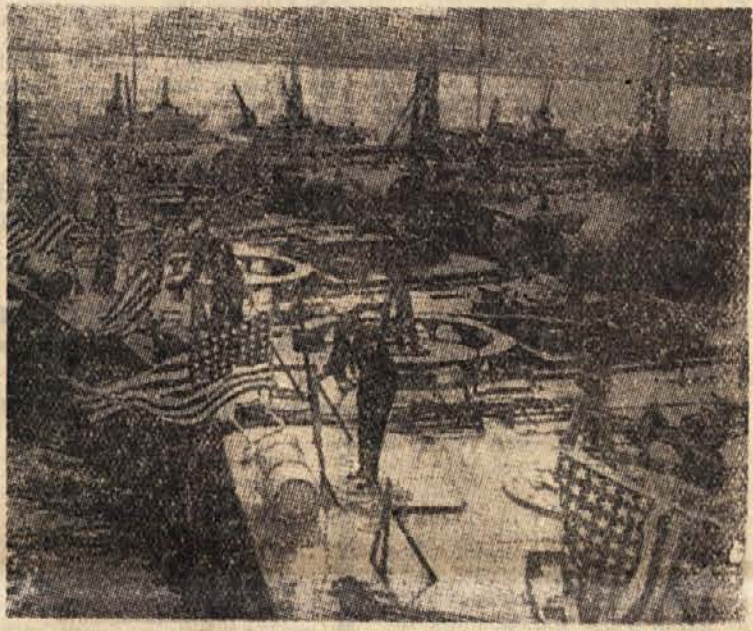
KJE BODO STANOVALI

Zenevski hotelirji so vsi iz sebe. Vse sobe so bile na višku sezone oddane že pred tedni, zdaj pa morajo hočeš nočeš spravi-ti pod streho še kakih 1800 de-legatov, tajnikov, radioreporter-jev, novinarjev in fotoreporter-jev. V hotelih »Richemond«, v »Beau Rivage« in »Du Rhone« šefi recepcije sploh ne pridejo do spanja. Ameriška delegacija je rezervirala štiri nadstropja najmodernejšega švicarskega ho-tela. Novi angleški ministrski predsednik Eden bo stanoval v nekdanjem gradu belgijskega kralja, maršal Bulganin in zu-nanji minister Molotov pa v raz-košni vili blizu Zenevskega je-zera. Sovjetska delegacija bo stanovala v hotelu »Metropole«, kjer med konferenco drugi gostje sploh ne bodo mogli dobiti sob. Člani angleške delegacije bodo stanovali v nekoliko staromod-nem hotelu »Beau Rivage«, Fran-cozi pa v slovečem hotelu »Des Bergues«. V Zenevi so že v pro-metu posebne dopisnice in raz-glednice v spomin na to konfe-rencu.

Sovjetska zveza vrača ladje ZDA

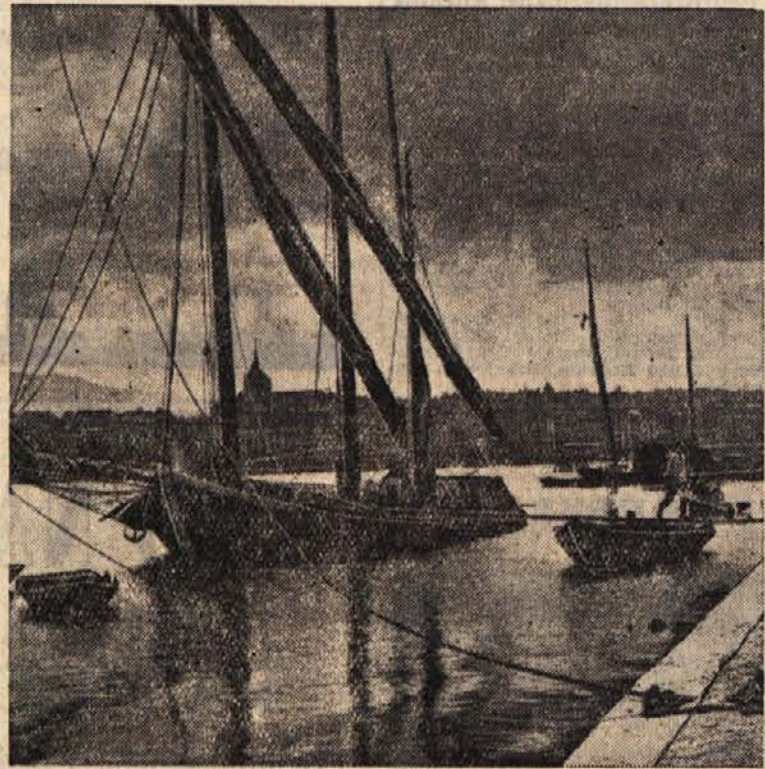

Sovjetska zveza je začela vračati ladje, ki so ji jih posodile ZDA med drugo svetovno vojno. V prvi skupini so vrnili enega lovca na podmornice in 13 torpednih čolnov. Na zgornji sliki vidimo, kako sovjetski mornarji pozdravljajo spuščanje zastave sovjetske mornarice s 14 ladij, ki so jih vrnili Američanom prejšnji teden v nemškem pristanišču Kiel. Na spodnji sliki pa vidimo ameriške zastave na istih ladjah — po prevzemu.

CETE BODO ZAPRLE MEJO

Na splošno lahko rečemo, da bodo varnostni ukrepi približno takšni, kakor so bili med kon-ferenco o Indokini, ki je bila la-ni tudi v Zenevi. Zeneva meji od treh strani na francosko ozemlje. Francosko-švicarsko mejo okrog mesta bodo med konferenco za-stražile in zaprle čete v dvojni črti. Na švicarski strani bodo na-pravili švicarski vojaki tesen kordon oporišč, na francoski pa bodo stali na straži francoski žandarji, ki jim bodo pomagale

Ob Zenevskem jezeru

Sneg v Buenos Airesu

Prebivalci glavnega mesta Ar-gentine Buenos Airesa so doživeli v sredo v zadnjih 37 letih prvi zimski dan. V Buenos Airesu je namreč snežilo. Snežni metej je trajal v zgodnjih jutranjih urah 40 minut. Kmalu pa se je sneg spremenil v rjavo brozgo. Na južni poluti imajo namreč zdaj zimo.

Barvna televizija v Angliji

Angleška televizijska družba bo v avgustu za poizkušnjo oddajala barvno televizijo, da bi ugotovila najprikladnejši sistem za oddajo in sprejem. Ko bo ta sistem ugotovljen, bodo začeli v Angliji izdelo-vati aparate za sprejemanje barvnih oddaj.

kriminalistične policije. Vsi ho-teli v Zenevi in okolici so že zdaj zastraženi in vsakega tujca, ki prekorači demarkacijsko črto okrog mesta, natanko preiščejo. Varnostnim organom švicarske policije in telesnim stražam štirih predstavnikov vlad se bodo pridružili tudi švicarski vojaki, ki bodo z jeklenimi čeladami in bajoneti na puškah hodili po me-

Drobne ZANIMIVOSTI

Morje loči ljudi. Kot ame-riški vojak je prišel Jim Portfield po vojni v Nem-čijo in se seznanil s štiri-najstletno Hanelozo. Leto dni pozneje so ga poslali nazaj v Ameriko. Dekleta pa ni mogel pozabiti. Leta 1952 se je javil prostovoljno v službo v Nemčiji, kjer se je s svojo izvoljenko kmalu zaročil. Preden pa sta se poročila, so jima znova pos-lali nazaj v Ameriko. Čez leto dni sta se po radiu po-ročila, toda ženi niso do-volili, da bi se naselila v Ameriki. Tedaj je Jim kot civilist znova prispel v Nemčijo in se drugič po-ročil s svojo ženo. Sele po-tem je smela odpotovati z njim v Ameriko. Ko so tam obravnavali njegovo na-daljnjo usodo, se je jim odločil za vojaški poklic. Pred nekaj tedni so ga znova premestili v Nemčijo in zdaj mora njegova žena čakati na nemški vizum. Stoletnica reklamnih stol-pov. Te dni je minilo sto let, odkar je podjetni ti-skarnar Ernst Litvas po-stavil v domačem mestu prvi okrogli reklamni stolp. Od leta 1855 je naraslo šte-tilo takšnih stolpov na več milijonov in zdaj stoje po vseh mestih sveta.

Za dobro voljo

NAMIŠLJENE BOLNICE

Vsak četrtek se sestanejo stare žene v čakalnici nekega praktičnega zdravnika. Nekoč pa ena izmed njih nepričakovano ne pride. Ko naslednji četrtek spet pride, jo pri-teljica veselo pozdravi: »Kako lepo, da ste spet prišli. Ves ta teden sem se bala, da ste morda zboleli.«

CARUSO IN CRUSOE

Ko je Caruso gostoval v Ame-riki, se mu je nekoč na cesti po-kvaril avto. Vtem ko je sofer po-pravil avto, je stopil slavni pevec v bližnjo farmarsko hišo, rekoč: »Jaz sem Caruso.« In bil je zelo vesel, da ga farmar ni spoznal. »Kaj?« je ozkliknil gospodar ter brž poklical ženo, otroke in mater: »Pridite pogledat slavnega samor-tarja z otoka. K nam je prišel Robin-son Crusoe.«

MAJHNA POMOTA

Ves nervozen čaka mlad zakon-ski mož, da se vrne žena. Prokrat se je sama namreč odpeljala z avto-mobilom. Iznenada zapoje telefon. Spregovori razburjen glas: »Tu garaža. Vaša žena je pravkar pri-peljala vaš avto v popravilo. Ali boste plačali stroške?« »Seveda jih bom plačal,« od-govori mož. »Stroške za popravilo automobila vam rade volje plačam.« »Kaj se pravi automobila?« za-kriči glas v garaži srdito: »Rad bi vedel, kdo mi bo zgradil novo ga-razo!«

Zobni zdravnik: »Denarja ni-mam, če pa izvolite stopiti v mojo ordinacijo, vam rade volje brez-plačno izderem zob.«

RAZPELI SO PERUTI

PISE IN RISE: MILAN MAVER

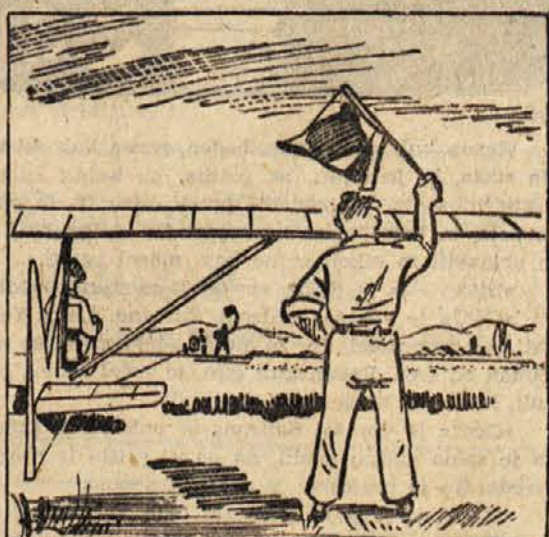
21. »Zakaj mu pa ne daste padala?« se je za-skrbljeno vmešal Marko. Učitelj se je zasmejal. »Kaj pa naj počne s padalom na tej višini. Pre-don bi se odprlo, bi Peter že zdavnaj sedel na zemlji. Je že boljše tako, da se pripelje skupaj z Vrabcem na tla. Padalo uporabljajo samo pi-loti pri resničnih poletih, ko letijo dovolj vi-soko, da se jim v slučaju nesreče lahko odpre.« Marko je razočarano pogledal Janeza. Potem-takem Peter sploh še ni resničen pilot!

22. Peter je ves prepaden strigel z ušesi. Naj-raje bi skosano priznal, da sploh še ni sedel v letalu. Toda kaj porečeta Janez in Marko? Vsi bi se mu smejali. V šoli bi sošolci na njegov račun zbijali šale. Ne, take sramote Peter ne bi mogel preboleti. Raje poletel v zrak in se juna-ško ubije, je sklenil. Potem naj si le brusijo je-zikel! Zatisnil je oči in se krčevito oprjel krmil-ne palice. V duhu je spet zagledal podobo sanj, kako pada naravnost v zvrtničeno Savo.

23. »Peter, ko boš dovolj visoko, ti bom dal znak z zastavico. Takrat izravnaj letalo in odklopi ži-colo!« ga je zdramil učiteljev glas. »Ne pozabi, sicer te bo vitel potegnil na tla!« Peter je topo prikimal. »Ostalo itak znaš. Krmilno palico po-tegni med dviganjem rahlo k sobi, ko se boš spuščal, je ne potisni prevoč naprej! Glej, da lepo pristaneš! To je vsel in mirno kri!« Čutil je Petrovo nemirnost. »Fant nekaj časa ni letel, pa je malce nervozen,« je pomislil.

24. Učitelj je dvignil krilo letala. »Pripravljen?« Peter se je bežno ozrl na Janeza in Marka. Za njima so se razprostirala polja in travniki. Še je sijalo sonce. Tudi ptice so še krožile po zra-ku, kot da ne vodo, v kakšno novarnost se Pe-ter podaja. Molče je pokimal. Tečajnik ob ropu letala je dvignil rdečo zastavico. Na oni strani, pri avtovitlu, so odgovorili z enakim znakom, nato je zaropotal motor. Zica se je počasi na-pela in letalo je zdrselo do tleh.